

Marktrapport elektriciteit en gas 2023

13/06/2024

Een blik op de cijfers achter de elektriciteits- en gasmarkt in Vlaanderen in 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	9
1 Ontwikkelingen markt energieleveringen	10
1.1 Rol energieleveranciers.....	10
1.2 Types energieleveranciers.....	10
1.3 Vergunde leveranciers.....	11
1.3.1 Elektriciteit.....	11
1.3.2 Aardgas.....	12
1.3.3 Evolutie laatste jaren.....	12
1.4 Dienstverlening energieleveranciers.....	13
1.4.1 Klachtenindicator.....	13
1.4.2 Klachtenbeeld over 2023.....	14
1.4.2.1 <i>Klachten per leverancier ten opzichte van het marktaandeel per leverancier</i>	15
1.4.2.2 <i>Veelvoorkomende klachten</i>	17
1.5 Leverancierswissels.....	18
1.5.1 Elektriciteit.....	18
1.5.2 Aardgas.....	20
1.6 Marktaandelen van de energieleveranciers.....	21
1.6.1 Elektriciteit.....	21
1.6.2 Aardgas.....	23
1.7 Herfindahl-Hirschman index (HHI).....	25
1.7.1 Elektriciteit.....	25
1.7.2 Aardgas.....	26
2 Aanbod elektriciteits- en aardgascontracten	29
2.1 Actief aangeboden energiecontracten in de V-test®.....	29
2.1.1 Aanbod vaste, variabele en dynamische contracten.....	32
2.1.2 Aanbod contracten van bepaalde en onbepaalde duur.....	34
2.1.3 Aanbod groene contracten.....	35
2.1.4 Aanbod leveringscontracten met al dan niet elektronische communicatie.....	36
2.1.5 Voorwaarden en opties.....	38
2.1.5.1 <i>Voorwaarden</i>	38
2.1.5.2 <i>Opties</i>	40
2.1.6 Frequentie van betaling.....	40
2.1.7 Terugleveringscontracten.....	42
2.1.8 Contracten met een forfaitaire kost voor zonnepaneleigenaars.....	44
2.2 Welke elektriciteits- en aardgascontracten kiezen klanten?.....	45
3 Elektriciteits- en aardgasprijzen	48

3.1	Evolutie van de elektriciteitsprijzen	48
3.1.1	Groothandelsprijzen	48
3.1.2	Huishoudelijke afnemers.....	49
3.1.2.1	<i>Commerciële contracten</i>	49
3.1.2.2	<i>Sociale maximumprijs en standaard elektriciteitstarief netbeheerders</i>	53
3.1.2.3	<i>Fluvius als noodleverancier</i>	54
3.1.3	Kleinzakelijke afnemers	55
3.1.3.1	<i>Commerciële contracten</i>	55
3.1.3.2	<i>Fluvius als noodleverancier</i>	58
3.2	Evolutie van de aardgasprijzen.....	58
3.2.1	Groothandelsprijzen	58
3.2.2	Huishoudelijke afnemers.....	59
3.2.2.1	<i>Commerciële contracten</i>	59
3.2.2.2	<i>Sociale maximumprijs en standaard aardgastarief netbeheerder</i>	63
3.2.2.3	<i>Fluvius als noodleverancier</i>	64
3.2.3	Kleinzakelijke afnemers	64
3.2.3.1	<i>Commerciële contracten</i>	64
3.2.3.2	<i>Fluvius als noodleverancier</i>	68
3.3	Evolutie van de prijsformules in variabele contracten.....	68
3.4	Terugleveringscontracten	71
3.5	Dynamische contracten.....	73
4	Conclusies	79
4.1	Ontwikkelingen markt energieleveringen.....	79
4.2	Elektriciteits- en aardgasprijzen	80
4.2.1	Prijsevolutie	80
4.2.2	Evolutie van de prijsformules in variabele contracten	82
4.2.3	Terugleveringscontracten.....	82
4.2.4	Dynamische contracten.....	83
5	Bijlagen	85
5.1	Bijlage 1: Vergunde en actieve leveranciers op 31/12/2023	85
5.2	Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt	86
5.2.1	Indeling afnemers.....	86
5.2.2	De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen	88
5.2.2.1	<i>Elektriciteit</i>	88
5.2.2.2	<i>Aardgas</i>	89
5.3	Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)	90
5.4	Bijlage 4: Methodologie evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen.....	91
5.5	Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	92
5.6	Bijlage 6: Overzicht van de kleinzakelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	92

5.7 Bijlage 7: Berekeningsmethodologie vergelijking van werkelijke prijzen 2023 in contracten met een dynamische, vaste en variabele prijs 93

Lijst van tabellen

<i>Tabel 1: Vergelijking klachtenindicator o.b.v. klachten tussen Q1 2022 en-Q4 2022 en klachtenindicator o.b.v. klachten tussen Q1 2023 en Q4 2023.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2023.....</i>	<i>52</i>
<i>Tabel 3: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij kleinzakelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2023.....</i>	<i>57</i>
<i>Tabel 4: De opbouw van aardgasprijs bij huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 17.000 kWh in december 2023 .....</i>	<i>62</i>
<i>Tabel 5: De opbouw van de aardgasprijs voor kleinzakelijke afnemers in december 2023 (excl. btw) .....</i>	<i>67</i>
<i>Tabel 6: Vergelijking extreem hoge en lage day ahead uurprijzen en volatiliteit in 2023 t.o.v. 2022 .....</i>	<i>76</i>
<i>Tabel 7: Vergunde en actieve leveranciers elektriciteit en aardgas op 31/12/2023.....</i>	<i>85</i>
<i>Tabel 8: Indeling elektriciteitsafnemers en aardgasafnemers op 31 december 2022 en 2023 uitgedrukt in aantal toegangspunten .....</i>	<i>87</i>

Lijst van figuren

<i>Figuur 1: Aantal klachten in 2023 in Vlaanderen (in %) en aantal huishoudelijke toegangspunten op 31/12/2023 (in %) per leverancier, voor het Vlaams Gewest .....</i>	<i>16</i>
<i>Figuur 2: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%).....</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 3: Jaarlijkse indicator marktdynamiek aardgas (%).....</i>	<i>20</i>
<i>Figuur 4: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet.....</i>	<i>22</i>
<i>Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten.....</i>	<i>23</i>
<i>Figuur 6: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet .....</i>	<i>24</i>
<i>Figuur 7: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten .....</i>	<i>25</i>

<i>Figuur 8: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. toegangspunten) .....</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 9: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. geleverde volume) .....</i>	<i>26</i>
<i>Figuur 10: Verloop HHI aardgas (o.b.v. toegangspunten) .....</i>	<i>27</i>
<i>Figuur 11: Verloop HHI aardgas (o.b.v. geleverde volume) .....</i>	<i>27</i>
<i>Figuur 12: Actief aangeboden elektriciteitscontracten (afname) per leverancier .....</i>	<i>31</i>
<i>Figuur 13: Actief aangeboden aardgascontracten per leverancier.....</i>	<i>31</i>
<i>Figuur 14: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers.....</i>	<i>32</i>
<i>Figuur 15: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor kleinzakelijke afnemers.....</i>	<i>33</i>
<i>Figuur 16: aanbod dynamische elektriciteitscontracten .....</i>	<i>34</i>
<i>Figuur 17: Aandeel elektriciteitscontracten met groene vs. grijze stroom .....</i>	<i>36</i>
<i>Figuur 18: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers. ....</i>	<i>37</i>
<i>Figuur 19: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor kleinzakelijke afnemers. ....</i>	<i>37</i>
<i>Figuur 20: Voorwaarden van het contract (afname en teruglevering) .....</i>	<i>38</i>
<i>Figuur 21: Opties .....</i>	<i>40</i>
<i>Figuur 22: Digitale meters met maandafrekening (huishoudelijk en kleinzakelijk) .....</i>	<i>41</i>
<i>Figuur 23: Actief aangeboden terugleveringscontracten per leverancier (huishoudelijk) .....</i>	<i>43</i>
<i>Figuur 24: Actief aangeboden terugleveringscontracten per leverancier (kleinzakelijke prosumenten).....</i>	<i>43</i>
<i>Figuur 25: Type afgesloten elektriciteitscontracten (huishoudelijk) .....</i>	<i>45</i>
<i>Figuur 26: Type afgesloten elektriciteitscontracten (niet-huishoudelijk).....</i>	<i>46</i>
<i>Figuur 27: Type aardgascontracten (huishoudelijk).....</i>	<i>46</i>
<i>Figuur 28: Type aardgascontracten (niet-huishoudelijk) .....</i>	<i>47</i>

<i>Figuur 29: Evolutie indexatieparameters elektriciteit o.b.v. groothandelsprijzen (€/MWh, excl. btw)</i>	49
<i>Figuur 30: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1600 kWh dagverbruik en 1900 kWh nachtverbruik op jaarbasis en een gemiddelde maandpiek van 4,26 kW), incl. btw</i>	49
<i>Figuur 31: Aanbod commerciële elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc) in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste, variabele en dynamische energieprijis. Prijzen incl. btw.</i>	50
<i>Figuur 32 Opbouw en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik</i>	51
<i>Figuur 33: Evolutie van het sociaal tarief en van het gewogen gemiddelde standaard elektriciteitstarief van de netbeheerders voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik (incl. btw)</i>	53
<i>Figuur 34: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor kleinzakelijke afnemers (typecategorie Ia, 17.500 kWh dagverbruik en 12.500 kWh nachtverbruik op jaarbasis en een gemiddelde maandpiek van 9,56 kW). Prijzen excl. btw</i>	55
<i>Figuur 35: Aanbod commerciële elektriciteitscontracten voor kleinzakelijke afnemers met verbruik van 30.000 kWh op jaarbasis in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste, variabele en dynamische energieprijis. Prijzen excl. btw.</i>	56
<i>Figuur 36: Opbouw en evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleinzakelijke afnemers (excl. btw).</i>	57
<i>Figuur 37: Evolutie indexatieparameters gas o.b.v. groothandelsprijzen (€/MWh, excl. btw)</i>	59
<i>Figuur 38: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een verbruik van 23.260 kWh op jaarbasis (incl. btw)</i>	60
<i>Figuur 39: Aanbod commerciële gascontracten voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee jaarverbruik van 17.000 kWh in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste en variabele energieprijis. Prijzen incl. btw</i>	61
<i>Figuur 40: Opbouw en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 23.260 kWh</i>	62
<i>Figuur 41: Evolutie van het sociaal tarief en van het gewogen gemiddelde standaard aardgastarief van de netbeheerders voor huishoudelijke afnemers met een gasverbruik van 23.260 kWh (incl. btw)</i>	63
<i>Figuur 42: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis) (excl. btw)</i>	65

<i>Figuur 43: Aanbod commerciële gascontracten voor kleinzakelijke afnemers met een jaarverbruik van 100.000 kWh in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste en variabele energieprijzen. Prijzen excl. btw.....</i>	66
<i>Figuur 44: Opbouw en evolutie van de aardgasprijs voor kleinzakelijke afnemers met een jaarverbruik van 116.280 kWh (excl. btw) .....</i>	67
<i>Figuur 45: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele elektriciteitscontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2023 (c€/kWh).....</i>	69
<i>Figuur 46: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele gascontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2023 (c€/kWh) .....</i>	70
<i>Figuur 47: Evolutie van de gemiddelde terugleveringsvergoeding (€/kWh) voor huishoudelijke prosumënten met een enkelvoudige meter .....</i>	71
<i>Figuur 48: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele terugleveringscontracten V-test® voor huishoudelijke prosumënten in 2022 en 2023 (c€/kWh) ...</i>	72
<i>Figuur 49: Gemiddelden en volatiliteit day ahead uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2023– 31/12/2023 (€/MWh, excl. btw) .....</i>	75
<i>Figuur 50: Evolutie van de day ahead uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2022– 31/12/2023 (€/MWh, excl. btw) .....</i>	76
<i>Figuur 51: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (elektriciteit).....</i>	88
<i>Figuur 52: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (aardgas).....</i>	88
<i>Figuur 53: Geleverde elektriciteit via het transmissienet, distributienet en lokaal vervoernet .....</i>	89
<i>Figuur 54: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet.....</i>	90

Voorwoord

Jaarlijks publiceert de VREG het Marktrapport waarin we een terugblik werpen op het voorgaande jaar, 2023. Deze evoluties kaderen we best door eerst nog even terug te kijken op de hoge en volatiele prijzen in 2022. De energiecrisis had verschillende effecten. Drie kleinere leveranciers moesten hun activiteiten stopzetten. Het aanbod aan (vaste) contracten nam sterk af en ook het aantal afnemers dat van leverancier wisselde daalde sterk. In 2022 evolueerde ook de concurrentie op de energiemarkt in negatieve zin.

Het beeld van de evoluties in 2023 is uiteenlopend. We zien een aantal positieve trends. In 2023 traden twee nieuwe spelers toe tot de markt en ook de concurrentiegraad verbeterde, zij het zeer voorzichtig. De dalende trend van het aantal klanten dat van leverancier wisselde kon echter niet worden gekeerd. Voor een goede en efficiënt werkende energiemarkt is het essentieel dat afnemers contracten blijven vergelijken en van leverancier wisselen wanneer ze een beter contract vinden. Ook al zien we gedaalde switchcijfers in veel andere Europese landen, overstappen wijst op consumentenbetrokkenheid en actieve afnemers. De lage switchpercentages worden daarom opgevolgd en de werking van de markt geëvalueerd.

Dit rapport gaat ook dieper in op de evolutie van de energieprijzen. Na de sterk gestegen energieprijzen in 2021 en 2022 was 2023 een jaar van dalende, zich enigszins weer normaliserende energieprijzen. In 2023 stabiliseerden niet alleen de prijzen op de groothandelsmarkten voor energie, maar ook de gemiddelde waarden voor factoren a en b in de prijsformules binnen het contractaanbod met een variabele energieprijs, $(a * X) + b$. De prijsformules die leveranciers in 2023 aanboden bleven echter gemiddeld duurder dan in de periode voor de energiecrisis, en dit zowel bij elektriciteit als bij gas. De gemiddelde waarde van factor a (vermenigvuldigingsfactor) in de prijsformules van de aangeboden elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers was in 2023 gemiddeld zelfs licht hoger dan in 2022. De gemiddelde waarde van factor b (plusfactor) kende een duidelijke daling. Het gezamenlijke effect van beide factoren gaf gemiddeld een daling van de geschatte jaarkost. De impact van de gedaalde waarden van de indexatieparameter X op de geschatte jaarkost was echter veel groter. Gezinnen en bedrijven doen er nog altijd goed aan om het lopende contract te vergelijken met het marktaanbod. De vernieuwde V-test® biedt de mogelijkheid om dit lopende contract te positioneren tegenover de huidige aanbiedingen op de markt.

Met dit rapport voldoen we aan onze decretale verplichting tot jaarlijkse rapportering over dynamische contracten. Het aanbod aan dynamische elektriciteitscontracten op de markt nam in 2023 toe en ging van 2 naar 7 leveranciers (huishoudelijk en kleinzakelijk samen). Uit een analyse van hoeveel de verschillende elektriciteitscontracten aangeboden aan gezinnen via de V-test® werkelijk kostten in 2023 blijkt dat de dynamische contracten gemiddeld de goedkoopste waren. Deze analyse gebeurde op basis van een standaard lastprofiel waarbij de afnemer het verbruik niet aanpaste naargelang de day ahead uurprijzen.

Dit rapport geeft ook een stand van zaken van nieuwe evoluties zoals maandelijkse afrekeningen op basis van reëel verbruik. Sinds 1 januari 2024 moeten alle leveranciers in het Vlaamse Gewest facturering op maandbasis aanbieden van het gemeten maandverbruik bij gezinnen met een digitale meter. Eind 2023 waren er al meer dan 66.000 afnemers die van deze mogelijkheid gebruik maakten voor elektriciteit en 47.500 afnemers voor aardgas.

U kan de evoluties op de markt ook volgen via dashboards op de VREG-website, <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers>.

Pieterjan Renier
Algemeen directeur

1 Ontwikkelingen markt energieleveringen

1.1 Rol energieleveranciers

De energieleveranciers kopen energie bij producenten via bilaterale sourcingcontracten, op beurzen of ze produceren zelf energie, die ze dan verkopen.

Een energieleverancier heeft onder andere volgende taken (niet-exhaustieve lijst):

- Klanten voorzien van energie;
- Een evenwichtsverantwoordelijke aanduiden of zelf de taken van evenwichtsverantwoordelijke uitvoeren;
- De distributienetbeheerder informeren over de toegangspunten waaraan hij levert, wenst te leveren of stopt met leveren;
- Informatie van de distributienetbeheerder verwerken (o.a. meterstanden) voor het opmaken van de factuur;
- Klanten factureren.

Sommige leveranciers bieden op eigen initiatief ook extra diensten aan klanten aan (bv. tips geven over rationeel energiegebruik, onderhoud verwarmingsketel, verkoop houtpellets...).

Op het moment van de vrijmaking van de energiemarkt is beslist dat de leveranciers van elektriciteit en aardgas alle componenten van de factuur zouden factureren aan de klant. Dit wil zeggen dat ook de transmissie, transport- en distributiekosten, heffingen, accijnzen en btw door de eindafnemers aan de energieleveranciers worden betaald. De energieleveranciers storten vervolgens de verschuldigde bedragen door aan de netbeheerders en de overheid. Dit model van unieke factuur wordt ook 'marktmodel' genoemd.

1.2 Types energieleveranciers

In Vlaanderen zijn zowel grote als kleine energieleveranciers en coöperatieve vennootschappen actief.

Grote energieleveranciers zijn dikwijls verticaal geïntegreerde spelers met eigen productiefaciliteiten. Ze maken vaak deel uit van grote internationale groepen, maar er zijn ook grote Belgische spelers actief.

De kleinere leveranciers hebben verschillende profielen. Sommige van deze spelers zijn low-cost spelers, anderen richten zich tot specifieke niches, zetten in op het lokale karakter van hun bedrijf of bieden naast het bestaande aanbod energiebronnen (brandstoffen bv.) ook elektriciteit en aardgas aan. De meeste van deze leveranciers zijn Belgisch, maar niet allemaal.

Als laatste zijn er ook enkele coöperatieve vennootschappen actief in Vlaanderen. Bij coöperatieve vennootschappen wordt in de eerste plaats geïnvesteerd in projecten rond

hernieuwbare energie. Gezinnen en/of kleine bedrijven, maar ook lokale besturen kunnen mee investeren. Zij delen mee in de opbrengsten van de projecten van de coöperatieve vennootschap. Zij hebben gemeen dat ze alle of het grootste deel van de groene stroom die ze zelf opwekken, aan hun klanten leveren.

Een andere indeling is deze op basis van het al dan niet beschikken over eigen productiefaciliteiten.

- **Energieleveranciers met eigen productie** zijn energieleveranciers die zelf energie opwekken. Het gaat zowel om grote als om kleinere spelers, al dan niet deel uitmakend van een groep. Deze spelers zijn zowel volledig Belgisch als deels in handen van buitenlandse aandeelhouders.
- **Energieleveranciers met productie in de groep** zijn energieleveranciers die deel uitmaken van een grotere groep waarbinnen energie wordt opgewekt. Deze leveranciers kunnen dus energie aankopen van een zusterbedrijf, waardoor ze mogelijk betere voorwaarden kunnen vastleggen of alleszins een meer robuuste bevoorrading van energie kunnen verkrijgen. Het gaat zowel om grote als om kleinere spelers.
- **Energieleveranciers zonder productie** zijn energieleveranciers die niet over eigen productiecapaciteit beschikken, geen deel uitmaken van een groep waar energie wordt opgewekt of de opgewekte energie niet afnemen van de groep waartoe ze behoren. Deze leveranciers moeten in de markt energie aankopen. Deze spelers zijn ofwel volledig Belgisch ofwel voor een beperkt deel in handen van buitenlandse aandeelhouders.

1.3 Vergunde leveranciers

De levering van elektriciteit en aardgas aan klanten via het distributienet of het plaatselijk vervoernet van elektriciteit is onderworpen aan de voorafgaandelijke toekenning van een leveringsvergunning door de VREG.

Voor meer informatie hierover verwijzen we u graag door naar het rapport 'Financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt en van de op die markt actieve leveranciers'¹ dat we midden december 2023 publiceerden op onze website. De VREG is sinds april 2022 decretaal verplicht jaarlijks te rapporteren over de financiële gezondheid van de Vlaamse energiemarkt. In dit rapport gaan we dieper in op ons verhoogd en strenger toezicht op de leveranciers sinds de energiecrisis en focussen we op de financiële capaciteit van de vergunde leveranciers.

1.3.1 Elektriciteit

Eind 2023² waren er 34 leveranciers met een leveringsvergunning voor elektriciteit in Vlaanderen, zie bijlage 1. Twee leveranciers, Frank Energie België bv en Energy Together bv, zijn nieuw op de markt en doorliepen in 2023 de aanvraagprocedure voor een leveringsvergunning voor elektriciteit.

In 2023 werden de leveringsvergunningen van drie leveranciers opgeheven:

- Energie 2030 Agence nv (handelsnaam AECO) op 16 juni 2023 nadat de activiteiten in december 2022 werden beëindigd;

---

¹ Te raadplegen via <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2023-21>

² Momentopname op 31/12/2023.

- Energie.be nv op 16 juni 2023 na een fusie door overname door Essent Belgium nv, waarbij de naam van de overnemende vennootschap bij de fusieoperatie statutair gewijzigd werd van “Essent Belgium NV” naar “Energie.be NV”;
- Eoly nv op 14 november 2023 nadat het toegangscontract met Fluvius was beëindigd op 2 november 2023. Eoly is gefuseerd met Dats 24 op 1 april 2022.

Van de 34 leveranciers waren er vijf die op 31 december 2023 (nog) geen enkel toegangspunt (meer) beleverden: Alix, Antargaz Belgium, Energy Together, Enki Trading Benelux en TotalEnergies Gas & Power Limited. Vier leveranciers (Electrawinds Distributie, GETEC Energie, TotalEnergies Gas & Power Western Europe en RWE Supply & Trading) beleverden slechts een zeer beperkt aantal klanten (< 50 toegangspunten), bijvoorbeeld omdat ze enkel aan verwante vennootschappen leverden of omdat ze hun internationale klanten ook in Vlaanderen wilden kunnen beleveren.

1.3.2 Aardgas

Eind 2023 waren er 28 leveranciers met een leveringsvergunning voor aardgas in Vlaanderen, zie bijlage 1. Ook voor aardgas hebben Frank Energie België bv en Energy Together bv een leveringsvergunning toegekend gekregen. Er werden drie leveringsvergunningen opgeheven (zie hierboven).

Van de 28 leveranciers waren er drie die (nog) geen enkel toegangspunt (meer) beleverden op 31 december 2023: Antargaz Belgium, Energy Together en RWE Supply & Trading. Daarnaast beleverden ook drie leveranciers minder dan 50 toegangspunten (Axpo Benelux, GETEC Energie en OMV Gas Marketing & Trading Belgium).

1.3.3 Evolutie laatste jaren

Als we naar de evolutie van het aantal leveranciers kijken over de periode 2018-2023 zien we een sterke daling van het aantal leveranciers van 2018 naar 2019 (van 43 voor elektriciteit en aardgas naar 35 voor elektriciteit en 32 voor aardgas). Hiervoor waren er voornamelijk twee redenen. In 2018 en 2019 kende de energiemarkt ook een moeilijke periode en moest een aantal leveranciers hun activiteiten stopzetten. Er was ook het faillissement van een evenwichtsverantwoordelijke dat leidde tot de stopzetting van enkele dochterondernemingen. Na deze periode bleef het aantal leveranciers relatief stabiel. Elk jaar zijn er een aantal nieuwe leveranciers en elk jaar verlaten een aantal leveranciers de markt omwille van stopzetting van de activiteiten, als gevolg van fusies, ... In 2022 moesten twee leveranciers noodgedwongen de markt verlaten als direct gevolg van de energiecrisis.

Op basis van het ACER-CEER rapport ACER-CEER Market Monitoring Report 2023³ zien we gelijkaardige trends in andere Europese lidstaten.

---

³ Zie 5.1 Supplier exits and offers in het ACER-CEER [Retail Market Monitoring rapport 2023](#)

1.4 Dienstverlening energieleveranciers

1.4.1 Klachtenindicator

Naast de prijs kan ook de dienstverlening een belangrijke reden zijn om al dan niet voor een energieleverancier te kiezen. De VREG biedt de mogelijkheid om de dienstverlening van de leveranciers te vergelijken via de V-test®. Zo worden gegevens zoals de betaalmogelijkheden, contactgegevens en bijkomende kosten voor herinneringsbrieven of ingebrekestellingen specifiek vermeld bij elk aangeboden contract. Daarnaast krijgt elke leverancier die meer dan 5.000 unieke huishoudelijke klanten telt én meer dan een jaar actief is ook een klachtenindicator.

De klachtenindicator is gebaseerd op het aantal tweedelijnsklachten die in de voorbije vier kwartalen over die leverancier ingediend worden bij de federale Ombudsdienst voor Energie en de VREG. De klant moet eerst een klacht indienen bij de leverancier zelf. Als hij niet tevreden is met het antwoord van de leverancier of geen antwoord ontving, kan hij een klacht indienen bij de Ombudsdienst of de VREG. Pas dan gaat het om een tweedelijnsklacht.

De klachten hoeven echter niet gegrond te zijn. Hoewel een ongegronde klacht geen fout van de energieleverancier inhoudt, geeft dit toch een indicatie dat hij er niet volledig in slaagt de klant uit te leggen waarom de klacht onterecht was. Hoe lager de indicator, hoe beter de leverancier presteert. Op basis van deze score krijgt de leverancier een aantal sterren. De leveranciers met 5 sterren hebben de laagste klachtenindicator en doen het goed. De leveranciers met minder sterren hadden een hogere indicator en deden het dus minder goed. In de V-test® is het mogelijk om op deze klachtenindicator te filteren. Zo kan een afnemer bij de zoektocht naar een nieuwe leverancier ervoor kiezen om enkel leveranciers met een betere dienstverlening te zien in zijn of haar zoekresultaat.

In onderstaande tabel vindt u de rangschikking van de energieleveranciers voor de periode van Q1 2023 t.e.m. Q4 2023. Hoe meer sterren, hoe minder tweedelijnsklachten per 5.000 huishoudelijke afnemers.

Tabel 1: Vergelijking klachtenindicator o.b.v. klachten tussen Q1 2022 en-Q4 2022 en klachtenindicator o.b.v. klachten tussen Q1 2023 en Q4 2023

LEVERANCIER	AANTAL KLACHTEN PER 5.000 KLANTEN		KLACHTENINDICATOR	
	2022	2023	2022	2023
Bolt Energie	5,77	2,78	4 sterren	5 sterren
Dats 24	-	3.43	-	4 sterren
Ecopower	0,40	0,19	5 sterren	5 sterren
Luminus	7,63	7,12	3 sterren	3 sterren

ENGIE Electrabel	4,05	7,21	4 sterren	3 sterren
Elektriciteitsbedrijf Merksplas	1,81	0,49	5 sterren	5 sterren
Elegant	12,04	10,20	1 ster	2 sterren
Eneco Belgium	10,15	9,51	2 sterren	2 sterren
Energie.be	3,12	2,30	4 sterren	5 sterren
TotalEnergies Power&Gas Belgium	15,05	16,60	1 ster	1 ster
Octa+ Energie	12,16	5,32	1 ster	4 sterren
Power Online (Mega)	29,62	8,04	1 ster	3 sterren

Antargaz Belgium zette in het najaar van 2023 zijn activiteiten als leverancier in het Vlaams Gewest stop en droeg zijn klantenportefeuille over aan Octa+ Energie. Dats 24 krijgt vanaf het derde kwartaal van 2023 een score in de klachtenindicator.

1.4.2 Klachtenbeeld over 2023

Klanten kunnen een klacht indienen bij hun energieleverancier. Dit is een eerstelijnsklacht. Tweedelijnsklachten kunnen ingediend worden bij de VREG of bij de Ombudsdienst voor Energie. De VREG ontvangt slechts een beperkt aantal klachten omdat hij doorverwijst naar de Ombudsdienst. De Ombudsdienst publiceert elk jaar een activiteitenverslag⁴ over tweedelijnsklachten. Inzicht in het aantal en de aard van de klachten dragen bij tot een goed beeld van de marktsituatie. De VREG heeft op geregelde tijdstippen overleg met de Ombudsdienst voor Energie over het klachtenbeeld en de evolutie van het aantal klachten Trends

De Ombudsdienst voor Energie ontvingen in 2023 in totaal 11.094 klachten (tegen leveranciers of netbeheerders) voor het Vlaamse Gewest. Dat is een daling van 34% ten opzichte van 2022 toen er 16.841 klachten voor het Vlaams Gewest werden ingediend. Dit is nog altijd een stuk meer dan in 2021 toen 5.030 klachten werden ontvangen. Het aantal inkomende klachten evolueert grotendeels met het energieprijzenniveau. Vanaf oktober 2021 begon het aantal klachten te stijgen en gedurende 2022 bleef het aantal klachten op een hoog niveau. Met de daling van de energieprijzen in 2023 daalde ook het aantal klachten. Het totale klachtenaantal van 2023 bleef, in vergelijking met de jaren voor 2022, op een hoog niveau.

Alle leveranciers met een score in de klachtenindicator verbeterden of behielden hun score ten opzichte van 2022. Enkel Engie Electrabel ging er met één ster op achteruit.

⁴ Te raadplegen via

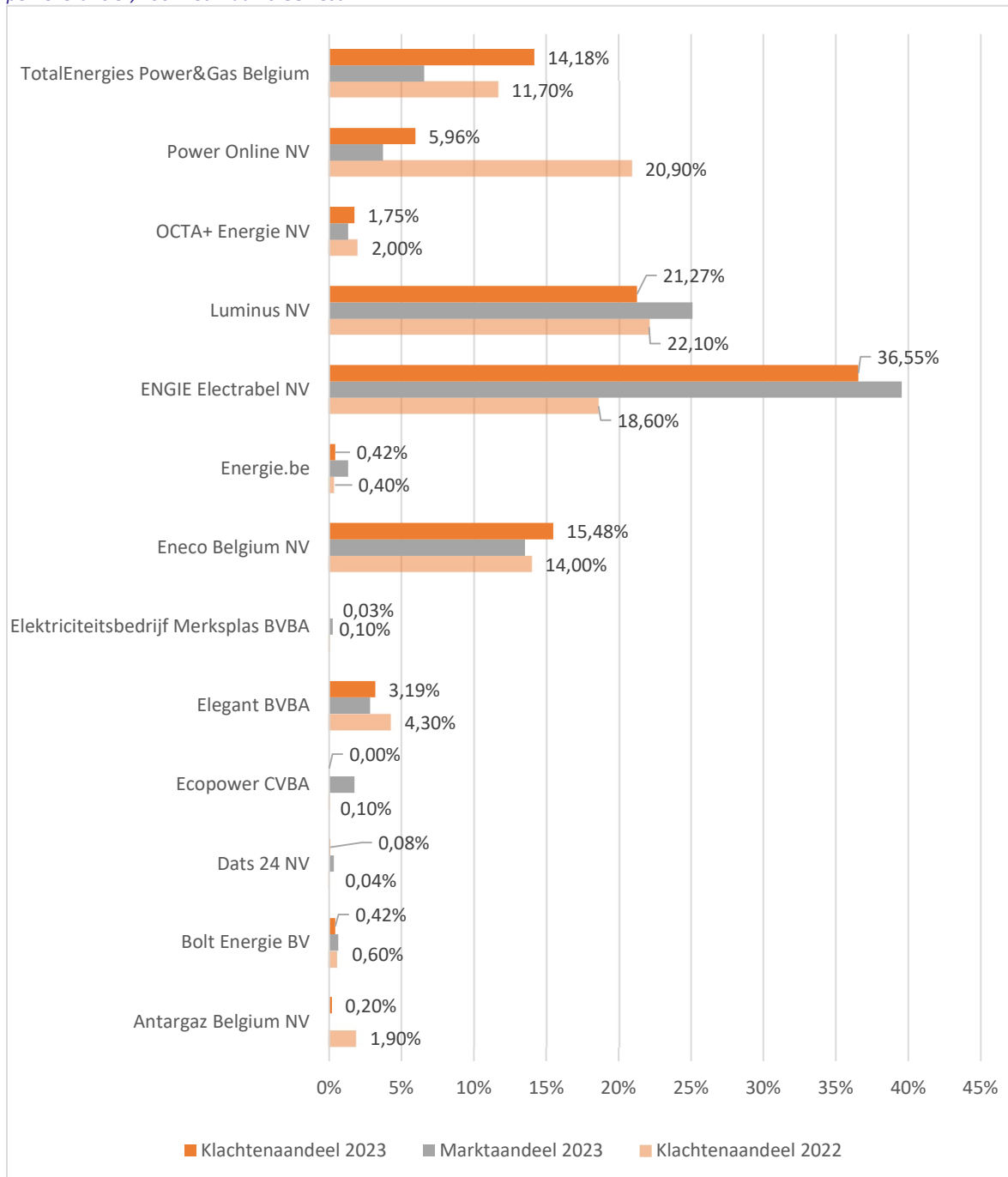
https://www.ombudsmanenergie.be/sites/default/files/content/download/files/ombudsdienst_energie_jaarverslag_2023_nl.pdf

1.4.2.1 Klachten per leverancier ten opzichte van het marktaandeel per leverancier

Figuur 1 geeft, per leverancier die in 2023 een score kreeg in de klachtenindicator, het aantal klachten in 2023 weer ten opzichte van het totaal aantal klachten in het Vlaams Gewest. Daarnaast wordt per leverancier ook hun marktaandeel op basis van aantal beleverde huishoudelijke toegangspunten op het distributienet op 31 december 2023 weergegeven.

Voor 2022 liep voor de meeste leveranciers het klachtenpercentage grotendeels gelijk met hun marktaandeel en zagen we bij de grootste leveranciers dat hun aandeel in de klachten veel lager lag dan het marktaandeel. Dit was in 2022 enkel nog zo voor Engie Electrabel. Door een stijging van het aandeel in de klachten met bijna 18 procentpunten in 2023 kwam het klachtenaandeel van Engie Electrabel in 2023 in lijn met het marktaandeel te liggen. Het aandeel in de klachten in 2023 van enkele andere grote leveranciers zoals Eneco Belgium en TotalEnergies Power & Gas Belgium steeg licht ten opzichte van 2022. Het klachtenaandeel van Luminus bleef stabiel terwijl dat van Power Online (Mega) terugliep met bijna 15 procentpunten. Bij een aantal leveranciers, zoals Elektriciteitsbedrijf Merksplas, Energie.be, Ecopower en Wase Wind zien we dat ze minder klachten hebben in vergelijking met het marktaandeel.

Figuur 1: Aantal klachten in 2023 in Vlaanderen (in %) en aantal huishoudelijke toegangspunten op 31/12/2023 (in %) per leverancier, voor het Vlaams Gewest

1.4.2.2 Veelvoorkomende klachten

Op basis van het Activiteitenverslag van de federale Ombudsdienst voor Energie over 2023 gingen de meest voorkomende klachten⁵ over:

- Facturatieproblemen (24,8%) zoals de laattijdige opmaak en de onduidelijkheid van het facturatieproces maar ook geschillen over de toekenning van basispakketten voor elektriciteit en aardgas door energiebedrijven. Deze facturatieproblemen hebben doorgaans te maken met een laattijdige of verkeerde administratieve, technische of boekhoudkundige verwerking van facturatiegegevens zoals klanten- en metergegevens. Vergeleken met 2022 nam het aandeel in het totale aantal klachten hierover toe met bijna 10 procentpunten⁶. Vanaf de invoering van het nieuw gegevensplatform ATRIAS in november 2021 zit deze klachtencategorie in de lift. De invoering ging immers gepaard met de vaststelling dat de gegevensuitwisseling tussen distributienetbeheerders en energieleveranciers niet mogelijk was of volop moest getest worden. Vertragingen voor de opmaak van afrekenings- en slotfacturen volgden. Die facturatieproblemen geraakten maar stelselmatig opgelost. In 2023 bleven er zich problemen voordoen. Zo waren er in het Vlaams Gewest in oktober 2023 ongeveer 13 000 EAN-codes (de unieke identificatiecode die wordt gebruikt om je leveringspunt voor elektriciteit of gas te identificeren) geblokkeerd, waarvan zo'n 3.500 al meer dan 6 maanden. Dit leidt tot vertraging bij de opmaak van afrekeningen en bij de uitbetaling van het basispakket energie;
- Klachten over meterproblemen (23,1%). Deze zaten in stijgende lijn. Onder deze categorie zitten klachten over slecht werkende meters, de verwerking van een verhuis of het overlijden van een afnemer, het rechtzetten van meetgegevens naar aanleiding van een jaarlijkse opname of schatting, defecte meters of de plaatsing van de digitale meter. Een deel van deze problemen vindt ook hier haar oorzaak bij de invoering van het nieuwe gegevensplatform MIG6 (ATRIAS).
- Energieprijzen (16,9%) zoals klachten over transparantie over de toegepaste variabele prijzen die leveranciers aanrekenen, de berekening van de toegepaste kortingen en de hernieuwing of wijziging van prijzen en tarieven (waarbij vooral de communicatie van het hernieuwingsvoorstel achterwege bleef of onvoldoende duidelijk was). Ook sociale tarieven waren regelmatig nog het onderwerp van geschil omdat ze niet of laattijdig werden toegepast door discussies over de attesten van uitbetalingsinstellingen. Er bleven ook klachten over de verbruiksprofielen die leveranciers hanteren om het verbruik doorheen het jaar toe te wijzen. De hoeveelheid klachten hierover daalde wel licht in vergelijking met 2022.
- Het aantal klachten over betalingsproblemen (8,7%) nam in 2023 toe. Het gaat dan over klachten over de toekenning en uitvoering van afbetalingsplannen, bankdomiciliëringen, aanrekening van administratieve en invorderingskosten, problemen met creditnota's, bankwaarborgen en terugbetalingen die te laat worden uitgevoerd. Deze stijging kan verklaard worden door de hoge energiefacturen die nog voortvloeiden uit de ongeziene prijsstijgingen in 2022. Bovendien werd op 1 juli 2023 de uitbreiding van het recht op sociaal tarief voor de personen en gezinnen met recht op de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering stopgezet;
- De klachten over commerciële praktijken en (pre)contractuele voorwaarden (7%) daalden in vergelijking met 2023, zoals de omzetting van vaste contracten naar variabele contracten. Tot deze categorie behoren nogal wat klachten over de naleving van de contractuele prijsvoorwaarden waarbij klanten zich afvroegen of de juiste tariefkaart met gecontracteerde energieprijzen werd toegepast nadat ze een energiecontract sloten of wanneer hun energiecontract werd verlengd of hernieuwd. Een wijziging van het Energiebesluit op Vlaams

⁵ Deze klachten betreffen niet enkel Vlaamse klachten, maar gaan over klachten van de drie gewesten in België.

⁶ In absolute aantallen waren er hierover in 2022 9.087 klachten en in 2023 9.592 klachten

niveau⁷ verplicht leveranciers om ook op voorschotfacturen en in de klantzone te verwijzen naar de toepasselijke tariefkaart;

- Leverancierswissels (5,1%) die te traag of ongevraagd verlopen. Ook deze klachten zijn deels te wijten aan de invoering van het nieuwe gegevensplatform;
- Het aantal klachten over de slechte bereikbaarheid van klantendiensten (4,3%) is in 2023 gedaald. Febeg⁸ stelde in oktober 2022 een verklaring op waarmee een aantal energiebedrijven, waaronder de 5 grootste leveranciers, zich engageerden om hun telefonische en elektronische bereikbaarheid te verbeteren en hun klantendiensten te versterken⁹. Daarnaast zijn de energieprijzen in 2023 ten opzichte van 2022 gedaald waardoor klanten minder vragen hadden;
- 6,1% van de klachten die de federale ombudsdienst voor energie in 2023 ontving hadden te maken met gewestelijke bevoegdheden (energiedelen, de maandelijkse afrekening, het capaciteitstarief ...) en met een aantal groene stroommaatregelen (de afrekening van de injectievergoeding, ...).

1.5 Leverancierswissels

Maandelijks berekenen we het switchcijfer: het aantal gezinnen en bedrijven dat van energieleverancier wisselt. Dit cijfer is een rechtstreekse indicator voor de concurrentiegraad in de markt. De wisselactiviteit in de energiemarkt wordt maandelijks opgevolgd door het aantal toegangspunten dat bij de energieleveranciers in de portefeuille is bijgekomen te vergelijken met het totaal aantal toegangspunten.

Een hoog switchcijfer kan wijzen op een energiemarkt met actieve afnemers die een bewuste leverancierskeuze maken. Een laag switchcijfer kan wijzen op een algemene tevredenheid van de consument over de huidige leverancier, afnemers met een vast contract met interessante prijzen waardoor beter niet wordt gewisseld, maar ook op een zekere terughoudendheid om een overstap te maken wanneer de markt onderhevig is aan stevige prijsschokken, zoals in 2022 het geval was. Dit cijfer moet dus met de nodige voorzichtigheid worden bekeken.

De switchcijfers worden op maandelijkse basis geactualiseerd op onze website via interactieve dashboards¹⁰. In deze dashboards kan u ook de maandelijkse in- en uitstroom per leverancier raadplegen.

1.5.1 Elektriciteit

Figuur 2 geeft via het switchcijfer het relatief aantal veranderingen van elektriciteitsleverancier weer die het gevolg zijn van een keuze van de afnemer. Drops naar de distributienetbeheerder omwille van wanbetaling worden hier dus niet mee in rekening genomen, noch veranderingen van contract bij dezelfde leverancier. We zien voor 2023 opnieuw een daling ten opzichte van het voorgaande jaar (-3,9 procentpunten). De daling in 2022 ten opzichte van het recordjaar 2021 bedroeg -4,45 procentpunten. Concreet veranderden in 2023 17,12% van de huishoudelijke afnemers en 23,26% van de niet-huishoudelijke afnemers van leverancier. In 2022 bedroegen deze aantallen nog respectievelijk 21,24% en 25,02%.

⁷ <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/63DCAE782E929B312AB5C95B>

⁸ Febeg vertegenwoordigt de producenten van elektriciteit, de handelaars en leveranciers van elektriciteit en gas evenals de laboratoria in de elektriciteits- en gasector.

⁹ https://www.febeg.be/sites/default/files/engagement_transparantie_en_bereikbaarheid.pdf

¹⁰ Informatie over switchcijfers op website VREG: <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers>

Tijdens het voorbije jaar werden in mei en juni de meeste wissels genoteerd voor huishoudelijke afnemers. Dit is vooral te wijten aan twee groepsaankopen die toen gewonnen zijn door Power Online (Mega) en TotalEnergies Power & Gas Belgium. Veelal wordt er ook in januari een piek in het aantal wissels genoteerd, maar deze was in 2023 veel minder uitgesproken.

Afnemers bleken in de nasleep van de energiecrisis van 2022 (met zeer hoge en sterk volatiele prijzen) minder bereid om van leverancier te wisselen. Op basis van de gegevens uit het ACER-CEER Market Monitoring Report 2023¹¹ is in 2022 ook in een paar andere Europese landen (Oostenrijk, Tsjechië, Slowakije en Nederland) en in Groot-Brittannië een significante daling van het aantal switches waargenomen. Deze daling is vermoedelijk het gevolg van onaantrekkelijke prijsaanbiedingen, noodmaatregelen tijdens de energiecrisis en een mogelijk wantrouwen van de consument om over te stappen. Dit wantrouwen wordt in de hand gewerkt door faillissementen van leveranciers en de (noodgedwongen) betrokkenheid bij het proces van de noodlevering. Mogelijk is de verdere daling van het aantal overstappen een effect van de hoge energieprijzen van 2022 op de keuzes van de consument. Deze komen veelal met enige vertraging. Uit de literatuur blijkt dat energieconsumenten vaak pas achteraf reageren op een prijspijsiek in plaats van erop te anticiperen. Omdat overstappen een vorm van consumentenbetrokkenheid is moeten de lage switchpercentages nauwlettend worden gevolgd en de werking van de markt geëvalueerd.

Voormelde vaststellingen stroken met de conclusies die in het kader van de jaarlijkse [Marktmonitor](#)¹² werden gedaan: ongeveer twee op drie respondenten geeft bij de bevraging aan het komende jaar niet van leverancier te willen veranderen. Dat aandeel lag in 2022 en 2023 veel hoger dan de jaren ervoor. Steeds vaker halen ze aan dat overstappen te veel administratieve rompslomp met zich meebrengt en dat er bij een overstap nog te veel misloopt. Mogelijk werkt de berichtgeving over problemen met geblokkeerde toegangspunten n.a.v. de uitrol van MIG6 deze tendens in de hand.

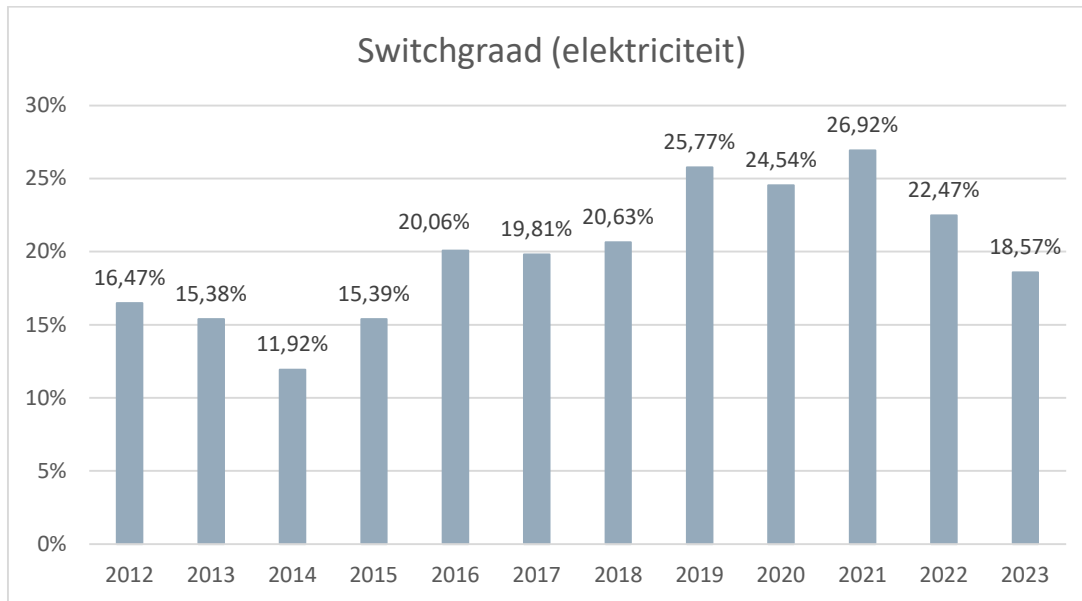
Uit dezelfde bevraging blijkt overigens dat de prijs nog altijd de belangrijkste motivator is om van leverancier te veranderen. Maar liefst 76% van de gezinnen en 74% van de bedrijven gaven dit als belangrijkste reden om een nieuwe leverancier te kiezen. Tegelijkertijd zien we dat betrouwbaarheid van de leverancier en de aangeboden dienstverlening voor gezinnen en bedrijven steeds belangrijker worden bij het maken van een leverancierskeuze.

---

¹¹ Zie 6.1 Switching rates in het ACER-CEER [Retail Market Monitoring rapport 2023](#)

¹² <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2023-18>

Figuur 2: Jaarlijkse indicator marktdynamiek elektriciteit (%)

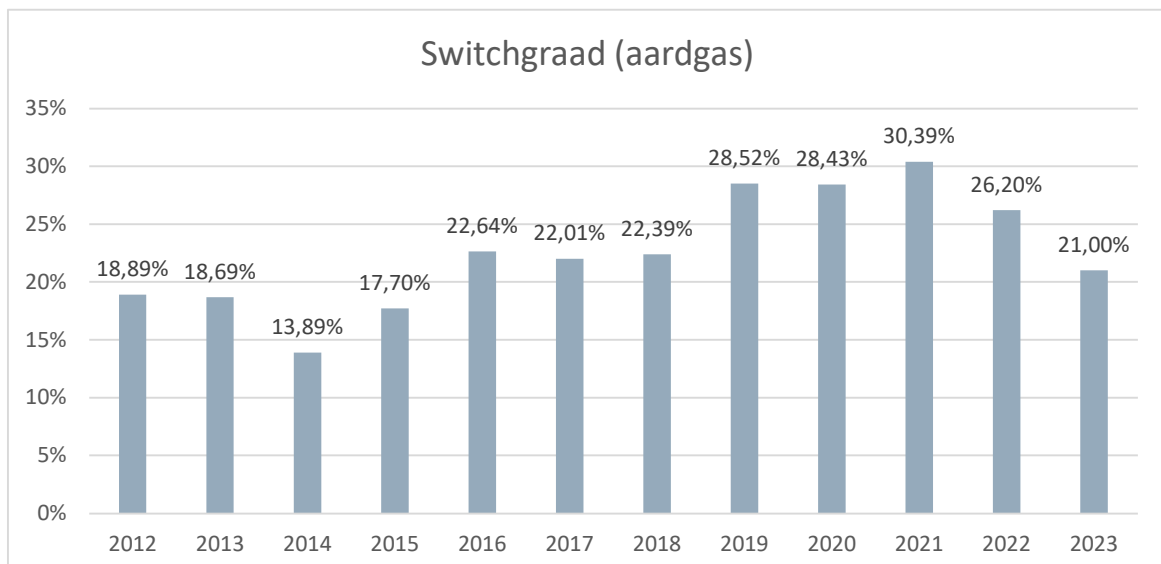

Bron: dashboard [marktaandelen en switches elektriciteit](#)

1.5.2 Aardgas

Onderstaande Figuur 3 geeft, analoog aan de indicator voor elektriciteit, grafisch de evolutie van het switchcijfer voor aardgas weer. Ook hier tonen we de jaarlijkse relatieve verandering van aardgasleverancier die een gevolg is van een bewuste keuze van de afnemer.

Figuur 3: Jaarlijkse indicator marktdynamiek aardgas (%)

Bron: [dashboard marktaandelen en switches aardgas](#)

De indicator voor de aardgasmarkt ligt, zoals gebruikelijk, ook dit jaar een beetje hoger dan de indicator voor de elektriciteitsmarkt, maar volgt wel dezelfde trend. Ook hier zien we een daling ten opzichte van 2022 van 26,2% naar 21%. 18,74% van de huishoudelijke afnemers en 30,18% van de niet-huishoudelijke afnemers veranderden in 2023 van leverancier. In 2022 waren dat er nog respectievelijk 24,42% en 31,88%. De daling bij huishoudelijke afnemers is dus veel meer uitgesproken dan bij professionele afnemers.

In de andere gewesten zien we voor 2023 ook een dip in het aantal switches. Als we onze switchcijfers in Europese context gaan vergelijken, zien we dat de Vlaamse gezinnen erg actief zijn in het veranderen van leverancier ten opzichte van de rest van Europa. Ondanks het hoger vermeldde lager aantal wissels heeft België, zowel voor elektriciteit als voor aardgas, volgens de meest recente cijfers (over 2022) opgenomen in het Retail Market Monitoring rapport 2023 (figuur 58) van ACER-CEER¹³ de op twee na hoogste wisselgraad voor elektriciteit en de op één na hoogste wisselgraad voor gas in Europa.

1.6 Marktaandelen van de energieleveranciers

Een ander belangrijk cijfer om de markt te monitoren zijn de marktaandelen van de energieleveranciers. Deze marktaandelen kunnen op twee verschillende manieren berekend worden: enerzijds op basis van toegangspunten, anderzijds op basis van het geleverd volume. De marktaandelen op basis van toegangspunten kunnen maandelijks worden berekend, aangezien leveranciers elke maand melden hoeveel toegangspunten ze beleveren. De marktaandelen op basis van geleverd volume energie worden jaarlijks berekend, op basis van de allocatiegegevens die we ontvangen van Fluvius. De cijfers worden ook afzonderlijk berekend voor verschillende marktsegmenten: AMR¹⁴-meters, MMR¹⁵-meters, jaargelezen huishoudelijke afnemers en jaargelezen professionele afnemers. De cijfers uitgesplitst per marktsegment kunnen geraadpleegd worden op onze website¹⁶.

1.6.1 Elektriciteit

Figuur 4 geeft de verdeling van de marktaandelen weer van de elektriciteitsleveranciers die actief waren in 2023, op basis van de gegevens van de netbeheerder. De marktaandelen zijn berekend op basis van het volume geleverde elektriciteit. Hieruit blijkt dat de top 3 van grootste leveranciers gelijk is gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar, nl. Engie Electrabel (40,3%), Luminus (20,9%) en Eneco Belgium (7,4%). Enkel bij Eneco Belgium is het marktaandeel gestegen ten opzichte van vorig jaar (+0,1 procentpunten). De aandelen van Engie Electrabel en Luminus daalden beiden met respectievelijk 0,9 en 0,7 procentpunten.

¹³ [Retail Market Monitoring rapport 2023](#)

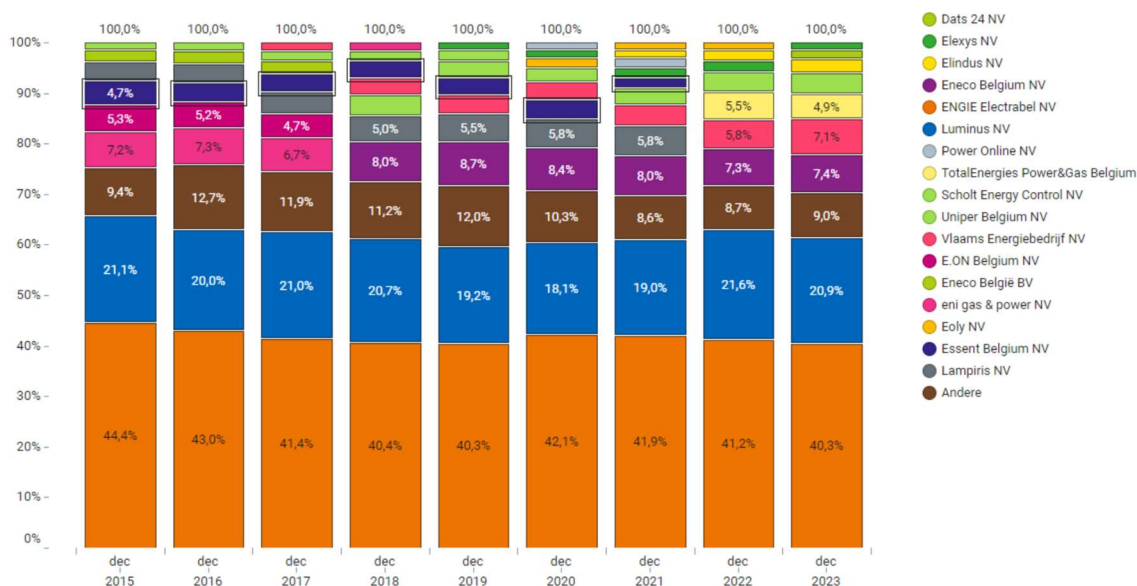
¹⁴ AMR = automated meter reading

¹⁵ MMR = monthly meter reading

¹⁶ Dashboard marktaandelen van energieleveranciers:

https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Elektriciteitsleveranciers.html

Figuur 4: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

Bron: dashboard [marktaandelen en switches elektriciteit](#)

Het aandeel van de categorie ‘Andere’ steeg verder licht van 8,6% in 2021 naar 8,7% in 2022 tot 9% in 2023. Dit zijn de leveranciers die een marktaandeel hebben kleiner dan 1,5%. Het aandeel van deze groep was in 2021 sterk gedaald door het wegvallen van de marktaandelen van Watz en Vlaamse Energieleverancier en de sterke groei van Elindus waardoor deze leverancier een groter marktaandeel had dan 1,5%.

Zoals eerder vermeld berekenen we ook marktaandelen op basis van het aantal toegangspunten dat een elektriciteitsleverancier beleverde op 31 december 2023. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen (digitale en analoge) meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers.

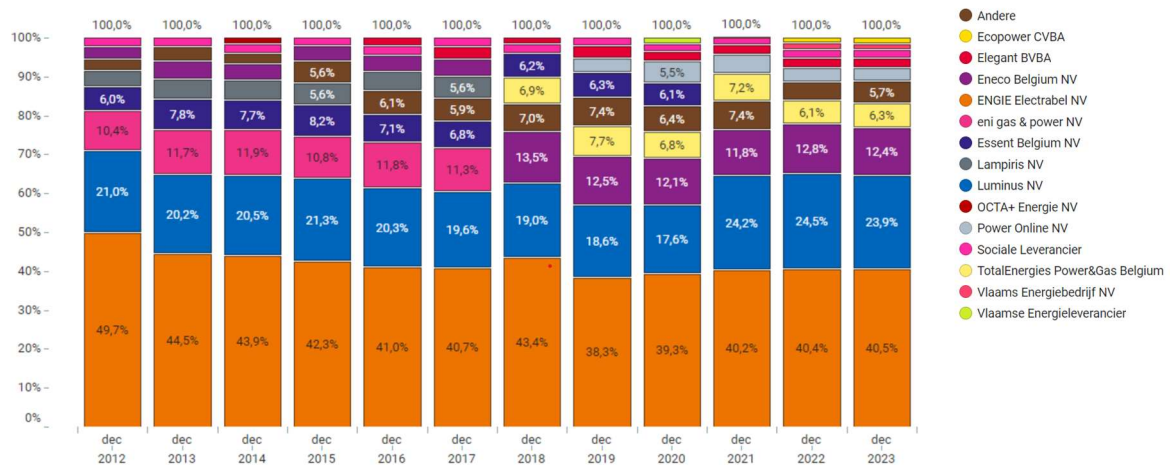
Figuur 5 toont de evolutie van de marktaandelen van de elektriciteitsleveranciers op basis van deze cijfers. Ook hier blijft de top drie gelijk aan vorig jaar. De leveranciers met de grootste klantenportefeuille zijn Engie Electrabel (40,5%), Luminus (23,9%) en Eneco Belgium (12,4%), net als bij de marktaandelen op basis van volume. We zien een heel lichte stijging van het marktaandeel van Engie Electrabel (+0,1 procentpunten) en een lichte daling van de marktaandelen van Luminus (-0,6 procentpunten) en Eneco Belgium (-0,4 procentpunten) ten opzichte van vorig jaar.

Het marktaandeel o.b.v. het aantal toegangspunten steeg bij een aantal kleinere leveranciers zoals Bolt Energie, Elindus, Energie.be en Octa+. Elegant laat voor 2023 een daling van het marktaandeel noteren. In tegenstelling tot 2022 bleef het marktaandeel en de samenstelling voor de groep ‘Andere’ zo goed als het volledige jaar gelijk.

Bovendien kunnen we deze groep ‘Andere’ niet vergelijken met de groep ‘Andere’ die in Figuur 4 wordt getoond. Leveranciers kunnen bijvoorbeeld wel tot de groep ‘Andere’ behoren wat betreft

aantal toegangspunten en niet wat betreft geleverde energie wanneer ze niet veel klanten in portefeuille hebben, maar deze klanten een groot verbruik hebben.

Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten

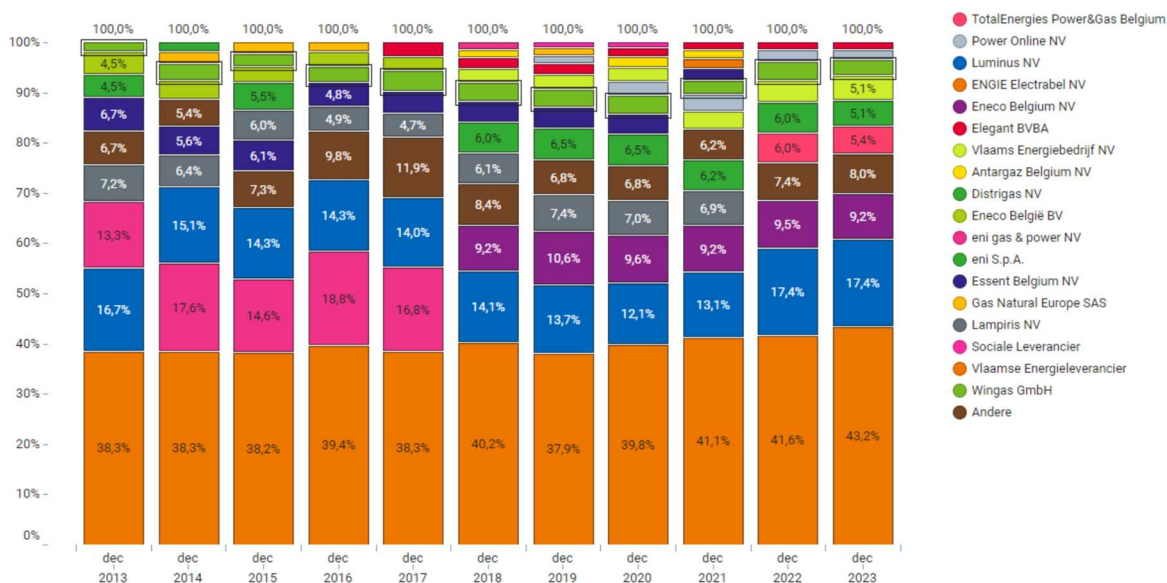

Bron: dashboard [marktaandelen en switches elektriciteit](#)

1.6.2 Aardgas

Figuur 6 toont de marktaandelen van de leveranciers actief in de aardgasmarkt, uitgedrukt in geleverd aardgas in 2023. Hier kunnen we gelijkaardige vaststellingen doen als bij elektriciteit. De drie grootste leveranciers van aardgas waren net zoals in 2022 Engie Electrabel (43,2%), Luminus (17,4%) en Eneco Belgium (9,2%). Het marktaandeel van Engie Electrabel steeg met 1,6 procentpunten, dit in tegenstelling tot het marktaandeel van Eneco Belgium dat met 0,3 procentpunten daalde. Het marktaandeel van Luminus bleef ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Figuur 6: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

Bron: [dashboard marktaandelen en switches aardgas](#)

Ook bij aardgas is er een groep 'Andere' waarin we de leveranciers hebben samengevoegd die een marktaandeel kleiner dan 1,5% hebben. Het aandeel van deze groep is in 2023 verder gestegen van 7,4% naar 8%. Ook hier speelt de groei van enkele kleinere spelers zoals Bolt Energie, Energie.be en Octa+ Energie een rol.

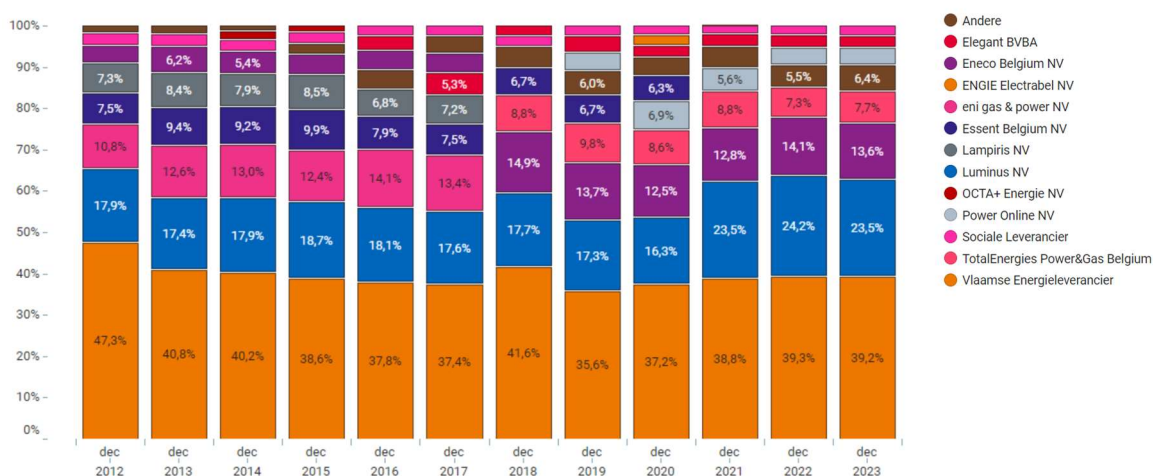
Vervolgens worden de marktaandelen van aardgasleveranciers ook berekend op basis van het aantal toegangspunten. Het gaat hier om de totale markt, dus zowel om afnemers met een automatisch gelezen, maandelijks gelezen als jaarlijks gelezen (digitale) meter en zowel om professionele als huishoudelijke afnemers.

Opnieuw zien we dezelfde top drie van grootste leveranciers die bovendien allen een (lichte) daling van het marktaandeel optekenen in 2023: bij Engie Electrabel met 0,1 procentpunten naar 39,2%, bij Luminus met 0,7 procentpunten naar 23,5% en bij Eneco Belgium met 0,5 procentpunten naar 13,6%.

Het marktaandeel van de kleinste spelers, nl. diegene met een marktaandeel kleiner dan 1,5%, wordt ook in deze grafiek weergegeven als de groep 'Andere'. Deze groep heeft samen een marktaandeel van 6,4%. Dat is een stijging ten opzichte van het voorgaande jaar toen het marktaandeel nog 5,5% bedroeg.

Figuur 7: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal beleverde toegangspunten

Bron: [dashboard marktaandeelen en switches aardgas](#)

1.7 Herfindahl-Hirschman index (HHI)

Jaarlijks gebruiken we de Herfindahl-Hirschman index (HHI) om de concentratiegraad in de energiemarkt te beoordelen. De HHI meet de grootte van bedrijven in verhouding tot de grootte van de markt waarin ze zich bevinden en de mate van concurrentie. De index kan variëren tussen 0, perfecte competitie, en 10.000, een perfect monopolie. Markten met een HHI onder de 2.000 worden beschouwd als concurrentieel, stijgt de HHI daarentegen boven 2.500 dan kan dit wijzen op zware risico's voor de marktwerking.

Voor meer details over de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index verwijzen we naar Bijlage 3.

1.7.1 Elektriciteit

Figuur 8 toont de evolutie van de HHI in het laatste decennium, berekend op basis van aantal toegangspunten. Uit deze figuur blijkt dat alle categorieën een (zeer) lichte daling noteren. Dit zorgt ervoor dat de totale HHI op basis van het aantal toegangspunten ook licht daalt van 2.466 naar 2.439 (-1,1%). Net zoals vorig jaar heeft enkel de categorie van de AMR-meters een HHI onder de 2.000, wat betekent dat dit deel van de markt het meest competitief is. We zien in deze categorie een verdere daling van ruim 2%, van 1.609 naar 1.573. De competitiviteit in het segment van de AMR-meters¹⁷ is vooral te wijten aan het lage aantal toegangspunten in dit segment.

De HHI-index kan vervolgens ook berekend worden op basis van het geleverd volume elektriciteit. Voor de totale markt ligt die voor 2023 op 2.387. Dit is een daling met ruim 10% ten opzichte van

¹⁷ Een AMR meter is een digitale kwartiergelezen meter die door de netbeheerder wordt geplaatst bij grotere verbruikers. Om een AMR meter te krijgen dient men te voldoen aan 1 van de volgende voorwaarden:

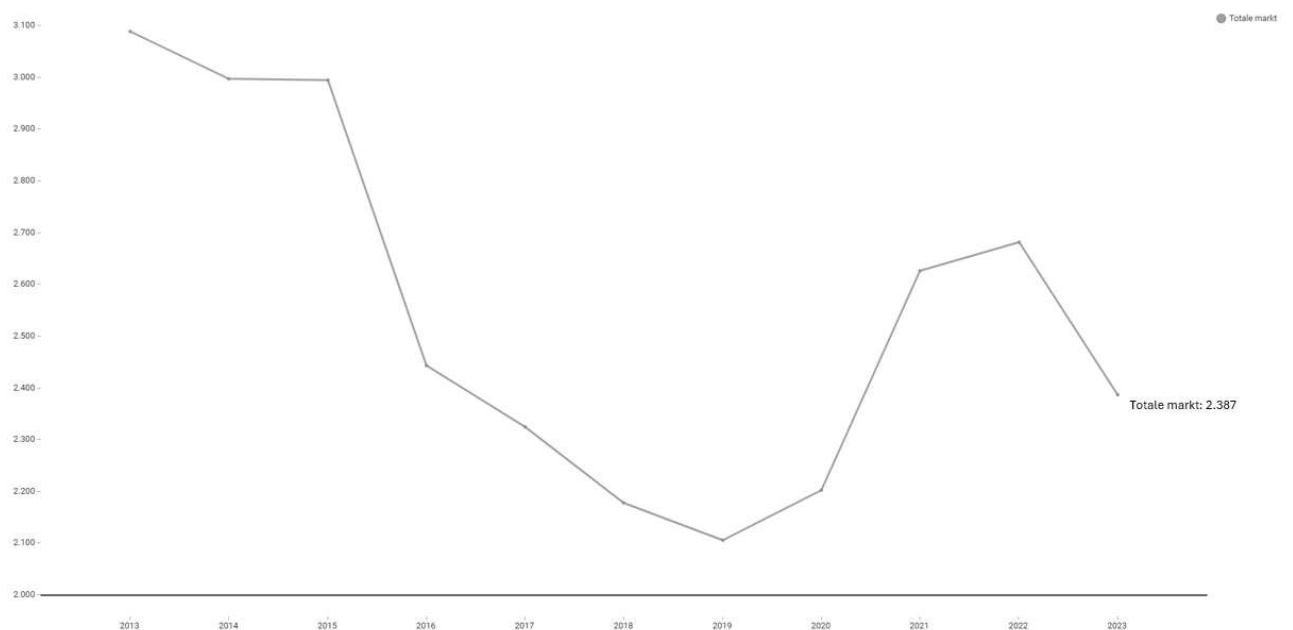
- Aangesloten zijn op een middenspanning-of hoogspanningscabine;
- beschikken over een PV installatie groter dan 10 kWp.

vorig jaar. De reden hiervoor is dat de marktaandelen van de grootste leveranciers gedaald zijn ten opzichte van 2022. De markt is dus competitiever geworden.

Figuur 8: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. toegangspunten)

Figuur 9: Verloop HHI elektriciteit (o.b.v. geleverde volume)

Bron: dashboard [marktaandelen en switches elektriciteit](#)

1.7.2 Aardgas

Figuur 10 toont de evolutie van de HHI voor aardgas in de laatste jaren, op basis van het aantal toegangspunten. We stellen vast dat alle categorieën gedaald zijn ten opzichte van 2022. De

grootste daling (met ruim 3,5%) is vast te stellen in de categorie ‘jaargelezen huishoudelijke meters’. Daar de HHI-index van alle categorieën daalt, daalt dus ook de HHI-index van de totale aardgasmarkt in vergelijking met 2022 en dit van 2.420 naar 2.376 (-1,82%). Binnen de aardgasmarkt valt op dat geen enkele categorie zich onder de benchmark van 2.000 bevindt.

De HHI-index kan ook berekend worden op basis van het geleverd volume aardgas, zoals weergegeven in [Figuur 11](#). Voor de totale markt ligt die in 2023 op 2.355, wat 5% hoger is dan het voorgaande jaar. Dit valt te verklaren door het feit dat de grootste leverancier een groter marktaandeel had in 2023 ten opzichte van 2022. De markt is m.a.w. minder competitief geworden.

Figuur 10: Verloop HHI aardgas (o.b.v. toegangspunten)

Figuur 11: Verloop HHI aardgas (o.b.v. geleverde volume)

Bron: [dashboard marktaandelen en switches aardgas](#)

Globaal is er, zowel voor elektriciteit als voor aardgas, op basis van het aantal beleverde toegangspunten een lichte verbetering van de concurrentie op de energiemarkt op te merken. Op basis van het geleverde volume noteren we een verbetering van de concurrentie op de elektriciteitsmarkt, maar een verslechtering van de concurrentie op de aardgasmarkt.

Als we de HHI-indexen vergelijken met de ons omringende landen behoort België nog steeds tot de betere middenmoot. Dat blijkt uit de meest recente gegevens (over 2022) hierover in het Market Monitoring Report 2023 van ACER-CEER¹⁸ (Figuren 63, 64, 65 en 66).

---

¹⁸ Zie 7.3 Concentration levels in het ACER-CEER [Market Monitoring Report 2023](#).

2 Aanbod elektriciteits- en aardgascontracten

2.1 Actief aangeboden energiecontracten in de V-test®

De gegevens in dit subhoofdstuk gaan over eind 2023 en zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test®, de tool die gezinnen en kleinzakelijke elektriciteits- en aardgasafnemers¹⁹ in Vlaanderen toelaat om de aangeboden contracten te vergelijken op vtest.vreg.be.

De V-test® biedt waardevolle informatie over de elektriciteits- en aardgascontracten die actief aangeboden worden aan gezinnen en kleinzakelijke afnemers op de Vlaamse energiemarkt, waaronder ook groepsaankopen en leegstandscontracten²⁰. Die informatie bestaat naast de geschatte jaarprijs, eventuele kortingen en productopties (zoals optie groene stroom) ook uit kenmerken zoals de looptijd, of het om groene stroom of lokale groene stroom gaat, details over facturatie- en betaalwijzen, of u moet betalen bij de start van het contract, of er extra kosten zijn bij laattijdige betaling en andere voorwaarden zoals enkel online communicatie,...

De stijging van de energieprijzen in 2022 heeft het bewustzijn over het aanbod van leveranciers bij veel gezinnen verhoogd. Dit leidde in 2022 tot een recordaantal van 2.455.590 uitgevoerde simulaties met de V-test®. In 2023 bleef het aantal uitgevoerde simulaties met 1.733.000 zeer hoog. De afgelopen jaren heeft de V-test® aan naamsbekendheid gewonnen. Uit de [Marktmonitor](#) blijkt dat meer dan de helft van de bevraagde gezinnen de V-test® zegt te kennen.

Aan de V-test® werden in de loop van 2023 verschillende functionaliteiten toegevoegd. De aanpassingen zijn erop gericht om de klant te ondersteunen bij de keuze van het juiste contract. De V-test® wil zo een volledig, betrouwbaar en onafhankelijk beeld van het aanbod op de Vlaamse energiemarkt geven:

- Sinds februari 2023 biedt de V-test® gebruikers de mogelijkheid om hun huidig energiecontract te vergelijken met het aanbod aan nieuwe energiecontracten. De gebruiker kan in het persoonlijk profiel in de V-test® de gegevens van zijn contract bewaren;
- Sinds mei 2023 kan een gebruiker zijn facturatiepiek invullen in de V-test® om zo het capaciteitstarief te berekenen. Zo kan de V-test® de nettarieven die men moet betalen beter inschatten; De V-test® toont sindsdien ook of een leverancier de 'gedragscode zelfstandigen en kmo's heeft getekend²¹. Sinds 27 maart 2023 bestaat er een Gedragscode voor de bescherming van de zelfstandigen en de kmo's in de elektriciteits- en gasmarkt. Deze kwam er in de context van de stijgende energieprijzen in 2022 en wil de contractuele positie van de kleinste ondernemingen versterken, omdat zij meer onderhevig zijn aan economische moeilijkheden en minder slagvaardig zijn in de interacties met hun energieleveranciers. Het is de tegenhanger van het Consumentenakkoord dat in sectie 1.5 aan bod kwam. Sinds mei 2023 moet een gebruiker ook niet langer een jaar aan kwartierwaarden inladen om een schatting van de jaarlijkse kost voor een dynamisch contract te zien. Het kan volstaan om

¹⁹ Een gezin of kleine professionele afnemer kan de V-test enkel doen voor een jaarverbruik voor elektriciteit groter of gelijk aan 0 en kleiner dan 100 MWh en een jaarverbruik voor aardgas groter of gelijk aan 0 en kleiner dan 150 MWh. De V-test® geeft ook een overzicht van de terugleveringscontracten voor een injectie tot 12.000 kWh.

²⁰ De V-test® bevat de contracten waarvoor een tariefkaart op de leverancierswebsite gepubliceerd is en waarop nieuwe klanten kunnen intekenen. Sinds de vernieuwing van de V-test® worden ook groepsaankopen opgenomen.

²¹ <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/gedragscode-kmo-energie.pdf>. 9 leveranciers ondertekenden de Gedragscode voor zelfstandigen.

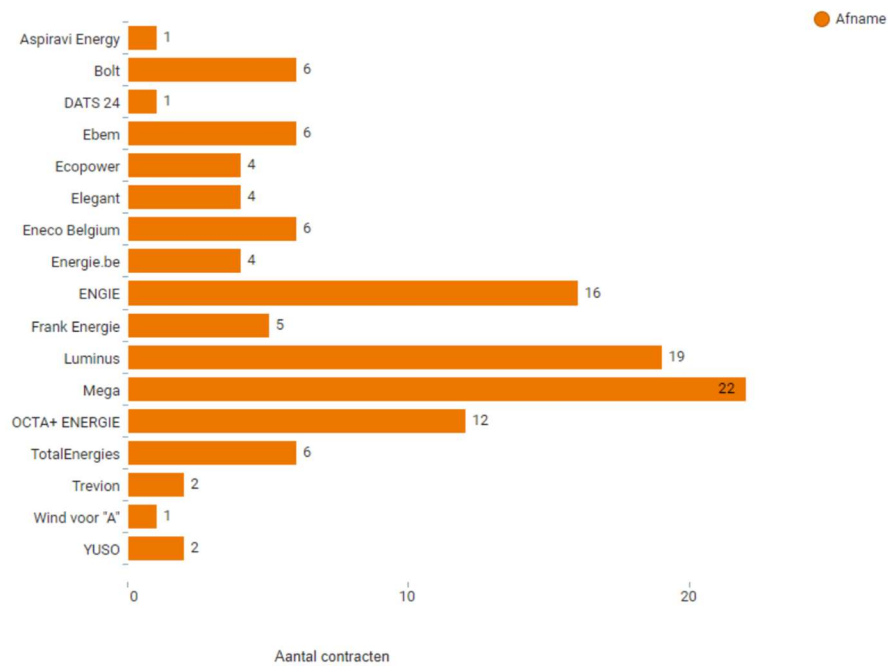
een jaarlijks verbruik in te vullen in de V-test®. De V-test® baseert zich dan voor de berekening van de geschatte jaarprijs op een standaard verbruikspatroon. De V-test® houdt dus geen rekening met mogelijke veranderingen in het verbruikspatroon omwille van goedkopere of duurdere prijzen.

- Sinds oktober 2023 kan een gebruiker van de V-test® met een persoonlijk profiel vragen om een melding via e-mail te ontvangen van zodra hij een bepaald bedrag kan besparen. De gebruiker stelt zelf in wat het minimale besparingsbedrag is om een melding te krijgen;

In onderstaande figuren geven we weer hoeveel contracten voor afname van elektriciteit en aardgas elke leverancier aanbod aan gezinnen en kleinzakelijke afnemers op de Vlaamse energiemarkt in december 2023. Als we vergelijken met het aanbod op het einde van 2021 en 2022 dan zien we dat het aanbod op het einde van 2023 met 117 contracten meer uitgebreid was. Op het eind van 2021 werden 109 contracten voor afname van elektriciteit aan huishoudelijke en kleinzakelijke klanten aangeboden. Op het eind van 2022 waren dit er 67. Met Frank Energie kwam er een nieuwe speler op de energiemarkt waardoor het aanbod uitbreidde. Vergeleken met 2022 worden er ook opnieuw vaste contracten aangeboden. Het aanbod aan dynamische prijscontracten nam ook toe. We gaan hier dieper op in onder secties 2.1.1. Een aantal leveranciers hebben heel wat meer contracten in het aanbod dan andere leveranciers. Dit verschil kan worden verklaard door dat sommige leveranciers ook aanbiedingen in het kader van een groepsaankoop hebben. Sommigen hebben in het aanbod een aantal producten, die wat duurder uitvallen. Het is niet ongebruikelijk dat dergelijke producten worden aangeboden aan klanten waarvan de initiële looptijd van het contract afloopt. Afnemers doen er dus goed aan om geregeld het lopende contract te vergelijken met het marktaanbod. De vernieuwde V-test® biedt de mogelijkheid om dit lopende contract te positioneren tegenover de huidige aanbiedingen op de markt.

Figuur 12: Actief aangeboden elektriciteitscontracten (afname) per leverancier

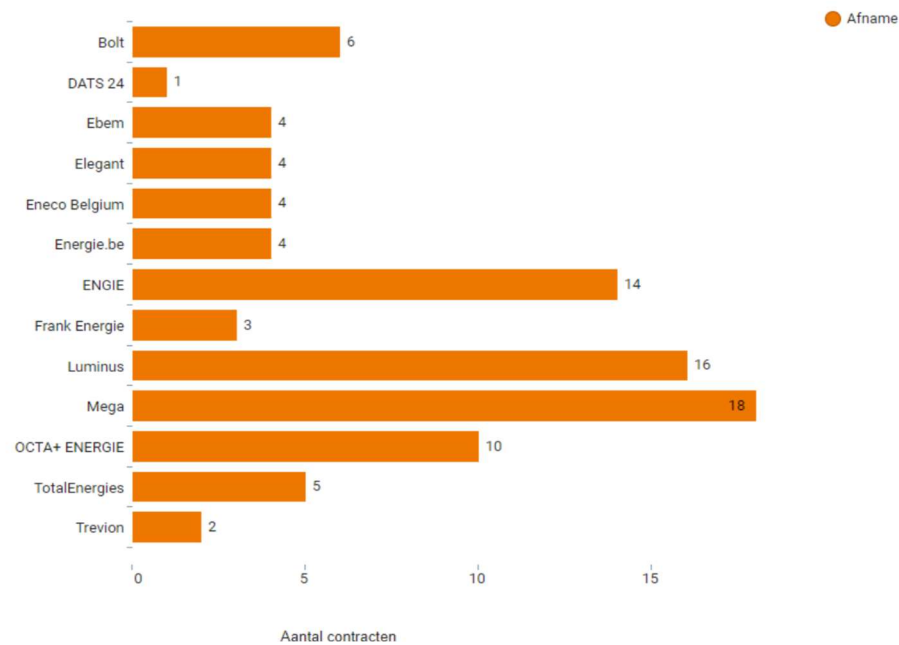
Contractaanbod elektriciteit per leverancier

Bron: V-test®, update december 2023

Figuur 13: Actief aangeboden aardgascontracten per leverancier

Contractaanbod aardgas per leverancier

Bron: V-test®, update december 2023

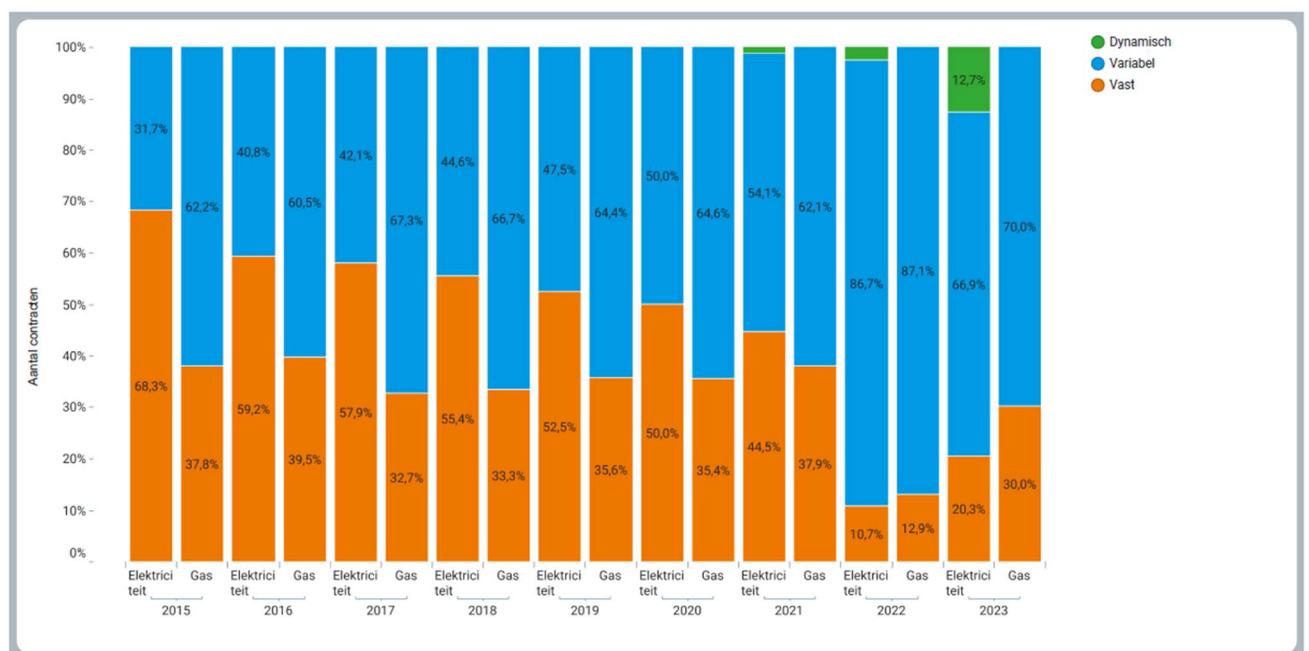
2.1.1 Aanbod vaste, variabele en dynamische contracten

Een contract kan een vaste, variabele of een dynamische prijs voor de energiecomponent²² bevatten. Hieronder delen we de aangeboden contracten voor huishoudelijke afnemers en kleinzakelijke afnemers in de V-test® op in vaste, variabele en dynamische contracten en geven we de evolutie van de verhouding weer.

Een huishoudelijke afnemer van elektriciteit kon kiezen tussen 17 vaste contracten tegenover 40 variabele contracten en 8 dynamische contracten. Eind 2023 waren er 8 leveranciers die een vaste tariefformule aanboden en 7 leveranciers die een dynamisch contract aanboden. Een kleinzakelijke klant had de keuze tussen 12 vaste, 33 variabele contracten en 7 dynamische contracten.

In diezelfde periode werden aan huishoudelijke klanten 35 variabele en 15 vaste contracten voor aardgas aangeboden. Voor professionele klanten was er keuze tussen 30 variabele en 11 vaste tariefformules.

Figuur 14: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers

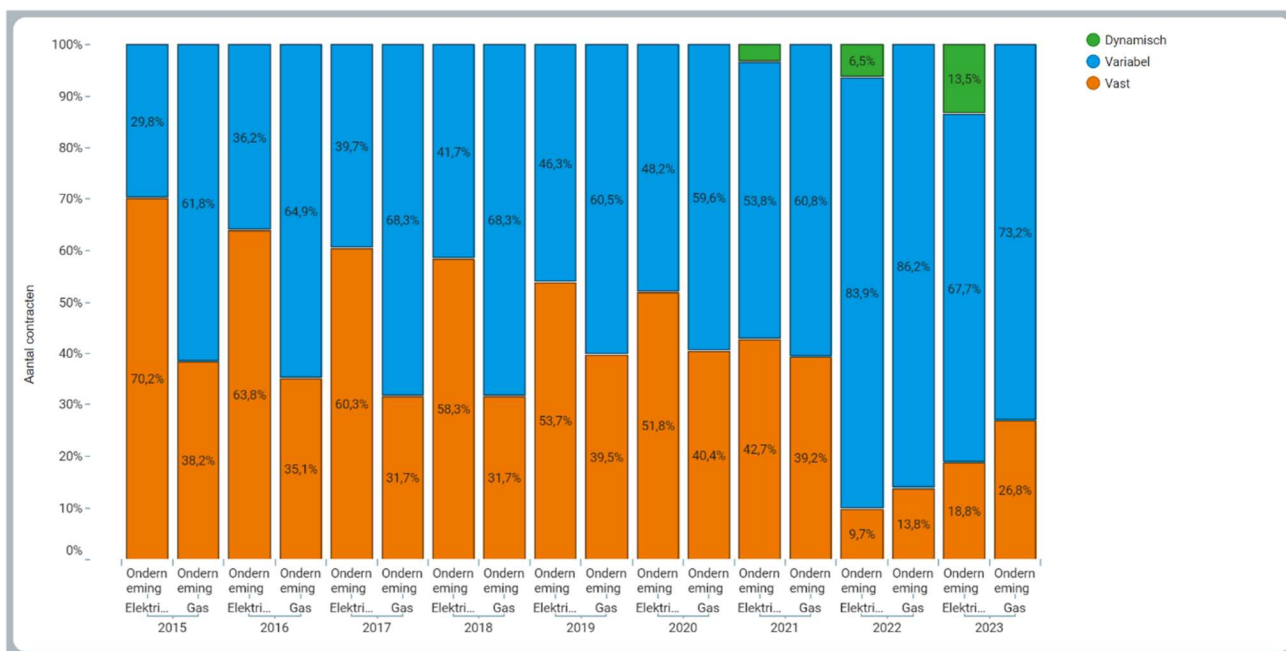

Bron: V-test®, update december 2023

²² <https://www.vreg.be/nl/energiecomponent>

Figuur 15: Vaste, variabele en dynamische elektriciteits- en aardgascontracten voor kleinzakelijke afnemers

Bron: V-test®, update december 2023

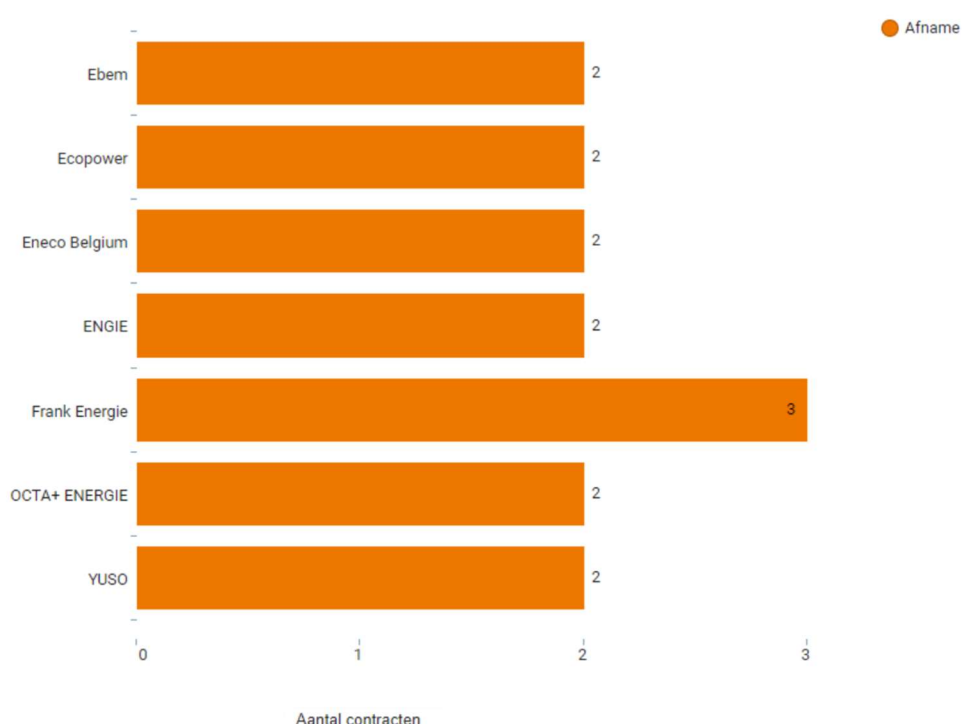
Doorheen de tijd was er duidelijk een verschuiving merkbaar waarbij leveranciers steeds minder vaste contracten aanbieden. Naar aanleiding van de sterke stijging van de energieprijzen vanaf de tweede helft van 2021 zette deze trend zich nog sterker door in 2022 en verdween het aanbod aan vaste contracten vanaf oktober 2022 zelfs bijna volledig uit de markt. Vanwege de sterk fluctuerende prijzen op de energiemarkt was het voor leveranciers meer risicovol en commercieel minder interessant om hun inkooprijzen voor langere tijd vast te leggen. In de loop van 2023 trok het aanbod aan vaste contracten weer aan. Zo voert Testaankoop sinds april 2023 een permanente energieactie die o.m. als doel heeft om het aanbod aan vaste contracten verder uit te breiden. Deze permanente energieactie nemen we onder de loep in het rapport over intermediären bij de aankoop van elektriciteit en gas²³. Vergeleken met variabele tariefformules vallen vaste contracten heel wat duurder uit, omdat een leverancier geen opzegvergoeding mag aanrekenen als een afnemer vroegtijdig het contract verbreekt. De leverancier loopt namelijk het risico dat zijn klant het contract verbreekt wanneer de energieprijzen zouden dalen, en hij zelf die al voorziene hoeveelheid energie op dat moment niet meer kan verkopen aan de oorspronkelijke vaste prijs). Daarom moet worden overwogen om vaste contracten voor leveranciers en afnemers evenwichtig te maken door opzegtermijnen of opzegvergoedingen opnieuw in te voeren. Dergelijke opzegvergoeding zou leveranciers weer meer zekerheid geven, omdat het risico op vroegtijdige stopzetting van het contract door de afnemer wordt beperkt. Heel wat leveranciers rekenen wel een jaarlijkse vergoeding aan. Dit is een forfaitaire vergoeding voor administratieve kosten of abonnementskosten en wordt doorgaans verrekend volgens het aantal dagen dat men klant is. De aanrekening van de vaste vergoeding bij variabele contracten wordt sinds 2022 geregeld door de Elektriciteitswet en de Gaswet. Voor energiecontracten aan vaste prijzen is er geen wettelijke regeling voorzien. Heel wat leveranciers rekenen (voor vaste contracten) de vaste vergoeding aan voor een volledig leveringsjaar, ongeacht of de klant voor het einde van de looptijd van het contract switcht. Voor het merendeel van de vaste contracten is de vaste vergoeding bovendien hoger (zie ook hoofdstuk 3).

²³ <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2024-02>

Een andere opvallende vaststelling bij het aanbod is de uitbreiding met dynamische contracten. Nadat er twee jaar lang slechts twee leveranciers waren die dit aanboden²⁴, waren er op het einde van 2023 7 leveranciers die een dynamisch elektriciteitscontract in hun aanbod hadden opgenomen. Met de komst van de digitale meter is het sinds 1 januari 2021 technisch mogelijk om de elektriciteit die een (voorheen jaargemeten) afnemer van het net afneemt en/of injecteert te registreren per kwartier. Hierdoor werd het mogelijk voor elektriciteitsleveranciers om dynamische contracten aan te bieden. Volgens artikel 4.4.1, 4° van het Energiedecreet heeft iedere afnemer het recht om, als hij over een digitale meter beschikt, elke leverancier die meer dan 200.000 afnamepunten in het Vlaamse Gewest belevet, te verzoeken om een dynamisch contract af te sluiten. Het gaat om volgende elektriciteitsleveranciers: Engie Electrabel, Luminus, Eneco Belgium en TotalEnergies Power & Gas Belgium. Figuur 16 toont het aanbod aan dynamische prijscontracten eind 2023.

Figuur 16: aanbod dynamische elektriciteitscontracten

Aanbod dynamische elektriciteitscontracten per leverancier

Bron: V-test®, update december 2023

De (evolutie van de) prijzen van dynamische contracten worden verder toegelicht onder sectie 3.5.

2.1.2 Aanbod contracten van bepaalde en onbepaalde duur

De duurtijd van de overeenkomst die energieleveranciers aanbieden is uiteenlopend. Men kan een onderscheid maken tussen contracten van onbepaalde duur en contracten van bepaalde duur. De contracten van bepaalde duur zijn meestal voor 1 jaar. In december 2023 kon men bij

²⁴ In februari 2021 werd voor het eerst een dynamisch contract voor kleinzakelijke afnemers aangeboden door energieleverancier Yuso. In april 2021 volgde Engie Electrabel met een dynamisch contract, zowel voor kleinzakelijke als voor huishoudelijke afnemers. Dit aanbod bleef onveranderd in 2022

één leverancier ook een contract voor 2 jaar aangaan. Sommige leveranciers bieden als gratis optie aan om de looptijd van de overeenkomst te verlengen. In het aanbod aan afnamecontracten voor elektriciteit en aardgas in december 2023 waren er ongeveer evenveel contracten van bepaalde duur voor 1 jaar als contracten van onbepaalde duur. In het aanbod van december 2023 was er geen significant verschil qua kostprijs van de vaste vergoeding tussen beide types van contracten.

De duurtijd van de overeenkomst hangt samen met de prijszekerheid (van de vaste vergoeding en/of de prijsformule) en de duur van deze prijszekerheid. Een leverancier kan zekerheid bieden over het onderdeel “energiekost” van de energiefactuur. Op de andere onderdelen (de nettarieven en de heffingen) heeft de leverancier geen impact. Bij een vaste prijs ligt de prijs per kWh vast voor de overeengekomen duur van de overeenkomst. Bij contracten met een variabele prijs kan een leverancier voor een bepaalde periode garanderen dat hij de vaste vergoeding en/of de gebruikte prijsformule niet zal wijzigen. Als men een contract afsluit zonder prijszekerheid, dan kan de leverancier tijdens de loop van het contract de prijsformule en/of de vaste vergoeding aanpassen mits de leverancier de klant daarover minimum twee maanden ervoor inlicht.

Bij een contract van bepaalde duur is de leverancier verplicht om minstens twee maanden voor de einddatum van de overeenkomst een nieuw contractvoorstel te doen. Als het om een contract van onbepaalde duur gaat en het product niet langer zal worden aangeboden (en er niet langer een contractuele prijsgarantie geldt), moet de leverancier eenzelfde termijn van twee maanden naleven vooraleer nieuwe contractuele voorwaarden in voege kunnen treden. De leverancier moet duidelijk en ondubbelzinnig uitleggen waarin de nieuw voorgestelde voorwaarden verschillen van de bestaande overeenkomst. De klant moet het nieuwe voorstel uitdrukkelijk bevestigen. Als de afnemer na verloop van twee maanden op dit verzoek niet heeft gereageerd, zal de leverancier het op dat ogenblik goedkoopste equivalent product dat hij op de markt aanbiedt, toepassen. De leverancier brengt de afnemer hiervan op de hoogte. Een bevestiging is niet vereist, wanneer bij het voorstel tot contractvernieuwing de leverancier het goedkoopste equivalent product heeft aangeboden en heeft gemeld dat er zonder reactie een overzetting naar dit product zal gebeuren²⁵. Uit het meest recente activiteitenverslag blijkt dat de Federale Ombudsdienst voor energie in 2023 heel wat klachten kreeg over hernieuwingen van contracten.²⁶

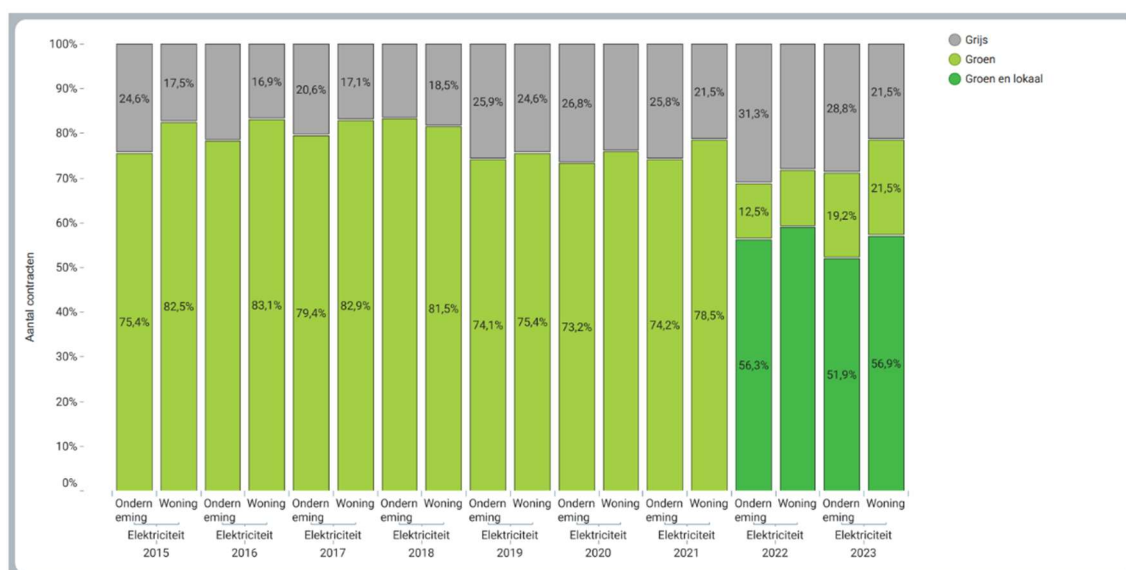
2.1.3 Aanbod groene contracten

De elektriciteitscontracten delen we ook in op basis van het percentage groene stroom dat een leverancier gedurende de ganse looptijd belooft te zullen leveren. In de V-test® is daar ook 100% groen en lokaal aan toegevoegd. Dat is groene stroom die in Vlaanderen of België is opgewekt. Stroom kan pas groen zijn als voor elke geleverde MWh elektriciteit een garantie van oorsprong voor groene stroom wordt ingediend in het VREG-platform. De VREG controleert of aan deze vereiste voldaan wordt, maar ook de klant zelf kan deze controle uitvoeren aan de hand van onze [Groencheck](#). Via deze tool kan een afnemer aan de hand van zijn EAN-nummer de herkomst van de geleverde stroom controleren. Onderstaande figuur toont de evolutie van het aantal aangeboden grijze, groene en lokale elektriciteitscontracten in de V-test® voor huishoudelijke afnemers en kleinzakelijke afnemers. De contracten met een 100% contractuele groenestroombelofte zijn de groene contracten, de contracten met een belofte voor 100% groen en lokaal vormen de categorie ‘groen en lokaal’.

²⁵ Artikel 18bis, §2/2/1 en §2/2/2 Elektriciteitswet van 29 april 1999 en artikel 15/5bis, §11/2/1 en §11/2/2 Gaswet van 12 april 1965

²⁶ Zie p. 83 en 84 van het activiteitenverslag 2023 Federale Ombudsdienst voor Energie

Figuur 17: Aandeel elektriciteitscontracten met groene vs. grijze stroom

Bron: V-test®, update december 2023

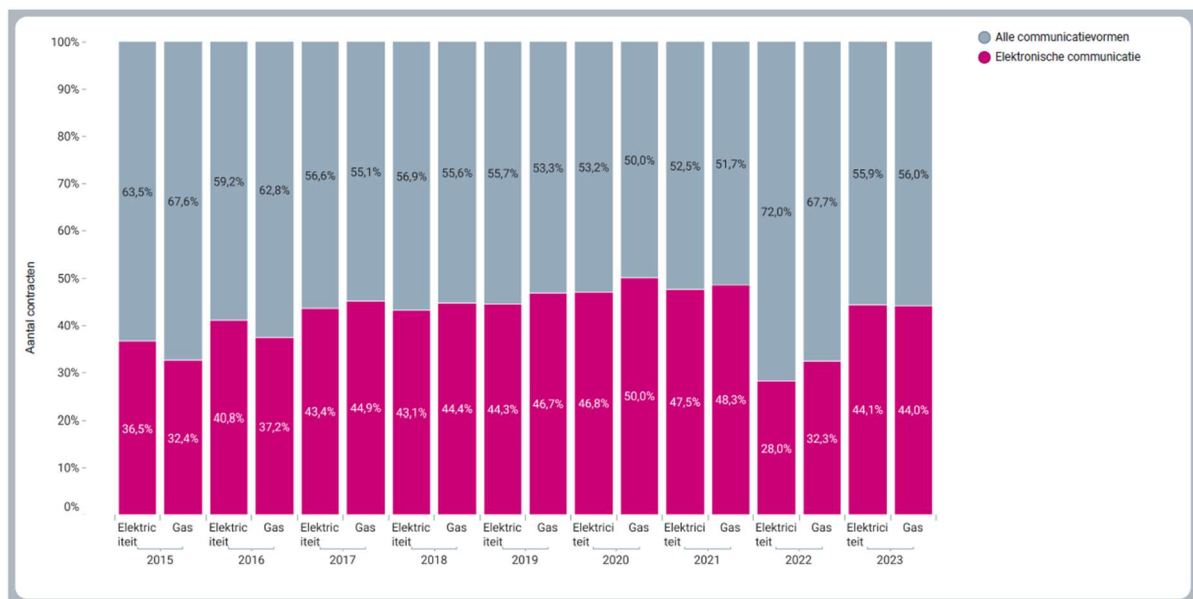
Eind 2023 maakten groene elektriciteitscontracten 51,9% van het totale aanbod uit voor kleinzakelijke afnemers en 56,9% voor huishoudelijke afnemers. Het aandeel groene en lokale elektriciteitscontracten bedroeg resp. 19,2% en 21,5%. Het aanbod aan groene contracten op de markt steeg licht in vergelijking met 2022. Er worden ook grijze contracten aangeboden waarbij gezinnen de mogelijkheid hebben om tegen een extra kost groene stroom geleverd te krijgen. In de V-test® wordt die optie dus vermeld bij de grijze contracten. In bovenstaande figuur zijn die contracten enkel als grijze contracten opgenomen en niet als groene contracten. Het aandeel groene contracten ligt in werkelijkheid dus nog iets hoger.

2.1.4 Aanbod leveringscontracten met al dan niet elektronische communicatie

Communicatiewijze is een ander criterium dat een rol kan spelen bij de keuze van energiecontract. We maken een onderscheid tussen elektronische contracten en contracten met alle (andere) communicatievormen. Een elektronisch contract houdt in dat facturatie en/of vragen/klachten uitsluitend via elektronische weg gebeuren. Een aantal leveranciers, zoals Energie.be en Frank Energie, bieden uitsluitend digitale dienstverlening aan. Zij moeten geen kosten maken voor een telefonisch bereikbare klantendienst of voor verzendingen per post en kunnen daardoor interessante(re) tariefformules aan hun klanten aanbieden.

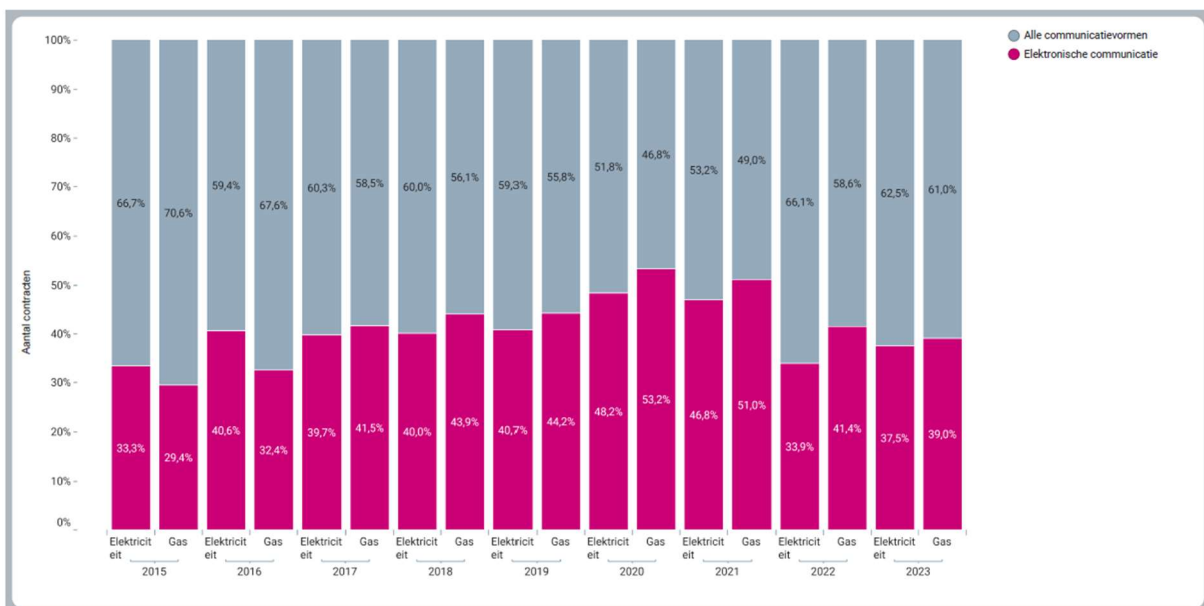
We stellen vast dat er voor huishoudelijke klanten zowel voor elektriciteit als voor aardgas verhoudingsgewijs opnieuw meer elektronische contracten aangeboden worden na de lichte daling in 2022. Bij sommige aangeboden elektronische contracten wordt wel de mogelijkheid geboden om de facturen per post te ontvangen tegen een extra kost. Onderstaande figuur toont de evolutie van het aanbod elektronische contracten in de V-test® voor residentiële afnemers (Figuur 18) en kleinzakelijke afnemers (Figuur 19).

Figuur 18: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor residentiële afnemers.

Bron: V-test®, update december 2023

Figuur 19: Communicatiewijze bij elektriciteits- en aardgascontracten voor kleinzakelijke afnemers.

Bron: V-test®, update december 2023

We stellen vast dat elektronische contracten in de V-test® veelal goedkoper zijn. Dit ligt in de lijn van de verwachtingen. Een leverancier kan immers bijvoorbeeld facturen digitaal in plaats van per post bezorgen en zo de kosten drukken. Door hun klantendienst enkel per e-mail bereikbaar te stellen kunnen ze verder kosten besparen. Een lagere administratieve kost zal in de meeste gevallen dan ook een lagere jaarlijkse vergoeding tot gevolg hebben.

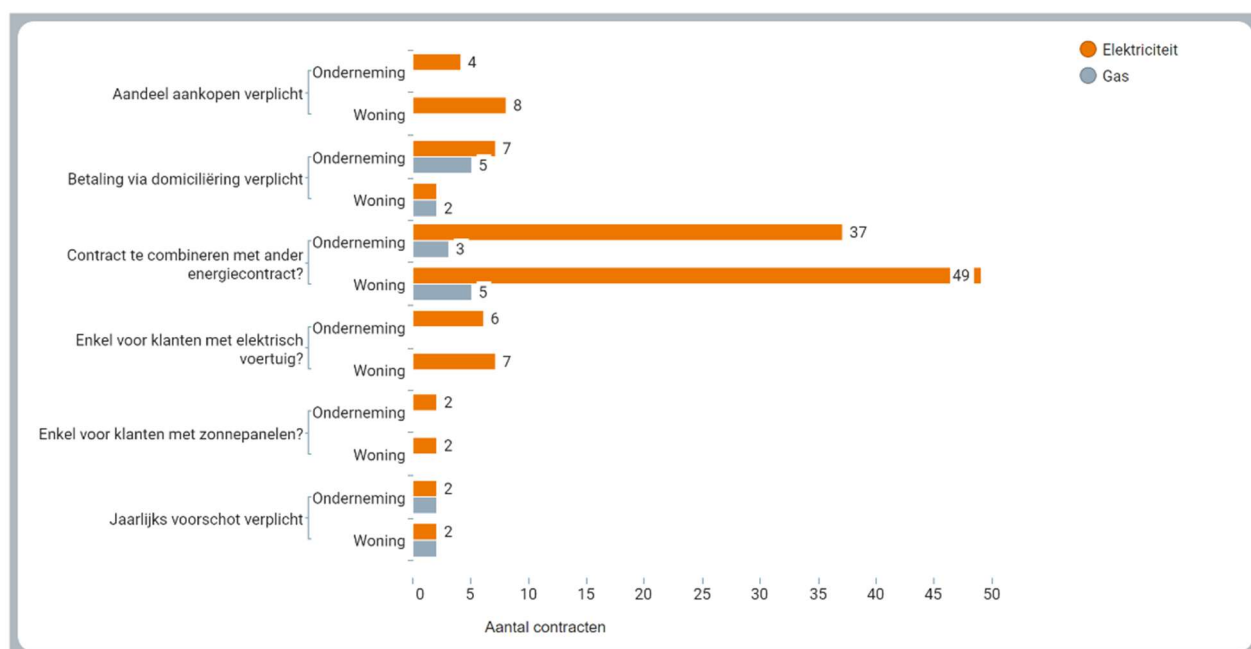
De gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding van de contracten voor afname met louter elektronische communicatie bedroeg in december 2023 €51,75 excl. btw. Die van de niet-elektronische contracten is met €65,6 (excl. btw) ongeveer 26% duurder. Stellen dat het verschil in de jaarlijkse vergoeding van beide types uitsluitend toe te schrijven is aan de verplichte elektronische communicatie is voorbarig, aangezien ook andere aspecten zoals bijvoorbeeld minder diensten bij de elektronische contracten of verplichte domiciliëring als betalingswijze (zie sectie 2.1.1.6) een rol kunnen spelen.

2.1.5 Voorwaarden en opties

2.1.5.1 Voorwaarden

In Figuur 20 gaan we in op voorwaarden die bij sommige contracten gelden en waaraan moet voldaan zijn opdat een huishoudelijke of een kleinzakelijke afnemer erop kan intekenen.

Figuur 20: Voorwaarden van het contract (afname en teruglevering)

Bron: V-test®, update december 2023

De contracten waarbij (minstens) 1 aandeel moet gekocht worden, bestempelen we als de coöperatieve contracten. Het aankoopbedrag van het aandeel nemen we niet op in de totale kostprijs op jaarbasis die we tonen in de V-test® omdat het een éénmalige en geen jaarlijkse kost is.

Er zijn ook contracten die enkel worden aangeboden aan klanten met een elektrisch voertuig of aan klanten met zonnepanelen. Het aanbod dat voorbehouden is voor klanten met een elektrisch voertuig bestaat veelal uit een gunstig nachttarief, eventueel gecombineerd met een promotionele korting. Om dergelijk contract te kunnen afsluiten moet de klant schriftelijk op eer verklaren dat deze een elektrisch voertuig heeft.

Sommige aangeboden contracten kunnen enkel worden afgesloten in combinatie met een ander contract bij diezelfde leverancier. Veelal gaat het om terugleveringscontracten. Het merendeel van deze contracten kan enkel worden afgesloten wanneer de klant ook een afnamecontract afsluit. Het is ook mogelijk dat een contract voor afname van elektriciteit enkel kan worden aangegaan wanneer de klant ook een contract voor aardgas bij dezelfde leverancier afsluit.

Verder zijn er ook contracten waarbij het noodzakelijk is om een voorschot voor het verbruik van een heel jaar onmiddellijk te betalen. De afnemer betaalt dan éénmalig een (hoger) voorschot in plaats van een voorschot opgesplitst in maandelijkse bedragen. Dit voorschot wordt verrekend bij de (jaarlijkse) afrekening.

Verder kan een contract ook als voorwaarde hebben dat de voorschotfactuur verplicht via domiciliëring betaald moet worden. Voor leveranciers die het Consumentenakkoord ondertekenden, is het verplichten van domiciliëring als betalingswijze niet toegestaan. Leveranciers die dit tekenden moeten in principe verschillende betalingsmogelijkheden aanbieden voor elke tariefformule waaronder minstens overschrijving en domiciliëring²⁷. Ze engageren zich ertoe om in de algemene voorwaarden een beding op te nemen dat de afnemer de mogelijkheid biedt om de afrekenings- of slotfactuur uit te sluiten van de betaling via domiciliëring. In sectie 2.1 vermeldden we dat er sinds 27 maart 2023 een Gedragscode voor de bescherming van de zelfstandigen en de kmo's in de elektriciteits- en gasmarkt bestaat. Dit is een tegenhanger van het Consumentenakkoord maar dan voor kleinzakelijke afnemers.

In de V-test® worden ook contracten opgenomen, aangeboden door leveranciers die dit Akkoord of Gedragscode niet ondertekend hebben. In de V-test® (update december 2023) waren 2 elektriciteitscontracten en 2 aardgascontracten opgenomen voor gezinnen waar betaling via domiciliëring verplicht was. Voor ondernemingen waren er 7 aanbiedingen voor elektriciteit en 5 aanbiedingen voor aardgas waarvoor betaling via domiciliëring verplicht was.

Bij domiciliëring is er geen risico dat de klant uit het oog verliest om zijn facturen te betalen. Voor zover de leverancier de kost van ingebrekestellingen niet (volledig) doorrekent aan de klant, kan hij geld en tijd uitsparen door geen herinneringsbrieven te moeten sturen en is hij er zekerder van dat hij (tijdig) zijn geld ontvangt. Sinds 1 september 2023 is de eerste herinnering die een leverancier naar een klant stuurt voor een onbetaalde factuur gratis indien de overeenkomst op of na 1 september 2023 werd afgesloten. Vanaf 1 december 2023 is de eerste betalingsherinnering gratis voor alle contracten. Er kunnen slechts drie gratis herinneringen per jaar worden verstuurd. Vanaf de vierde betalingsherinnering mag er wel een kost worden aangerekend die niet hoger mag zijn dan €7,5²⁸. Leveranciers geven in de V-test® aan of ze een kost aanrekenen voor het opsturen van een ingebrekestelling. Hieruit blijkt dat dit voor de meeste leveranciers inderdaad het geval is. Die kost gaat van €10 tot €20 euro. Bij een aantal leveranciers is een ingebrekestelling gratis. De kosten die verbonden zijn aan het versturen van de betalingsherinnering en ingebrekestelling aan een beschermde afnemer, vallen altijd ten laste van de leverancier.

Contracten waarbij domiciliëring verplicht is, zijn dus contracten waarbij de leverancier een grote zekerheid heeft dat de klant zijn betalingsverplichtingen zal nakomen. Die mate van zekerheid kan aanleiding geven tot een lagere prijs. Een lagere gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding kan hier een indicatie van zijn. De gemiddelde jaarlijkse vergoeding voor contracten met verplichte domiciliëring in december 2023 was €49,53 excl. btw, daar waar die van de overige contracten

²⁷ Bron: <https://economie.fgov.be/sites/default/files/Files/Energy/accord-electricity-nl.pdf>

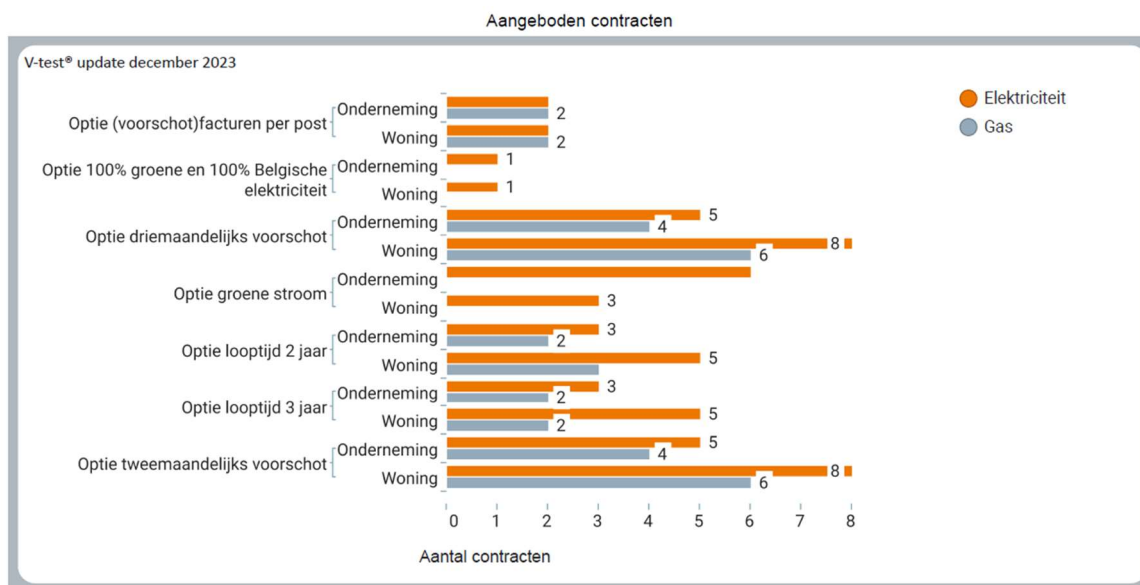
²⁸ <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/wet/2023/05/04/2023042228/staatsblad>

€52,73 excl. btw bedroeg. Zoals vermeld bij de communicatiewijze (zie sectie 2.1.1.5), kan niet gesteld worden dat één enkel criterium de verklaring vormt voor een lagere gewogen gemiddelde jaarlijkse vergoeding.

2.1.5.2 Opties

Bij een aantal contracten wordt de mogelijkheid geboden om een kenmerk van het contract te wijzigen. Veelal staat daar een extra kost tegenover. Een gebruiker van de V-test® kan filteren op opties. In onderstaande figuur worden de aangeboden contracten met extra opties voor gezinnen en kleinzakelijke afnemers weergegeven.

Figuur 21: Opties

Bron: V-test®, december 2023

De opties 'Facturen per post' en '100% groenestroompercentage' werden hoger besproken.

2.1.6 Frequentie van betaling

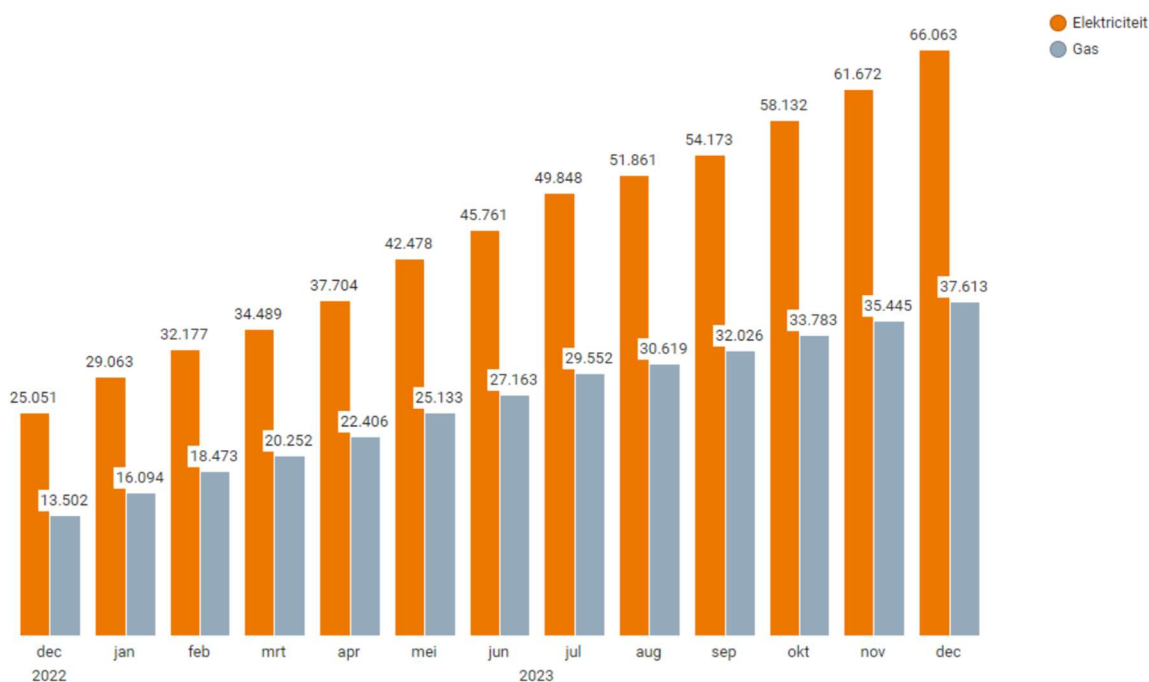
In de V-test® kunnen gebruikers ook een voorkeur ingeven over hoe vaak ze willen betalen voor de energie die ze verbruiken. Als de afnemer jaarlijks een afrekening wil krijgen kan hij kiezen om intussen maandelijks, 2-maandelijks, 3-maandelijks, halfjaarlijkse, jaarlijkse of helemaal geen voorschotten te betalen. De keuzemogelijkheden hangen echter af van de leverancier.

Naast de jaarlijkse afrekening is er sinds 2022 ook de mogelijkheid om maandelijks het reëel verbruik te betalen ('maandafrekening'). Dit is niet afhankelijk van het product waarop de afnemer intekende maar kan voor alle afnemers met een digitale meter Artikel 3.2.18, 4° van het Energiebesluit verplichtte initieel enkel de leveranciers die meer dan 200.000 afnamepunten in het Vlaamse Gewest beleveren om maandafrekening aan te bieden. Vanaf 1 januari 2024 moeten alle leveranciers dit voor al hun contracten aanbieden. Het aantal afnemers dat gebruik maakt van deze mogelijkheid kent een steile opmars. Uit cijfers van Fluvius van april 2024 blijkt dat meer dan

61.000 huishoudelijke afnemers een maandafrekening krijgen en dat alle leveranciers minstens één afnemer hebben die van deze mogelijkheid gebruik maakt.

Figuur 22: Digitale meters met maandafrekening (huishoudelijk en kleinzakelijk)

Bron: [dashboard digitale meters en datatoegangscontracten](#)

Hier zijn zowel voor- als nadelen aan verbonden. Voordelen zijn dat de afnemer minder kans heeft onverwacht een zeer hoge factuur te krijgen dan bij jaarlijkse afrekening (bv. als de voorschotten zwaar onderschat zijn) en dat de afnemer ook geen openstaande positieve saldi kan hebben bij de leverancier als deze zijn levering plots zou moeten stopzetten, bv. bij faillissement (dit kan het geval zijn als de voorschotten overschat waren). Maandafrekeningen kunnen de afnemer ook helpen om bewuster om te gaan met energieverbruik en het geeft de mogelijkheid om inspanningen ter beperking van het energieverbruik in een specifieke periode ook rechtstreeks gereflecteerd te zien in de factuur. Bij jaarafrekening is dit niet noodzakelijk het geval, omwille van een verdeling van het jaarvolume over de verschillende maanden o.b.v. een gemiddeld lastprofiel²⁹. Het voornaamste nadeel voor de afnemer is echter de seizoensgebonden variatie in het energieverbruik en dus ook de hoogte van de maandelijkse afrekening. Vooral bij gas kunnen de verschillen doorheen het jaar aanzienlijk zijn, met heel beperkte facturen in de zomer en zware facturen in de winter als gevolg. Bij jaarlijkse afrekening met voorschotfacturen blijven deze constant doorheen het jaar aangezien het bedrag van het maandelijks voorschot bepaald wordt op basis van de totale geschatte jaarafname.

Sommige leveranciers rekenen ook bij maandafrekening nog met een maandelijks voorschot. Dit voorschot wordt dan normaal verrekend bij de volgende maandafrekening.

Daarnaast bieden een aantal leveranciers een vorm van prepaid-producten aan. Klanten die intekenen op dit contract ontvangen het verzoek om het verbruik voor een jaar voor te schieten.

²⁹ Vanaf april 2024 kan een afnemer met een digitale meter én een variabel contract een jaarfactuur krijgen en dus afgerekend worden op basis van het effectieve verbruik per maand. Op die manier betaalt de afnemer altijd de juiste prijs voor elektriciteit en aardgas. Vanaf juli 2024 is elke energieleverancier verplicht om de jaarafrekening op deze manier te berekenen.

Dit jaarlijkse voorschot is ofwel een vast bedrag voor elke klant (ongeacht het verbruikersprofiel) ofwel wordt het vastgelegd op basis van de historische verbruiksgegevens aangeleverd door de netbeheerder.

Naast de frequentie van betaling kan de gebruiker van de V-test® contracten ook filteren op basis van de manier van aanrekenen van de vaste vergoeding door de leverancier. Hiervoor zijn er verschillende opties:

- Deze kan volledig worden aangerekend voor een heel jaar, ook als men minder dan een jaar klant is, of voor het eerste jaar en vervolgens per dag dat de afnemer klant is (enkel voor vaste tariefformules);
- Deze kan worden aangerekend volgens het aantal dagen dat de afnemer klant is;
- Deze kan volledig aangerekend worden voor de eerste 6 maanden en vervolgens per dag dat de afnemer klant is.

Gebruikers van de V-test® kunnen hun voorkeur zo instellen zodat ze bijvoorbeeld enkel contracten te zien krijgen waar de vaste vergoeding pro rata het aantal dagen wordt aangerekend.

2.1.7 Terugleveringscontracten

Met een terugleveringscontract verkoopt een actieve afnemer de elektriciteit die hij via een eigen productie-installatie opwekte en niet zelf verbruikte aan een leverancier. Hij kan een terugleveringscontract afsluiten met zijn eigen leverancier (waarbij hij zelf elektriciteit koopt), of met een andere leverancier. Eind 2023 waren er in Vlaanderen 909.728 zonnepaneelinstallaties³⁰.

Dit is enkel mogelijk voor prosumanten³¹ met een digitale meter. Eind 2023 had 49% van de prosumanten een digitale elektriciteitsmeter. Onderstaande figuren tonen het aantal aangeboden terugleveringscontracten per elektriciteitsleverancier voor huishoudelijke en kleinzakelijke elektriciteitsafnemers, zoals opgenomen in de V-test® in december 2023.

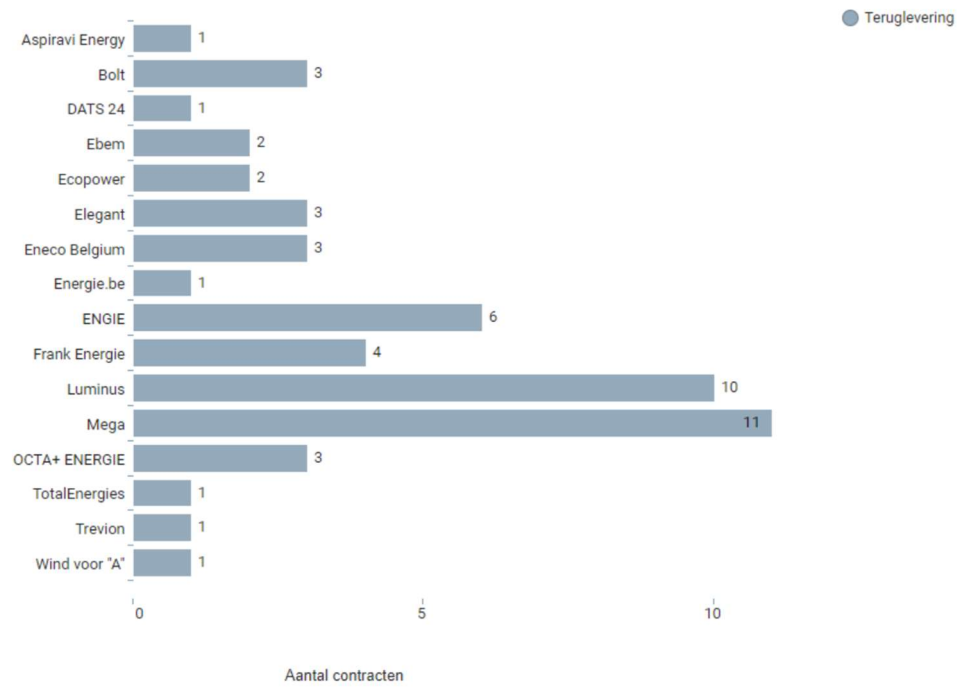
---

³⁰ <https://apps.energiesparen.be/energiekaart/vlaanderen/zonnepanelen>

³¹ Een prosumant is een elektriciteitsdistributienetgebruiker met een toegangspunt voor afname, en met een decentrale productie-eenheid met een maximaal AC-vermogen kleiner dan of gelijk aan 10 kVA die hem in staat stelt elektriciteit te injecteren op het elektriciteitsdistributienet.

Figuur 23: Actief aangeboden terugleveringscontracten per leverancier (huishoudelijk)

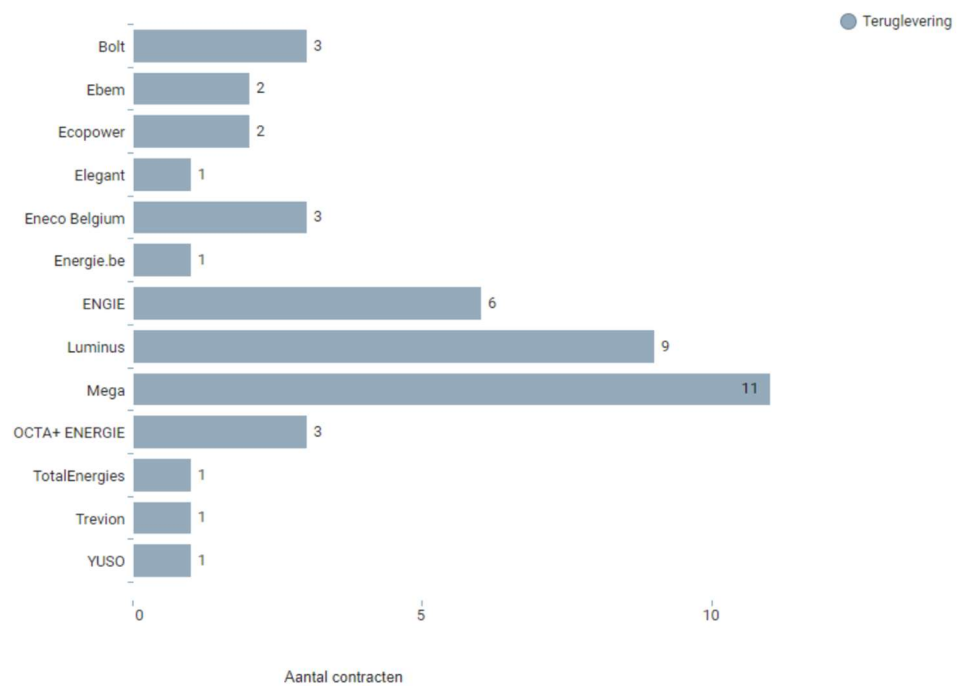
Contractaanbod teruglevering elektriciteit (huishoudelijke afnemers)

Bron: V-test®, update december 2023

Figuur 24: Actief aangeboden terugleveringscontracten per leverancier (kleinzakelijke prosumenten)

Contractaanbod teruglevering elektriciteit (professionele afnemers)

Bron: V-test®, update december 2023

Prosumenten die een digitale meter krijgen en dus vanaf dat moment moeten overstappen van een terugdraaiende teller naar het verkopen van hun op het net geïnjecteerde elektriciteit via een terugleveringscontract, krijgen doorgaans automatisch dergelijk contract van hun elektriciteitsleverancier. Prosumenten die niet zeker zijn of ze een terugleveringscontract hebben, vragen dit best na bij hun leverancier. In de meest recente Marktmonitor wordt gepeild naar de kennis over terugleveringscontracten bij gezinnen. 8 op 10 gezinnen met zonnepanelen en een digitale meter weten dat ze een terugleveringscontract kunnen afsluiten met een energieleverancier. Toch is nog altijd 18% hiervan niet op de hoogte. 7 op 10 gezinnen die op de hoogte zijn geven aan dat ze momenteel al een terugleveringscontract hebben, maar 39% hiervan weet niet welke vergoeding ze krijgen (t.o.v. 50% vorig jaar).

De meeste terugleveringscontracten hebben als voorwaarde dat men ook een afnamecontract voor elektriciteit moet afsluiten bij dezelfde elektriciteitsleverancier. Vaak moet dit zelfs het afnamecontract zijn met dezelfde contractnaam als het terugleveringscontract. In de V-test® is het met de functionaliteit ‘Kies & Combineer’ onmiddellijk duidelijk welk afnamecontract met welk terugleveringscontract kan gecombineerd worden. Er is momenteel slechts één leverancier (Engie Electrabel) die ook terugleveringscontracten aanbiedt zonder hier de voorwaarde van een afnamecontract aan te koppelen (“volledige vermarkting”). Hierbij moet wel een aparte jaarlijkse vergoeding betaald worden.

De verschillende voorwaarden die kunnen gelden bij de terugleveringscontracten zijn telkens opgenomen in de V-test®. Via filtering kan men eenvoudig een lijst krijgen met contracten die voldoen aan de voorkeuren. De prijszetting in een terugleveringscontract is vaak in lijn met het bijhorend afnamecontract voor elektriciteit, i.e. een vaste, variabele of dynamische energieprijs, maar niet altijd. Er zijn in verhouding minder terugleveringscontracten met een vaste energieprijs dan het geval is bij afnamecontracten voor elektriciteit.

Afname en teruglevering staan vaak op dezelfde tariefkaart vermeld, hoewel er ook uitzonderingen zijn. Sommige leveranciers bieden maar één terugleveringscontract aan, dat kan gecombineerd worden met al hun aangeboden afnamecontracten voor elektriciteit binnen het segment. Er zijn ook leveranciers die bij elk afnamecontract voor elektriciteit een apart terugleveringscontract aanbieden met dezelfde naam als het afnamecontract. Zo bieden ze schijnbaar verschillende injectiecontracten aan. De voorwaarden en prijszetting van deze verschillende terugleveringscontracten blijken evenwel identiek te zijn.

De evolutie van de prijzen van terugleveringscontracten wordt verder toegelicht in sectie 3.4.

2.1.8 Contracten met een forfaitaire kost voor zonnepaneleneigenaars

Bij prosumenten met een klassieke meter, met een productie-installatie ≤ 10 kVA, draait deze mechanisch terug, waardoor de elektriciteit die niet ter plaatse wordt verbruikt en op het elektriciteitsnet wordt geïnjecteerd, in mindering wordt gebracht van de van het net afgenomen elektriciteit. Prosumenten met een klassieke meter betalen voor hun nettarieven – naast het capaciteitstarief, afnametarief en tarief databeer – een forfaitair bedrag, het prosumententarief. Dit bedrag is afhankelijk van het maximale AC-vermogen van de omvormer(s) van de installatie. Sommige leveranciers rekenen ook voor de energiekost een forfaitaire vergoeding aan wanneer een afnemer eigenaar is van zonnepanelen en nog een terugdraaiende teller heeft. Dit staat beter bekend als het ‘forfait zonnepanelen’. Als verantwoording voor deze kost wordt aangehaald dat

de leverancier meer kosten moet maken in het kader van zijn verantwoordelijkheid t.a.v. Elia, om het evenwicht op het elektriciteitsnet te garanderen. De kosten die werden aangerekend variëren tussen 2,3 en 10,6 €/kVA per maand (incl. btw) of worden berekend op basis van Belpex-noteringen. In 2023 rekenden Mega, Octa+ Energie, TotalEnergies Power&Gas Belgium, Trevion en Wase Wind dergelijk forfait aan.

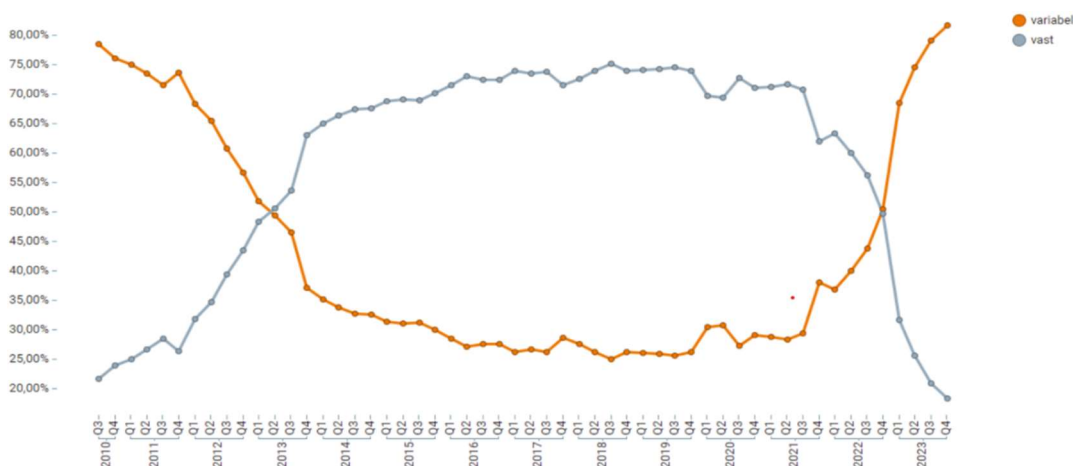
2.2 Welke elektriciteits- en aardgascontracten kiezen klanten?

Een groter aanbod van bepaalde contracten op de markt (bv. met variabele energieprijis) betekent niet noodzakelijk dat afnemers ook meer intekenen op dit soort contracten. Of een afnemer al dan niet kiest voor een contract hangt naast het productaanbod ook af van de extra voorwaarden of opties, eigen voorkeur... Aan de hand van de rapporteringen van de energieleveranciers en de netbeheerders krijgen we in deze sectie ook zicht op de werkelijke verdeling van de karakteristieken van contracten in de markt.

Wanneer een consument een contract aangaat bij een leverancier, kan hij of zij kiezen voor een contract met een vaste, variabele of dynamische energieprijis. Uit sectie 2.1.1 bleek dat zowel voor elektriciteit als voor aardgas het aanbod contracten met een variabele energiecomponent groter was dan het aanbod contracten met een vaste energiecomponent.

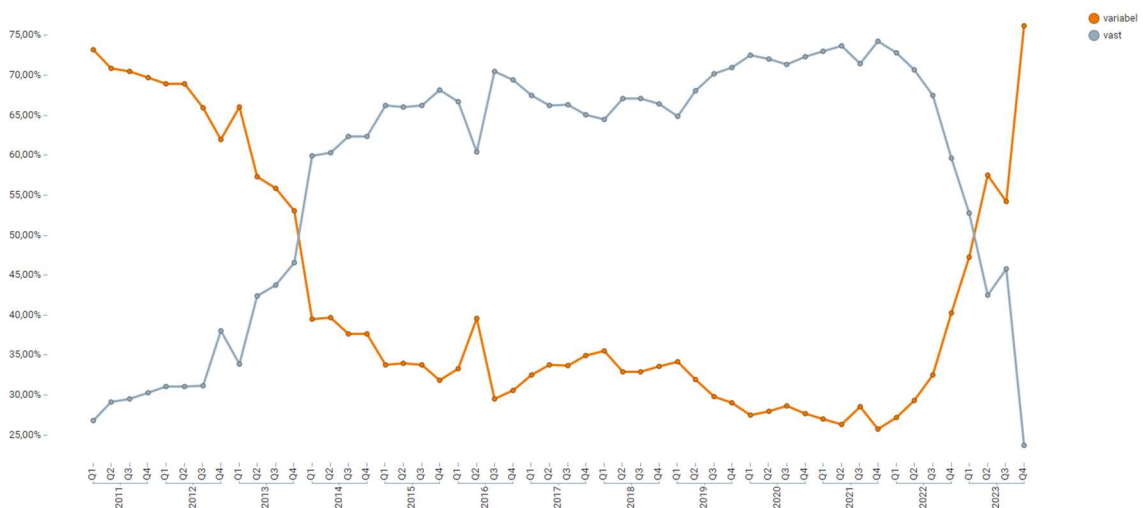
Figuur 25 toont de evolutie in de werkelijke contracten van huishoudelijke afnemers met hun elektriciteitsleverancier, opgesplitst tussen vaste en variabele contracten. Deze figuur toont dus de werkelijke situatie in de markt, in tegenstelling tot Figuur 12 en Figuur 13 waar het aanbod in de V-test® wordt afgebeeld. Uit deze figuur blijkt dat vóór 2013 een variabel contract vaker gekozen werd dan een vast contract. Vanaf 2013 kozen gezinnen vaker voor een vast contract. Als gevolg van de energiecrisis werden er sinds 2021 steeds minder, tot tijdelijk geen, vaste contracten aangeboden. Eind 2022 had 49,7% van de huishoudelijke afnemers een vast contract. 50,3% had een variabel contract. Het aandeel huishoudelijke klanten met een variabel elektriciteitscontract nam in 2023 verder toe tot 81,6%. 18,3% van de huishoudens had een vast contract en 0,1% een dynamisch contract.

Figuur 25: Type afgesloten elektriciteitscontracten (huishoudelijk)

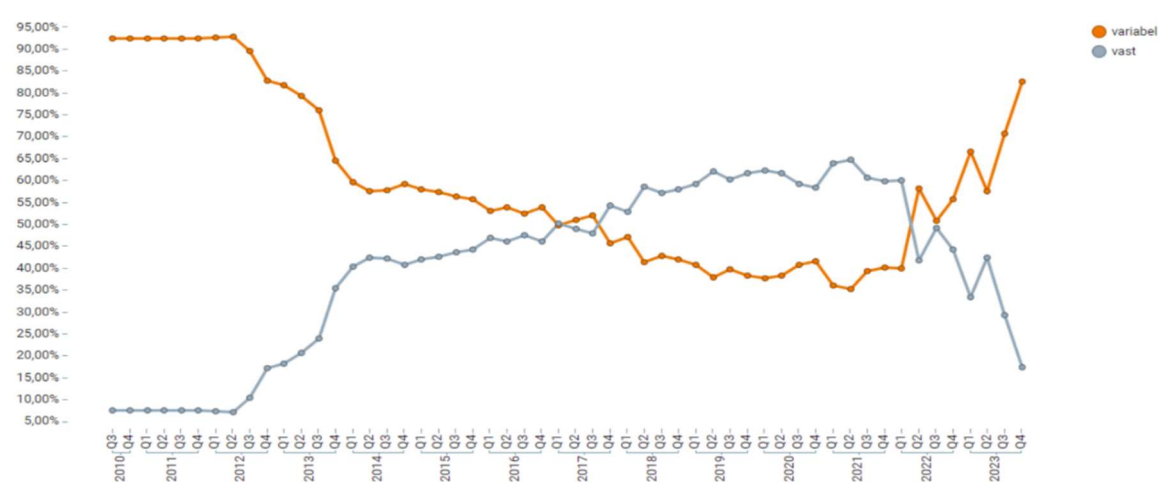
Figuur 26 toont de verdeling tussen vaste en variabele elektriciteitscontracten voor kleinzakelijke afnemers. Ook hier zien we een significante afname van het aantal vaste contracten en een sterke toename van het aantal variabele contracten, als gevolg van het beperkte aanbod aan vaste contracten tijdens de energiecrisis. Concreet had eind 2022 59,7% van de kleinzakelijke afnemers een vast contract. Dat aandeel zakte naar 23,7% eind 2023. Net zoals bij de gezinnen zit 0,1% van de kleinzakelijke klanten op een dynamisch contract.

Figuur 26: Type afgesloten elektriciteitscontracten (niet-huishoudelijk)

Dezelfde analyse werd ook gedaan voor aardgas. Figuur 27 toont de types aardgascontracten die door huishoudelijke afnemers gekozen werden. Eind 2022 had 55,6% van de huishoudelijke afnemers een variabel contract voor aardgas tegenover 44,4% vaste contracten. De daling die zich sinds 2021 aftekent zette zich verder door in 2023. Zo had eind 2023 slechts 17,5% van de gezinnen een contract met een vaste aardgasprijs.

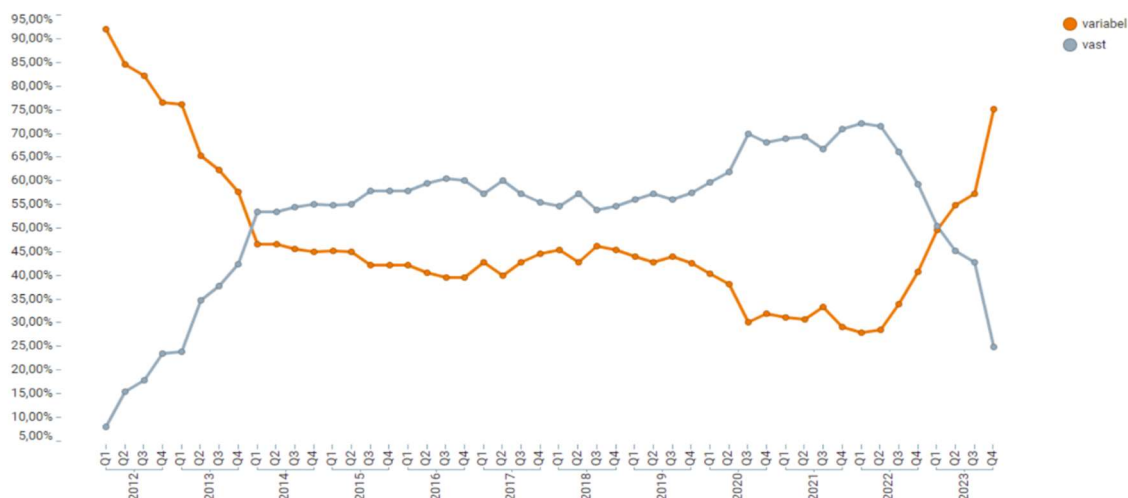
Figuur 27: Type aardgascontracten (huishoudelijk)

Figuur 28 toont ten slotte de keuzes van de kleinzakelijke afnemers voor hun aardgascontract. Ook hier zien we, net zoals bij elektriciteit, een gelijkaardige evolutie als bij de huishoudelijke

afnemers. Het aandeel kleinzakelijke afnemers met een vast aardgascontract daalde ten opzichte van het voorgaande jaar van 59,3% naar 24,8%.

Figuur 28: Type aardgascontracten (niet-huishoudelijk)

We kunnen dus concluderen dat de levering van elektriciteit en aardgas in 2023 steeds minder met vaste contracten gebeurde. Dit was enerzijds een rechtstreeks gevolg van het beperkte aanbod aan vaste contracten tijdens de energiecrisis, maar anderzijds kan ook het significante prijsverschil tussen beide types contracten hier een rol in hebben gespeeld (zie verder in hoofdstuk 3)³². Vanaf het begin van 2024 zit het aantal vaste contracten in stijgende lijn.

Uit de resultaten van onze jaarlijkse [Marktmonitor](#) komt duidelijk naar voor dat heel wat gezinnen zich niet bewust zijn van het type contract dat ze hebben. 47% van de gezinnen gaf aan dat ze een elektriciteitscontract met een vaste prijs hebben, 49% dacht een variabel contract te hebben en 4% had geen idee. Uit cijfers van leveranciers over de elektriciteitscontracten met hun klanten bleek evenwel dat bij de start van het derde kwartaal van 2023 (net na de afname van de steekproef) 20,9% van de gezinnen een vast elektriciteitscontract had. Bijgevolg had 79,1% een variabel contract.

³² Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat met de toename van het aanbod aan vaste contracten in 2023 afnemers opnieuw vaker voor een vaste tariefformule kiezen. Deze kentering tekent zich af in de cijfers van het eerste kwartaal van 2024.

3 Elektriciteits- en aardgasprijzen

Om de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen te verhogen, volgen we de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers nauw op en informeren we hierover via de interactieve dashboards op onze website³³ en via onze rapporten, zoals dit Marktrapport.

De prijsgegevens in dit rapport gaan over 2023 en zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers overmaakten voor de V-test®. De weergegeven prijzen zijn gebaseerd op een gemiddelde energieafname voor een jaar³⁴. De werkwijze wordt verduidelijkt in Bijlage 4, de gebruikte terminologie rond de typeafnemers in Bijlagen 5 en 6.

Bij de berekening van de gewogen gemiddelde commerciële prijs voor gezinnen laten we de sociale maximumprijs³⁵, het standaard elektriciteits-/aardgastarief van de netbeheerder³⁶ en de prijs noodleverancier³⁷ buiten beschouwing. Voor de maandelijkse bepaling van het contract met de laagste en het contract met de hoogste elektriciteits-/aardgasprijs laten we ook de contracten buiten beeld waarvoor een aandeel moet gekocht worden, contracten waar men bij aanvang een voorschot voor een jaar moet betalen, de contracten waarop enkel eigenaars van zonnepanelen en de contracten waarop enkel eigenaars van een elektrisch voertuig kunnen intekenen.

3.1 Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.1 Groothandelsprijzen

Na de sterk gestegen energieprijzen in 2021 en 2022 o.i.v. de energiecrisis, was 2023 een jaar van dalende, zich enigszins weer normaliserende energieprijzen. Vergeleken met de periode voor de energiecrisis bleven de prijzen echter wel hoger. Figuur 29 geeft de evolutie weer van de waarden van vier soorten indexatieparameters die frequent gebruikt worden in elektriciteitscontracten met een variabele energieprijs voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers. Deze indexatieparameters zijn berekend op basis van groothandelsprijzen op de Belgische elektriciteitsbeurzen (langere termijn (forward) en day ahead (spot)). De waarden voor 2023 zijn van toepassing voor afnames en injecties in 2023. Ze maken deel uit van de berekeningen van de energiekost of terugleveringsvergoeding voor 2023 in afrekeningsfacturen binnen elektriciteitscontracten die een van deze indexatieparameters gebruiken voor de berekening van de variabele energieprijs.

³³ <https://www.vreg.be/nl/energiemarkt-cijfers>

³⁴ De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw.

³⁵ <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/sociaal-tarief>

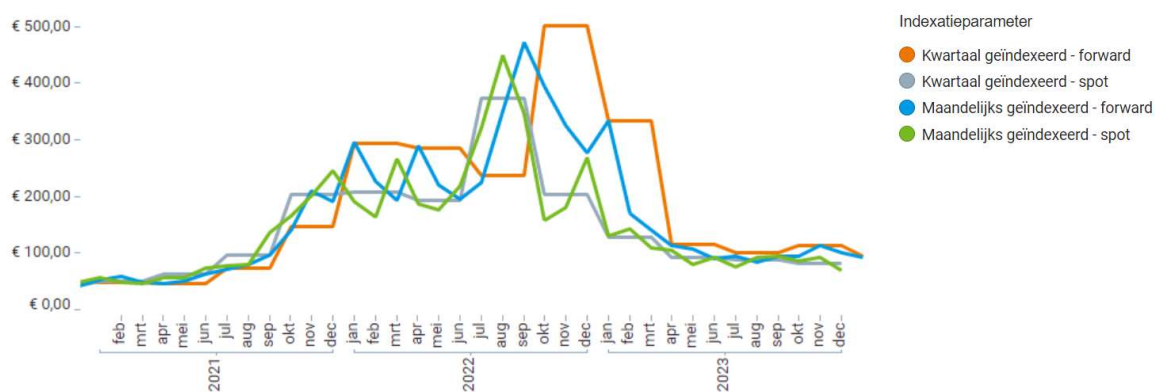
³⁶ Het standaard elektriciteits-/aardgastarief van de netbeheerder geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet actief kiezen voor belevering door hun distributienetbeheerder. De levering gebeurt enkel in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen.

<https://www.fluvius.be/nl/factuur-en-tarieven/tarieven-sociale-leverancier/standaard-tarief/elektriciteit-2023>

³⁷ De prijs noodleverancier geldt enkel voor afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder nadat hun energieleverancier hen geen energie meer kon leveren, bv. door een faillissement. De noodleveranciersregeling is slechts een tijdelijke oplossing gedurende maximum 1 jaar voor residentiële afnemers en 2 maanden voor niet-residentiële afnemers.

Figuur 29: Evolutie indexatieparameters elektriciteit o.b.v. groothandelsprijen (€/MWh, excl. btw)

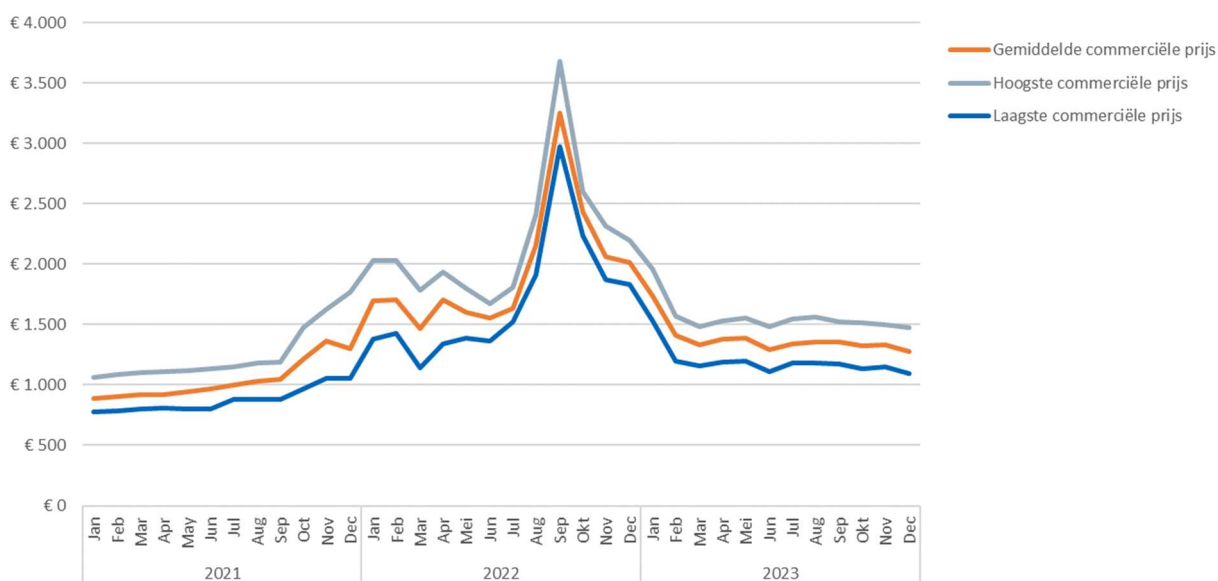

3.1.2 Huishoudelijke afnemers

3.1.2.1 Commerciële contracten

In lijn met de gedaalde groothandelsprijen, daalden ook de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers in 2023. Aangezien de prijzen opgenomen in de volgende figuren en tabellen uit rapporteringen van de leveranciers voor de V-test® komen, zijn ze gebaseerd op het contractaanbod per maand. Ze weerspiegelen dus niet de gewogen gemiddelde commerciële prijs die gezinnen betaalden in die periode, maar ze geven een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou betalen voor de volgende 12 maanden bij het afsluiten van een nieuw contract in die maand. Sinds mei 2022 gebruiken we een nieuwe berekeningsmethodologie in de V-test® om deze schattingen te maken. De methode houdt rekening met de verwachte energieprijzen voor de komende twaalf maanden³⁸.

Figuur 30: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1600 kWh dagverbruik en 1900 kWh nachtverbruik op jaarbasis en een gemiddelde maandpiek van 4,26 kW), incl. btw³⁹

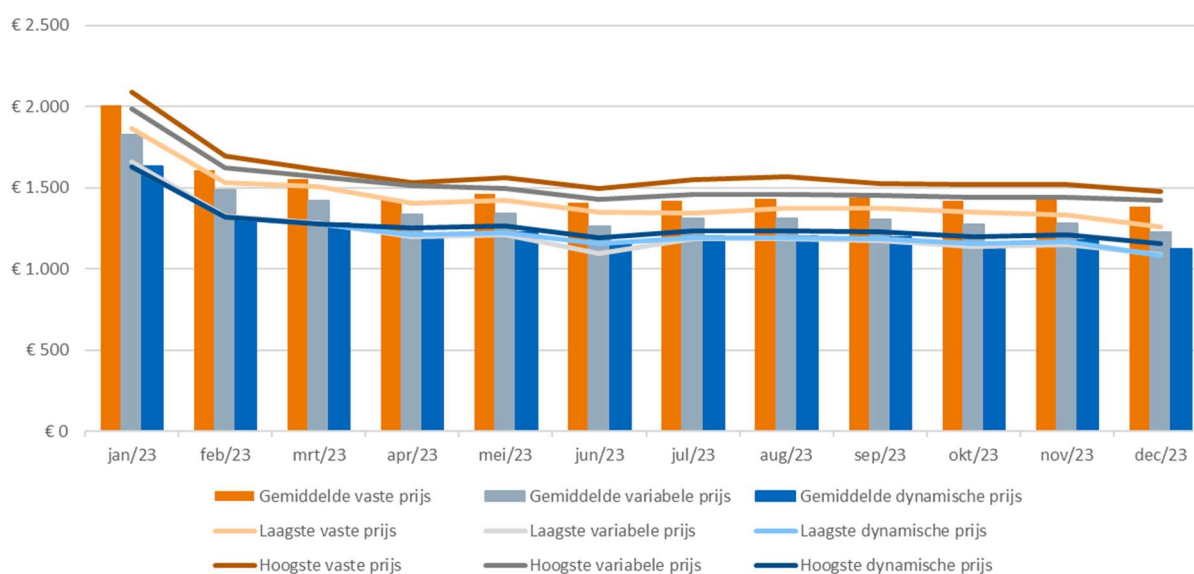

³⁸ <https://www.vreg.be/nl/document/mede-2023-05>

³⁹ Voor de bepaling van de heffing 'Bijdrage Energiefonds' rekenen we met het tarief dat geldt voor residentiële afnemers (tarief geldig voor het domicilie adres).

Wanneer we het maandelijks contractaanbod uit de V-test® opsplitsen tussen contracten met een vaste, variabele en dynamische energieprij (Figuur 31), dan zien we dat het contractaanbod met een vaste energieprij in 2023 gemiddeld 10% (of €133) duurder was dan het contractaanbod met een variabele energieprij. Het contractaanbod met een dynamische energieprij was gemiddeld 9% (of €125) goedkoper dan het aanbod met een variabele energieprij. Hier moet bij opgemerkt worden dat de dynamische prijzen werden berekend op basis van een jaarverbruik verdeeld volgens het lastprofiel RLPON⁴⁰ en er dus geen rekening werd gehouden met aanpassingen aan het verbruikspatroon die normaal bij een dynamisch contract horen. De schatting van de day aheadprijzen, waarop prijzen in dynamische contracten gebaseerd zijn, gebeurde dan weer op basis van energieprijcurves⁴¹, wat een mogelijke onderschatting kan geven van de prijsvolatiliteit.

Figuur 31: Aanbod commerciële elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc) in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste, variabele en dynamische energieprij. Prijzen incl. btw.

Het contractaanbod met de laagste vaste prijs was in 2023 gemiddeld 17% (of €202) duurder dan het aanbod met de laagste variabele energieprij. De prijzen van het aanbod met de hoogste vaste en hoogste variabele prijs verschilden significant minder van elkaar: gemiddeld +5% (of €70). De spread tussen de hoogste en laagste variabele prijs is duidelijk groter dan tussen de hoogste en laagste vaste prijs. Er zijn verschillende leveranciers die enkel variabele prijzen aanbieden, en geen vaste prijzen. Er speelt dan ook meer concurrentie in het variabel contractaanbod.

Bij een vergelijking van de contracten met de laagste en hoogste dynamische prijs en de contracten met variabele prijs, blijkt dat het contractaanbod met de laagste dynamische prijs in 2023 gemiddeld 1% (of €8) duurder was dan het contractaanbod met de laagste variabele prijs. Aangezien het aanbod aan dynamische contracten echter veel beperkter is dan het aanbod aan variabele contracten, en dynamische contracten onderling minder prijsverschillen vertonen, is het prijsverschil tussen het contractaanbod met de hoogste dynamische en hoogste variabele energieprij een stuk groter: gemiddeld -17% (of €259 in het voordeel van de dynamische energieprij).

⁴⁰ <https://www.synergriid.be/nl/documentencentrum/statistieken-gegevens/profielen-slp-spp-rlp>

⁴¹ <https://www.vreg.be/sites/default/files/document/mede-2023-05.pdf>

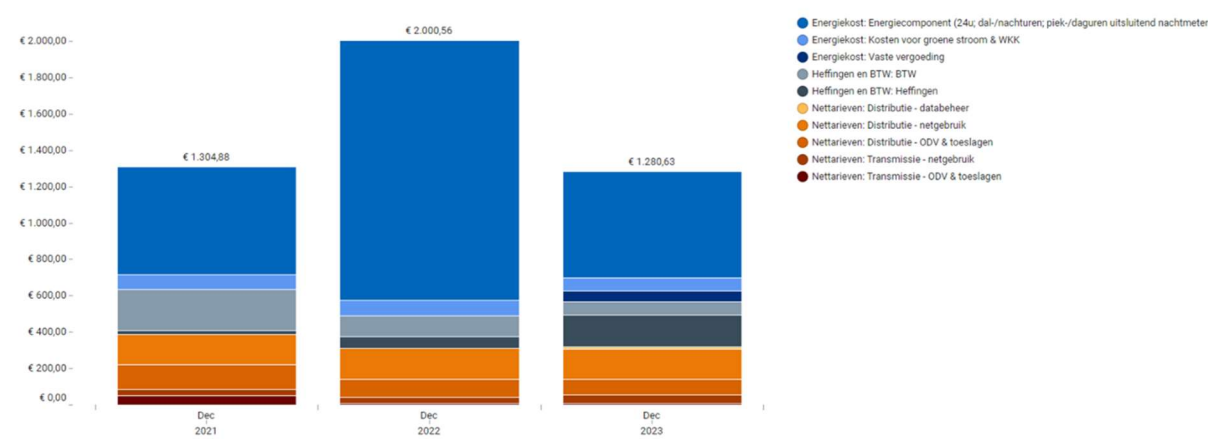
Opbouw van de prijs

Sinds maart 2022 is het percentage van de btw op elektriciteit voor huishoudelijke afnemers verlaagd van 21% naar 6%. Deze oorspronkelijk tijdelijke maatregel tot eind maart 2023, werd gewijzigd naar een permanente verlaging naar 6%, samen met een hervorming van de federale heffing 'bijzondere accijns' vanaf 1 april 2023. De tarieven van de 'bijzondere accijns' worden elke drie maanden bepaald op basis van de energieprijzen op de groothandelsmarkten: bij hogere energieprijzen, dalen de accijnzen. Bij lagere energieprijzen kunnen de accijnzen voor gas stijgen. De tarieven hangen bovendien af van de verbruiksschijf⁴².

In Figuur 32 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde commerciële prijs weergegeven voor de voorbije drie jaar, telkens voor de maand december, en opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. Door de ongezien grote prijsvolatiliteit in de energiemarkt in 2022, geven de prijzen voor één maand daarom geen accuraat beeld van de jaarlijkse prijsevolutie. De V-test® prijzen voor december 2022 lagen echter dicht tegen de gemiddelde V-test® prijzen voor gans 2022.

- De energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, wordt opgesplitst in twee onderdelen: namelijk de energiecomponent en de kosten voor ODV⁴³ (de kosten voor groene stroom en WKK).
- De nettatarieven voor distributie en transmissie zijn opgesplitst in het netgebruik en de ODV/toeslagen.
- Het onderdeel 'Heffingen' bevat de federale heffingen 'bijzondere accijns', ter vervanging van de federale bijdrage sinds 1 januari 2022, en de 'bijdrage op de energie', alsook de Vlaamse heffing 'bijdrage energiefonds'.

Figuur 32 Opbouw en evolutie van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Het basispakket, dat werd toegekend door de federale overheid tijdens de energiecrisis, werd niet verrekend in onze cijfers⁴⁴.

⁴² Wet van 19 maart 2023 houdende hervorming van de fiscaliteit

⁴³ Openbaredienstverplichtingen.

⁴⁴ Naast de verlaging van het btw-percentage, kende de federale overheid aan gezinnen ook een basispakket elektriciteit toe van €61 per maand voor de periode november 2022 t.e.m. maart 2023. Iedereen die voor zijn woning een residentieel contract voor elektriciteit had, kon van het basispakket genieten, als het contract op de referentiedatum (*): ofwel variabel was, ofwel vast was maar na 30 september 2021 afgesloten of vernieuwd was en niet afgesloten aan het sociaal tarief. Afhankelijk van het totale netto-inkomen moet deze premie echter (deels) terugbetaald worden via de personenbelasting.

Tabel 2 geeft de opbouw van de prijzen in december 2023 en de procentuele veranderingen t.o.v. december 2022. Een gezin met doorsnee elektriciteitsverbruik dat in december 2023 een nieuw elektriciteitscontract afsloot, kon rekening houden met een geschatte gedaalde kost van gemiddeld €719,93 (incl. 6% btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2022.

Tabel 2: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2023

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2022
Energiekost - Energiecomponent	€643,05	- 55% (€787,95)
Energiekost - ODV	€74,52	- 11% (€9,68)
Distributie - Netgebruik	€182,42	+ 7% (€11,91)
Distributie - ODV en toeslagen	€84,88	- 12% (€12,00)
Transmissie - Netgebruik	€46,94	+ 33% (€11,52)
Transmissie - Toeslagen	€3,08	- 17% (€0,63)
Heffingen	€172,92	+ 165% (€107,63)
Btw op totaalfactuur (6%)	€72,81	- 36% (€40,74)
Totaal	€1.280,63	- 36% (€719,93)

Het prijsonderdeel 'Energiekost – energiecomponent' daalde het sterkst o.i.v. de gedaalde energieprijzen op de groothandelsmarkten (kost voor de gebruikte energie per kWh). Dit prijsonderdeel bevat naast de eigenlijke kost voor de gebruikte energie per kWh ook de jaarlijkse vaste vergoeding. Gemiddeld lag deze bij elektriciteitscontracten aangeboden in 2023 hoger dan in 2022 (gemiddeld €56,57, een stijging met +€6,8 of +14% op jaarbasis, excl. btw). Net zoals de vorige jaren stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot meer dan €120 per jaar (excl. btw).

De vaste vergoedingen in de contracten met een vaste energieprijs aangeboden in 2023 waren gemiddeld 39% hoger dan in contracten met een variabele energieprijs. De gemiddelde vaste vergoeding in dynamische contracten situeerde zich tussen beide.

Er was in 2023 bovendien maar één contract met een vaste energieprijs meer te vinden in het aanbod waarin de vaste vergoeding volledig pro rata het aantal dagen dat men klant is geweest werd aangerekend. Vanaf oktober 2023 wijzigde de manier van aanrekenen ook voor dit contract naar een betaling van de volledige vergoeding voor de eerste 6 maanden, en pro rata het aantal dagen nadien.

De kosten voor groene stroom en WKK ('Energiekost – ODV') daalden t.o.v. december 2022 als gevolg van de daling van het aantal groenestroomcertificaten dat moest ingediend worden door de leveranciers, zoals bepaald in het Energiedecreet⁴⁵. Deze kosten zijn echter niet bij alle leveranciers constant doorheen het jaar. Verschillende leveranciers wijzigen deze kosten bv. (drie)maandelijks en rekenen hun huishoudelijke en kleinzakelijke klanten de bedragen aan vermeld op de tariefkaarten van de verbruiksmaanden i.p.v. de tariefkaart waarop de klant intekende. Ondanks beschrijving van deze manier van rekenen in de bijzondere of algemene voorwaarden, is dit weinig transparant voor de afnemers. Leveranciers die dit niet toepassen en factureren op basis van de tariefkaart waarop de klant intekende, passen vaak een formule toe⁴⁶ waarbij een wijzigend percentage van het aantal volgens het decreet in te dienen certificaten (zoals de daling in 2023 t.o.v. 2022) mee wordt verrekend in de gefactureerde bedragen.

(*) Voor het basispakket voor de maanden november en december 2022 is de referentiedatum 30 september 2022, voor de maanden januari t.e.m. maart 2023 is dit 31 december 2022.

⁴⁵ Art. 7.1.10., §2, tweede lid van het Energiedecreet: daling van 21,5% naar 18% voor elektriciteitsafnames in 2023

⁴⁶ Voorbeeld: (prijs certificaat) * (quotumpercentage Energiedecreet) + (eventuele transactie- en beheerskost)

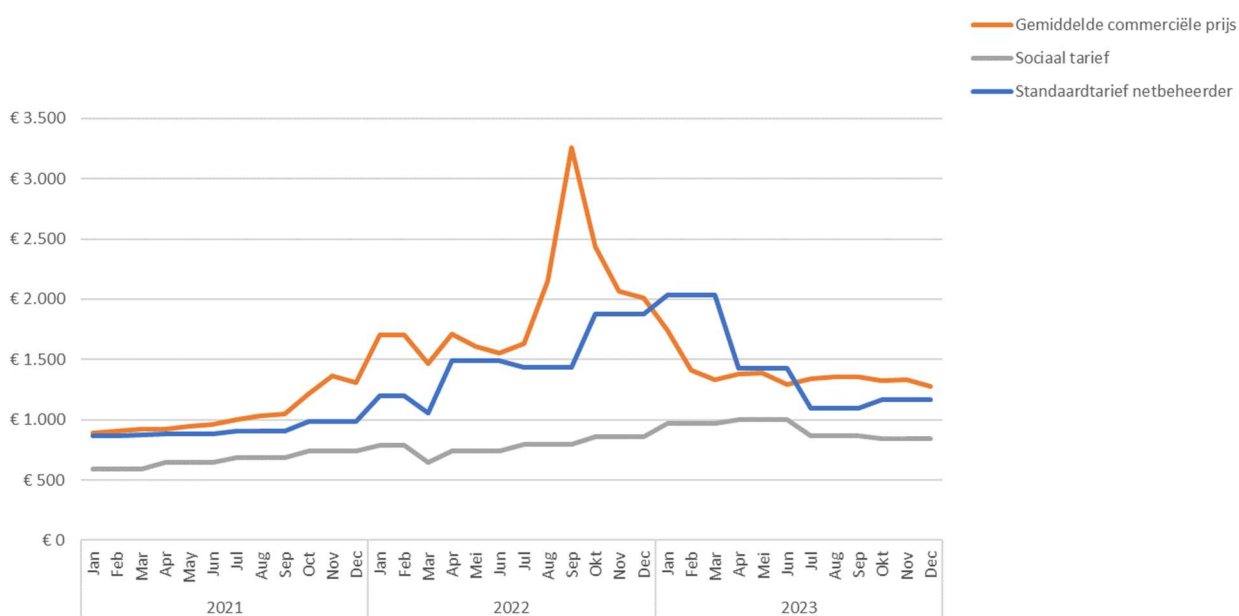
Op 1 januari 2023 werd het capaciteitstarief ingevoerd. De distributienettarieven hangen sindsdien niet langer alleen af van de hoeveelheid elektriciteit die men verbruikt (kWh), maar ook van hoe zwaar men het elektriciteitsnet belast (kW). De distributiekosten voor het netgebruik stegen t.o.v. 2022: de kosten voor aanleg en onderhoud van het distributienet namen vooral toe door de sterk gestegen inflatie. De ODV-kosten en toeslagen van de distributienetbeheerders daalden dan weer met een vergelijkbaar bedrag, waardoor de totale distributiekost ongeveer gelijk is gebleven. De transmissiekosten worden mee verrekend in de distributienettarieven, maar sinds 2023 worden ze niet meer apart onderscheiden. Ook de transmissiekosten voor het netgebruik namen toe t.o.v. 2022.

De sterke stijging van het prijsonderdeel ‘Heffingen’ komt door wijziging van de bijzondere accijns sinds 1 april 2023 (cf. supra). De bijdrage op de energie bleef ongewijzigd. Ook de Vlaamse heffing bijdrage energiefonds bleef €0 voor het domicilie-adres.

3.1.2.2 Sociale maximumprijs en standaard elektriciteitstarief netbeheerders

Figuur 33 toont voor een gezin met een doorsnee elektriciteitsverbruik⁴⁷ de evolutie van het sociaal tarief, alsook van het standaard elektriciteitstarief van de netbeheerders. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten uit de V-test® (zie Figuur 30) getoond. In tegenstelling tot de prijzen uit de V-test® bij de commerciële contracten, zijn de weergegeven prijzen voor het sociaal tarief en het standaardtarief van de netbeheerders geen schattingen over de komende 12 maanden, maar de werkelijke prijzen per maand. Beide types prijzen kunnen dus niet zomaar met elkaar vergeleken worden.

Figuur 33: Evolutie van het sociaal tarief en van het gewogen gemiddelde standaard elektriciteitstarief van de netbeheerders voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee elektriciteitsverbruik (incl. btw)

Bij het standaard elektriciteitstarief van de netbeheerders zien we een daling ten opzichte van het voorgaande jaar. T.o.v. de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten komt deze daling echter enkele maanden later. Dit komt door de specifieke manier waarop dit tarief wordt

—

⁴⁷ Typecategorie Dc: 1600 kWh dagverbruik en 1900 kWh nachtverbruik op jaarbasis

berekend. De berekening gebeurt driemaandelijks op basis van federaal vastgelegde regels⁴⁸. De tarieven zijn verschillend per distributienet en kunnen op de website van Fluvius geraadpleegd worden⁴⁹.

Concreet betaalde een klant met een doorsnee elektriciteitsverbruik, die wegens wanbetaling bij de distributienetbeheerder terecht kwam, eind 2023 gemiddeld €1.168,75 (incl. 6% btw) voor elektriciteit op jaarbasis. Dat is een daling van 37,7% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Het sociaal tarief kende in 2023 een ander verloop. Ook dit tarief wordt driemaandelijks berekend. De energiecomponent wordt vastgesteld op grond van de laagste commerciële prijs die de energieleveranciers hebben aangeboden in de maand voorafgaand aan dat kwartaal. De nettatariefcomponent wordt vastgesteld op grond van het laagste nettatarief in de Belgische distributiezones in de maand voorafgaand aan dat kwartaal, met inbegrip van de transmissiekosten. Beschermde afnemers worden vrijgesteld van de heffingen (bijdrage op de energie, de bijzondere accijns en de bijdrage energiefonds).

Het sociaal tarief wordt vervolgens geplafonneerd zodat de stijging niet hoger is dan 10% ten opzichte van de voorafgaande periode en 20% ten opzichte van het gemiddelde van de sociale tarieven van de vier voorafgaande kwartalen. Bij de berekening van het sociaal tarief voor elektriciteit werd de plafonnering enkel in het eerste kwartaal van 2023 toegepast.

De ministeriële besluiten van 3 april 2020 voerden ook een 'carry forward'-principe in. Het houdt in dat de afgetrokken bedragen (als gevolg van de plafonnering) worden gerecupereerd in de loop van het volgende kwartaal, voor zover ze de plafonds van dat kwartaal niet overschrijden. Het principe werd voor elektriciteit toegepast bij de berekening van de tarieven voor het tweede en derde kwartaal van 2023.

Concreet betaalde een beschermde afnemer met een doorsnee elektriciteitsverbruik eind 2023 €841,38 (incl. 6% btw) voor elektriciteit op jaarbasis, een daling van 2,0% ten opzichte van het voorgaande jaar.

De combinatie van de driemaandelijks berekening met het feit dat men voor beide tarieven telkens rekent op basis van prijzen die golden voor de start van dat kwartaal, betekent dat de sociale maximumprijs en het standaardtarief van de netbeheerders steeds achterop hinken op de prijsevoluties op de commerciële markt. Vooral het standaardtarief van de netbeheerders, dat een ontradend tarief moet zijn om niet-beschermde afnemers terug te leiden naar een commerciële leverancier, mist hierdoor geregeld zijn effect. Om de prijsevoluties op de commerciële markt sneller te volgen zou een maandelijkse berekening doeltreffender zijn.

3.1.2.3 *Fluvius als noodleverancier*

Ten slotte kan Fluvius ook optreden als noodleverancier. Deze prijs wordt niet op dezelfde manier bepaald als voor het standaardtarief. Fluvius bepaalt de prijs voor deze leveringen zelf. De prijs noodleverancier geldt enkel voor afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder nadat hun energieleverancier hen geen energie meer kon leveren, bv. door een faillissement, en als deze afnemers niet tijdig een nieuw contract hebben afgesloten met een andere commerciële leverancier. De noodleveranciersregeling is slechts een tijdelijke oplossing gedurende maximum één jaar voor residentiële afnemers en twee maanden voor niet-

⁴⁸ <https://www.creg.be/nl/consumenten/prijzen-en-tarieven/tarief-bij-opzeg-contract-door-de-leverancier>

⁴⁹ <https://www.fluvius.be/nl/tarieven-sociale-leverancier>

residentiële afnemers. De prijs verschilt van netgebied tot netgebied en wordt maandelijks aangepast en gepubliceerd op de website van Fluvius⁵⁰. Deze prijzen worden ook opgenomen in de V-test® als “Prijs noodleverancier”, tenminste voor de perioden waarin dit relevant is voor de markt. In de V-test® worden deze prijzen op dezelfde manier ingeschat als voor commerciële contracten (i.e. gebaseerd op prijsinschattingen voor de komende twaalf maanden).

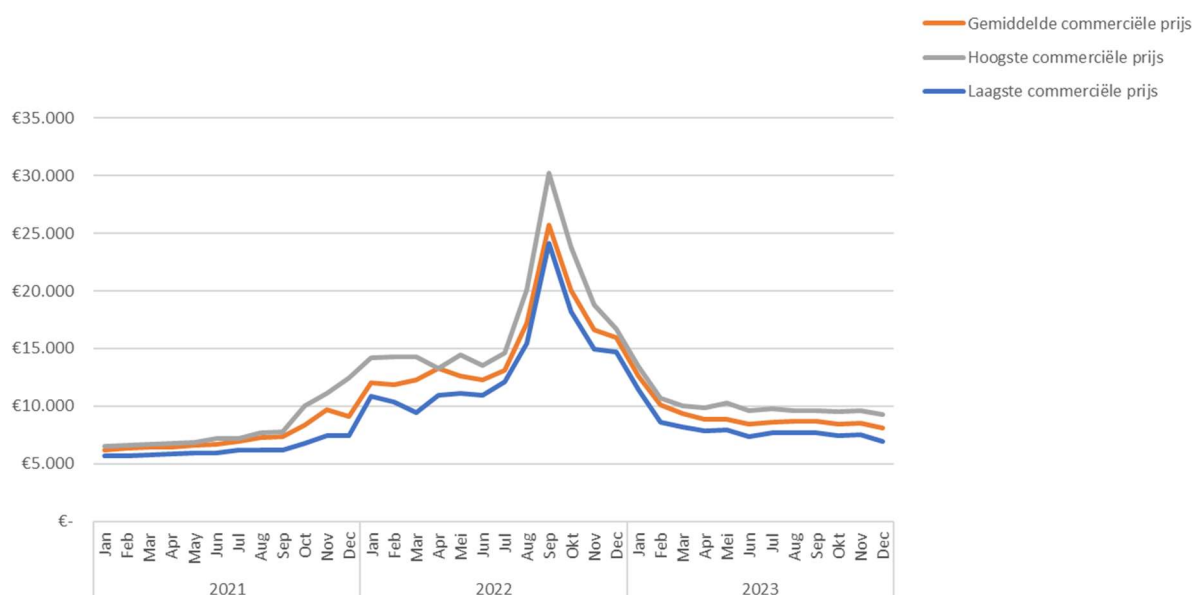
In 2023 waren er geen afnemers die beleverd werden door Fluvius als noodleverancier.

3.1.3 Kleinzakelijke afnemers

3.1.3.1 Commerciële contracten

De vaststellingen bij de evolutie van de elektriciteitsprijzen van de commerciële contracten voor gezinnen (zie sectie 3.1.2.1) gelden ook voor dit segment. Het btw-percentage bleef voor elektriciteit echter steeds op 21%.

Figuur 34: Evolutie van de commerciële elektriciteitsprijzen voor kleinzakelijke afnemers (typecategorie Ia, 17.500 kWh dagverbruik en 12.500 kWh nachtverbruik op jaarbasis en een gemiddelde maandpiek van 9,56 kW). Prijzen excl. btw.

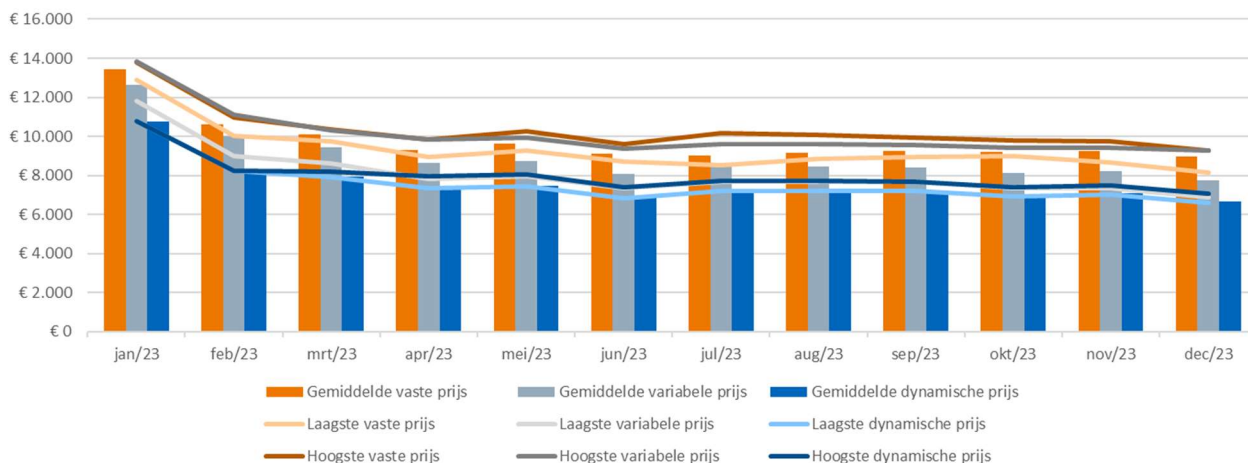
We splitsten ook voor kleinzakelijke afnemers het maandelijks contractaanbod uit de V-test® op tussen contracten met een vaste, variabele en dynamische energieprijzen (Figuur 35). Ook hier blijkt dat het contractaanbod met een vaste energieprijzen in 2023 gemiddeld 10% (of €836) duurder was dan het contractaanbod met een variabele energieprijzen. Het contractaanbod met een dynamische energieprijzen was gemiddeld 15% (of €1.317) goedkoper dan het aanbod met een variabele energieprijzen. Hier moet bij opgemerkt worden dat de dynamische prijzen werden berekend op basis van een jaarverbruik verdeeld volgens het lastprofiel RLPON⁵¹ en er dus geen rekening werd gehouden met aanpassingen aan het verbruikspatroon die normaal bij een dynamisch contract horen. De schatting van de day aheadprijzen, waarop prijzen in dynamische contracten gebaseerd

⁵⁰ <https://www.fluvius.be/nl/thema/factuur-en-tarieven/noodleverancier>

⁵¹ <https://www.synergriid.be/nl/documentencentrum/statistieken-gegevens/profielen-slp-spp-rlp>

zijn, gebeurde dan weer op basis van energieprijscurves⁵², wat een mogelijke onderschatting kan geven van de prijsvolatiliteit.

Figuur 35: Aanbod commerciële elektriciteitscontracten voor kleinzakelijke afnemers met verbruik van 30.000 kWh op jaarbasis in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste, variabele en dynamische energieprijis. Prijzen excl. btw.

Het contractaanbod met de laagste vaste prijs was in 2023 gemiddeld 15% (of €1.213) duurder dan het aanbod met de laagste variabele energieprijis. De prijzen van het contractaanbod met de hoogste vaste en hoogste variabele prijs verschilden significant minder van elkaar: gemiddeld +2% (of €219). Ook hier zien we dat de spread tussen de hoogste en laagste variabele prijs duidelijk groter is dan tussen de hoogste en laagste vaste prijs.

Bij een vergelijking van de contracten met de laagste en hoogste dynamische prijs met de contracten met variabele prijs, blijkt het contractaanbod met de laagste dynamische prijs in 2023 gemiddeld 6% (of €534) goedkoper dan het contractaanbod met de laagste variabele prijs. Aangezien het aanbod aan dynamische contracten echter veel beperkter is dan het aanbod aan variabele contracten, en dynamische contracten onderling minder prijsverschillen vertonen, is het prijsverschil tussen het contractaanbod met de hoogste dynamische en hoogste variabele energieprijis een stuk groter: gemiddeld -21% (of €2.138 in het voordeel van dynamische contracten).

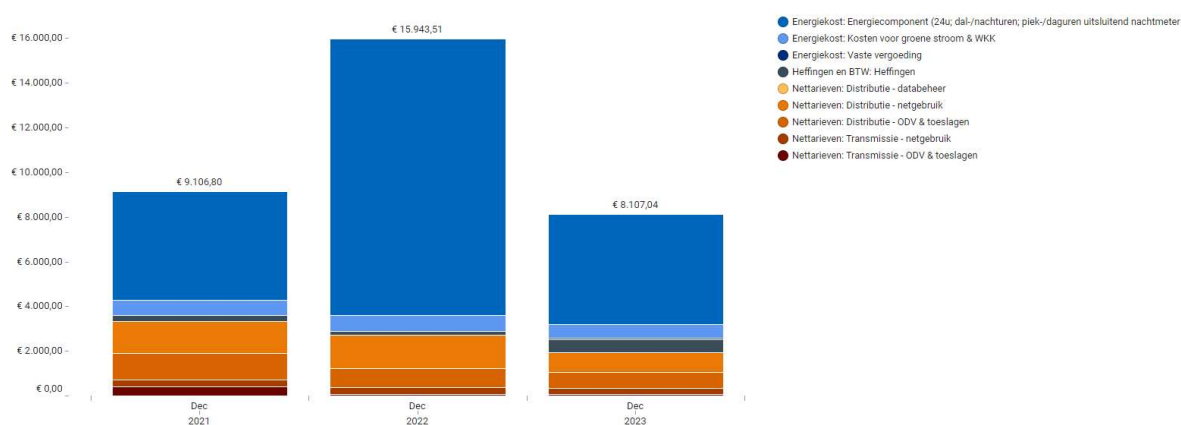
Opbouw van de prijs

In Figuur 36 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. De samenstelling van de prijs die de kleinzakelijke afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als bij gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

⁵² <https://www.vreg.be/sites/default/files/document/mede-2023-05.pdf>

Figuur 36: Opbouw en evolutie van de elektriciteitsprijs voor kleinzakelijke afnemers (excl. btw)

De opbouw van de prijs in december 2023 en de procentuele veranderingen t.o.v. december 2022 staan in Tabel 3. Een kleinzakelijke afnemer met dit elektriciteitsverbruik, die in december 2023 een nieuw elektriciteitscontract afsloot, kon rekening houden met een geschatte gedaalde kost van gemiddeld gezien €7.836,47 in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2022.

Tabel 3: De opbouw van de elektriciteitsprijs bij kleinzakelijke afnemers met een doorsnee verbruik in december 2023

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2022
Energiekost – Energiecomponent	€4.994,29	-60% (€7.373,38)
Energiekost – ODV	€635,83	-12% (€85,26)
Distributie – Netgebruik	€864,47	-42% (€626,56)
Distributie – ODV en toeslagen	€739,09	-13% (€110,36)
Transmissie – Netgebruik	€269,48	-12% (€38,32)
Transmissie – Toeslagen	€26,53	-17% (€5,28)
Heffingen	€577,36	+231% (€402,70)
Totaal	€8.107,04	-49% (€7.836,47)

De vaste vergoeding bij elektriciteitscontracten voor kleinzakelijke afnemers aangeboden in 2023 was gemiddeld 8% hoger dan in 2022 (gemiddeld €63,29 of een stijging met +€4,6 op jaarbasis). Dit is een kleinere stijging dan bij de huishoudelijke elektriciteitscontracten. Ook hier stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot meer dan €160 per jaar (excl. btw). De vaste vergoedingen in de contracten met een vaste energieprijzen aangeboden in 2023 waren gemiddeld 29% hoger dan in contracten met een variabele energieprijzen. De gemiddelde vaste vergoeding in dynamische contracten situeerde zich tussen beide.

Voor kleinzakelijke afnemers waren er in het aanbod in 2023 twee contracten met een vaste energieprijzen te vinden waarin de vaste vergoeding steeds pro rata het aantal dagen dat men klant is geweest wordt aangerekend.

Door de invoering van het capaciteitsstarief op 1 januari 2023 zien we een daling in de distributienettarieven voor kleinzakelijke afnemers, ondanks de toegenomen distributiekosten

door inflatie zoals eerder vermeld. Kleinzakelijke afnemers hebben vaak een relatief groot verbruik t.o.v. hun piekvermogen, waardoor het capaciteitstarief voor hen typisch voordeliger uitvalt. Ook de ODV-kosten en toeslagen daalden.

De sterke stijging van de heffingen is toe te schrijven aan de bijzondere accijns. Nadat de tijdelijke maatregel van de federale overheid afliep, waarbij de bijzondere accijns voor de periode van 1 november 2022 t.e.m. 31 maart 2023 op het minimum werd gezet (= 0,05c€/kWh) voor bedrijven en zelfstandigen met een verbruik tot 1.000 MWh, golden vanaf april 2023 weer de normale tarieven.⁵³.

3.1.3.2 *Fluvius als noodleverancier*

Wanneer de leverancier van een kleinzakelijke afnemer niet meer in staat is om de afnemer te beleveren (bv. bij faillissement), en deze afnemer ook niet tijdig een nieuw contract heeft afgesloten bij een andere leverancier, kan hij gedurende maximaal twee maanden beleverd worden door Fluvius, in zijn rol als noodleverancier.

Vanaf januari 2023 werden de nog resterende klanten met deze prijs overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius.

3.2 Evolutie van de aardgasprijzen

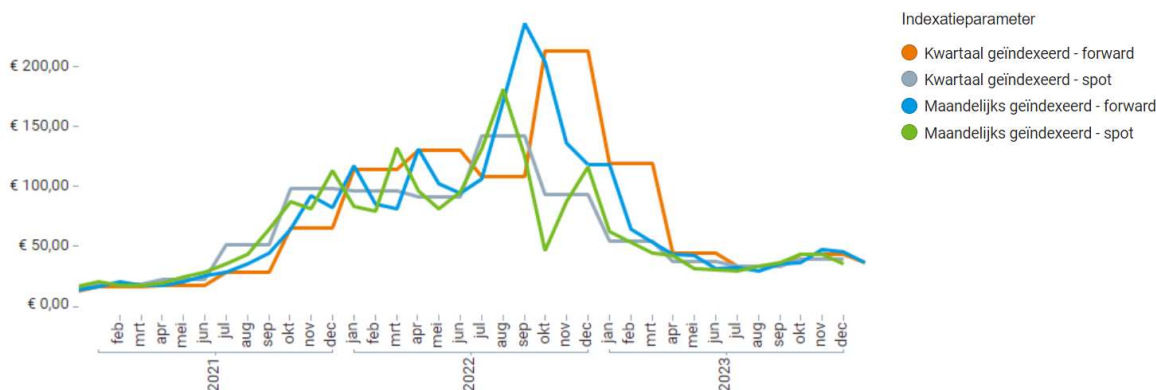
3.2.1 Groothandelsprijzen

Ook de prijzen voor aardgas kenden in 2023 een sterke daling t.o.v. het vorige jaar. Figuur 37 geeft de evolutie weer van de waarden van vier soorten indexatieparameters die frequent gebruikt worden in gascontracten met een variabele energieprijis voor huishoudelijke en kleinzakelijke afnemers. Deze indexatieparameters zijn berekend op basis van groothandelsprijzen op de internationale gasmarkten (langere termijn (forward) en day ahead (spot)). De waarden voor 2023 maken deel uit van de berekeningen van de energiekost voor 2023 in afrekeningsfacturen binnen gascontracten die een van deze indexatieparameters gebruiken voor de berekening van de variabele energieprijis.

⁵³ Tarieven bijzondere accijns voor kleine professionele afnemers, aangerekend als een degressief tarief per verbruiksschijf, berekend op jaarbasis:

- 0-20 MWh: c€ 1,421/kWh
- 20-50 MWh: c€ 1,209/kWh
- 50-100 MWh: c€ 1,139/kWh
- ...

Figuur 37: Evolutie indexatieparameters gas o.b.v. groothandelsprijzen (€/MWh, excl. btw)

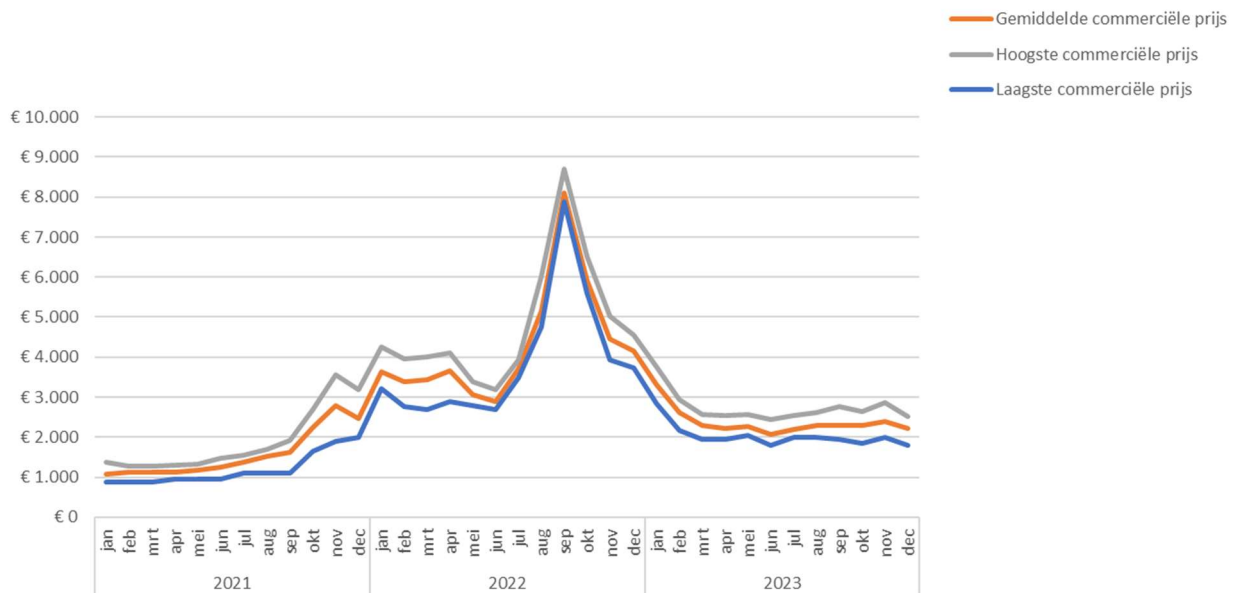
3.2.2 Huishoudelijke afnemers

3.2.2.1 Commerciële contracten

Net zoals bij de elektriciteitscontracten daalden de gasprijzen voor huishoudelijke afnemers in 2023 in lijn met de gedaalde groothandelsprijzen. Aangezien de prijzen opgenomen in de hierna volgende figuren en tabel gebaseerd zijn op prijzen die werden gerapporteerd voor de V-test® (dus het contractaanbod per maand), weerspiegelen ze niet de gewogen gemiddelde commerciële prijs die gezinnen betaalden in die periode, maar geven ze een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou betalen voor de volgende twaalf maanden bij het afsluiten van een nieuw contract in die maand. Ook voor gascontracten gebruiken we sinds mei 2022 een nieuwe berekeningsmethodologie in de V-test® om deze schattingen te maken.

De vier energieregulators in België beslisten gezamenlijk om vanaf 1 april 2022 het standaard aardgasverbruiksprofiel voor huishoudelijke afnemers te wijzigen van 23.260 kWh/jaar naar 17.000 kWh/jaar, wat een meer representatieve jaarafname is voor een gemiddeld gezin. Aangezien er voor dit gewijzigd profiel geen historiek beschikbaar is voor 2021, geven we in Figuur 38 en Figuur 40 nog de cijfers weer voor het verbruiksprofiel van 23.260 kWh/jaar. In Figuur 39 en Tabel 4 nemen we echter al de cijfers op voor het verbruiksprofiel van 17.000 kWh/jaar.

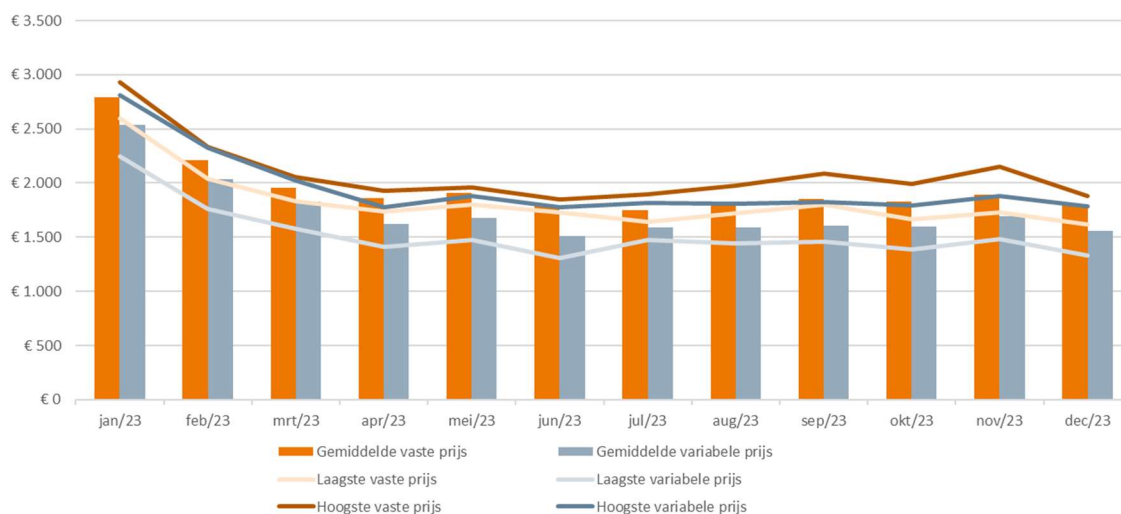
Figuur 38: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een verbruik van 23.260 kWh op jaarbasis (incl. btw)

Wanneer we het maandelijks contractaanbod uit de V-test® opsplitsen tussen contracten met een vaste en een variabele energieprij (Figuur 39), dan zien we dat het aanbod van contracten met een vaste energieprij in 2023 gemiddeld 13% (of €217 bij een jaarverbruik van 17.000 kWh) duurder was dan het aanbod van contracten met een variabele energieprij.

Het prijsverschil tussen het contractaanbod met de laagste vaste en de laagste variabele energieprij in 2023 was gemiddeld +20% (of €297 bij een jaarverbruik van 17.000 kWh). De prijzen van het contractaanbod met de hoogste vaste en hoogste variabele prijs verschilden significant minder van elkaar: gemiddeld +7% (of €126 bij een jaarverbruik van 17.000 kWh).

Figuur 39: Aanbod commerciële gascontracten voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee jaarverbruik van 17.000 kWh in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste en variabele energieprijzen. Prijzen incl. btw.

Net zoals bij elektriciteit is ook bij gascontracten de spread tussen de hoogste en laagste variabele prijs duidelijk groter dan tussen de hoogste en laagste vaste prijs. Ook hier zijn er verschillende leveranciers die enkel variabele prijzen aanbieden, en geen vaste prijzen. Er speelt dan ook meer concurrentie in het variabel contractaanbod.

Voor een gezin met een gemiddeld verbruik (3.500 kWh elektriciteit en 17.000 kWh gas) was het contractaanbod met een vaste energieprijzen voor elektriciteit en gas samen in 2023 gemiddeld €350 (incl. btw) duurder dan het contractaanbod met een variabele energieprijzen. Hoewel het logisch is dat er in een contract met een vaste energieprijzen een risicopremie wordt verrekend door de leverancier, ter garantie van die vaste prijs, lijkt dit prijsverschil toch zeer hoog. Sinds de energiecrisis houden leveranciers rekening met een gestegen prijsrisico. De meerkost die we hier vermelden is enkel gebaseerd op schattingen van de jaarkost voor contracten met een variabele energieprijzen op het moment van aanbod in de V-test®. De werkelijke kost kan zowel hoger als lager zijn, wat betekent dat het werkelijke prijsverschil hoger of lager dan €350 kan zijn.

Opbouw van de prijs

Ook voor gas werd de sinds april 2022 oorspronkelijk tijdelijke daling van het percentage van de btw voor huishoudelijke afnemers van 21% naar 6%, omgezet naar een permanente verlaging naar 6% vanaf april 2023, samen met een hervorming van de accijnzen.

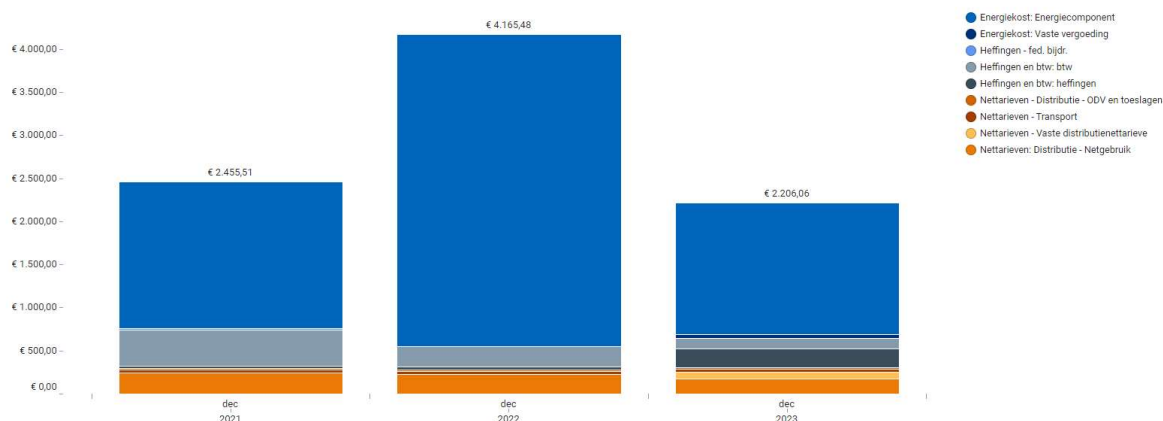
In Figuur 40 (jaarverbruik 23.260 kWh) wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële gascontracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen:

- De energiekost, het enige prijsonderdeel waarop leveranciers zich van elkaar onderscheiden, incl. vaste jaarlijkse vergoeding.
- De nettarieven voor distributie zijn opgesplitst in het netgebruik en de ODV/toeslagen.
- Transport is berekend op het door Fluxys, de transportnetbeheerder, gepubliceerde geschatte tarief dat door de meeste partijen gehanteerd wordt.⁵⁴

⁵⁴ https://www.fluxys.com/-/media/project/fluxys/public/corporate/fluxyscom/documents/fluxys-belgium/commercial/tariffs/transmission/2023-january/fluxys_costestimation_domesticexit-2023-nl.pdf

- Het onderdeel ‘Heffingen’ bevat de federale heffingen ‘bijzondere accijns’, ter vervanging van de federale bijdrage sinds 1 januari 2022, en de ‘bijdrage op de energie’.

Figuur 40: Opbouw en evolutie van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 23.260 kWh

Het basispakket gas⁵⁵ dat tijdens de energiecrisis door de federale overheid werd toegekend aan gezinnen voor de periode november 2022 t.e.m. maart 2023, werd niet verrekend in deze cijfers.

De opbouw van de prijs in december 2023 staat in Tabel 4 4 (jaarverbruik 17.000 kWh). Een gezin dat in december 2023 een nieuw gascontract afsloot, kon rekening houden met een geschatte gedaalde kost van gemiddeld gezien €1.432,31 (incl. 6% btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2022. Samen met de gedaalde elektriciteitsprijzen komt dit op een totale geschatte lagere kost van gemiddeld gezien €2.152,24 (incl. 6% btw, excl. basispakket energie).

Tabel 4: De opbouw van aardgasprijs bij huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een jaarverbruik van 17.000 kWh in december 2023

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2022
Energiekost	€1.157,04	-57% (€1.505,43)
Distributie – Netgebruik	€200,53	+11% (€20,17)
Distributie – ODV en toeslagen	€13,44	-2% (€0,27)
Transport	€24,47	+8% (€1,86)
Heffingen	€158,57	+507% (€132,43)
Btw op totaalfactuur (6%)	€93,25	-47% (€81,07)
Totaal	€1.647,31	-47% (€1.432,31)

Het prijsonderdeel ‘Energiekost’ kende de sterkste daling o.i.v. de gedaalde energieprijzen op de groothandelsmarkten (kost voor de gebruikte energie per kWh). Dit prijsonderdeel bevat naast de eigenlijke kost voor de gebruikte energie per kWh ook de jaarlijkse vaste vergoeding. Gemiddeld lag deze bij gascontracten aangeboden in 2023 hoger dan in 2022 (gemiddeld €54,00 of een stijging met €10,64 (+25%) op jaarbasis, excl. btw). Dit is een sterkere stijging dan bij elektriciteit.

⁵⁵ Basispakket gas van €135 per maand. De verdere modaliteiten zijn gelijk aan deze voor het basispakket elektriciteit (zie sectie 3.1.2.1).

Net zoals de vorige jaren stellen we ook bij gas grote verschillen vast tussen contracten, gaande van vaste vergoedingen van €0 tot meer dan €150 per jaar (excl. btw).

De vaste vergoedingen in de contracten met een vaste energieprijis aangeboden in 2023 waren gemiddeld 24% hoger dan in contracten met een variabele energieprijis. Er waren in 2023 bovendien maar twee contracten te vinden in het aanbod met een vaste energieprijis waarin de vaste vergoeding steeds pro rata het aantal dagen dat men klant is geweest wordt aangerekend.

De nettarieven stegen net als bij elektriciteit onder invloed van de sterk gestegen inflatie. Die deed de kosten voor aanleg en onderhoud van het distributienet toenemen.

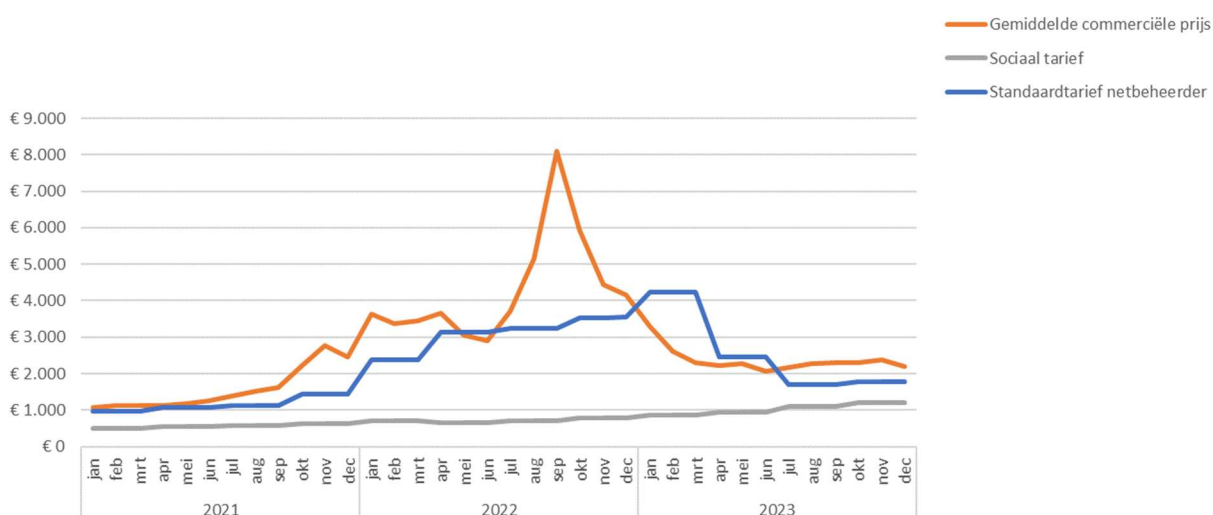
De raming van de kosten van vervoer van gas voor residentiële en kleinzakelijke afnemers verbonden aan het distributienet voor 2023 door Fluxys ('Transport') steeg naar €1,44/MWh.

De sterke stijging van het prijs onderdeel 'Heffingen' komt door de wijziging van de bijzondere accijns sinds 1 april 2023 (cf. supra). Onder invloed van de gedaalde groothandelsprijzen voor gas, stegen deze tarieven verder in de loop van 2023. De bijdrage op de energie bleef net zoals voor elektriciteit ook voor gas ongewijzigd.

3.2.2.2 Sociale maximumprijs en standaard aardgastarief netbeheerder

In Figuur 41 wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas weergegeven voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (verbruiksprofiel 23.260 kWh, cfr. sectie 3.2.2.1). Verder wordt ook het standaard aardgastarief van de netbeheerder weergegeven. Als referentie wordt de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële contracten getoond. In tegenstelling tot de prijzen uit de V-test® bij de commerciële contracten, zijn de weergegeven prijzen voor het sociaal tarief en het standaardtarief DNB geen schattingen over de komende twaalf maanden, maar de werkelijke prijzen per maand. Beide types prijzen kunnen dus niet zomaar met elkaar vergeleken worden.

Figuur 41: Evolutie van het sociaal tarief en van het gewogen gemiddelde standaard aardgastarief van de netbeheerders voor huishoudelijke afnemers met een gasverbruik van 23.260 kWh (incl. btw)

Het sociaal tarief voor aardgas wordt op dezelfde manier berekend als bij elektriciteit. Enkel de plafonnering van de stijging is anders. Zo mag het sociaal tarief voor aardgas niet hoger stijgen dan 15% ten opzichte van de voorafgaande periode en 25% ten opzichte van het gemiddelde van de sociale tarieven van de vier voorafgaande kwartalen. Bij de berekening van het sociaal tarief voor aardgas werd de plafonnering voor de eerste drie kwartalen van 2023 toegepast.

Voor gas werd het 'carry forward'-principe voor het eerst toegepast in de berekening voor het tarief voor het laatste kwartaal van 2023.

Concreet betaalde een beschermde klant eind 2023 €1.207,69 (incl. 6% btw) voor aardgas op jaarbasis, een stijging van 52,7% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Het standaard aardgastarief bij de distributienetbeheerders wordt op dezelfde manier berekend als voor elektriciteit⁵⁶. De vervoerscomponent wordt bepaald op basis van het vervoerstarief van Fluxys Belgium voor aardgas. Concreet betaalde een klant die wegens wanbetaling bij de distributienetbeheerder terecht kwam eind 2023 gemiddeld €1.789,78 (incl. 6% btw) voor aardgas op jaarbasis. Dat is een daling van 49,8% ten opzichte van het voorgaande jaar.

Ook voor aardgas zien we dat deze tarieven achterop hinken op de prijsevoluties op de commerciële markt. Hierdoor mist het standaardtarief van de netbeheerders in bepaalde periodes zijn ontradend effect. Een maandelijkse berekening zou doeltreffender zijn door de snellere opvolging van de prijsevoluties op de commerciële markt.

3.2.2.3 *Fluvius als noodleverancier*

Tenslotte kan Fluvius ook voor gas optreden als noodleverancier. De modaliteiten en toepassingsregels zijn dezelfde als bij elektriciteit. Ook bij gas was er sinds januari 2023 geen prijs noodleverancier meer en werden de nog resterende klanten overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius.

3.2.3 **Kleinzakelijke afnemers**

3.2.3.1 *Commerciële contracten*

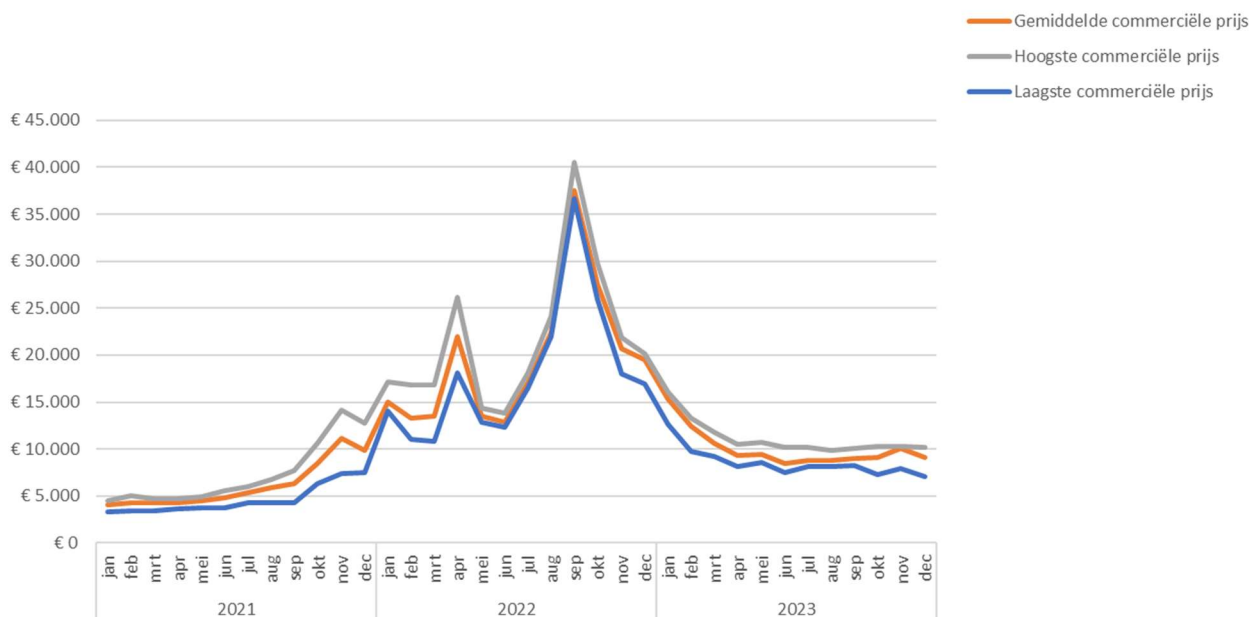
De vaststellingen bij de evolutie van de gasprijzen van de commerciële contracten voor gezinnen (zie sectie 3.2.2.1) gelden ook voor dit segment. Het btw-percentage voor kleinzakelijke afnemers wijzigde op 1 augustus 2022 van 21% naar 6%. In tegenstelling tot bij huishoudelijke afnemers was deze wijziging niet permanent. Sinds 1 juli 2023 geldt terug het btw-percentage van 21%.

---

⁵⁶ <https://www.creg.be/nl/publicaties/beslissing-b130516-cdc-1240>

Figuur 42: Evolutie van de commerciële aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis) (excl. btw)

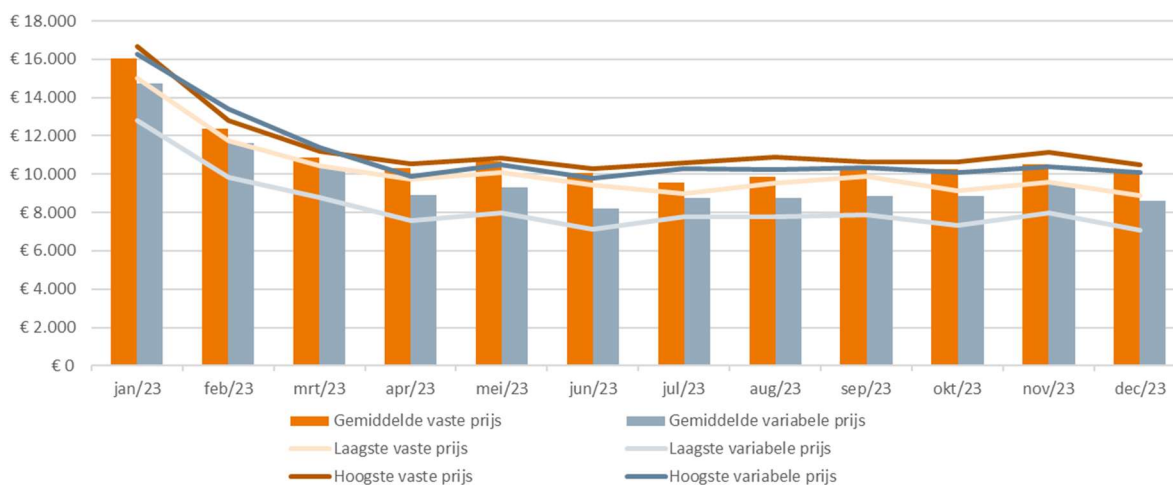

Een opsplitsing van het maandelijks contractaanbod uit de V-test® tussen contracten met een vaste en een variabele energieprijzen (Figuur 43), toont dat het aanbod van contracten met een vaste energieprijzen in 2023 gemiddeld 13% (of €1.204 bij een jaarverbruik van 100.000 kWh⁵⁷) duurder was dan het aanbod van contracten met een variabele energieprijzen.

Het prijsverschil tussen het contractaanbod met de laagste vaste en de laagste variabele energieprijzen in 2023 was gemiddeld +23% (of €1.880 bij een jaarverbruik van 100.000 kWh). De prijzen van het contractaanbod met de hoogste vaste en hoogste variabele prijzen verschilden significant minder van elkaar: gemiddeld +3% (of €330 bij een jaarverbruik van 100.000 kWh). De spread tussen de hoogste en laagste variabele prijs is duidelijk groter dan tussen de hoogste en laagste vaste prijs.

⁵⁷ Het jaarverbruik van 100.000 kWh gebruikt in deze analyse wijkt af van het jaarverbruik van typeafnemer I1 uit onze dashboards en andere prijzenanalyses (nl. 116.280 kWh). Het verlagen van het geanalyseerde jaarverbruik liet toe om te rekenen met meer contracten uit het aanbod uit de V-test®. Verschillende contracten worden namelijk enkel aangeboden aan afnemers met een maximum jaarverbruik van 100.000 kWh.

Figuur 43: Aanbod commerciële gascontracten voor kleinzakelijke afnemers met een jaarverbruik van 100.000 kWh in de V-test® in 2023, opgesplitst tussen contracten met vaste en variabele energieprijzen. Prijzen excl. btw.

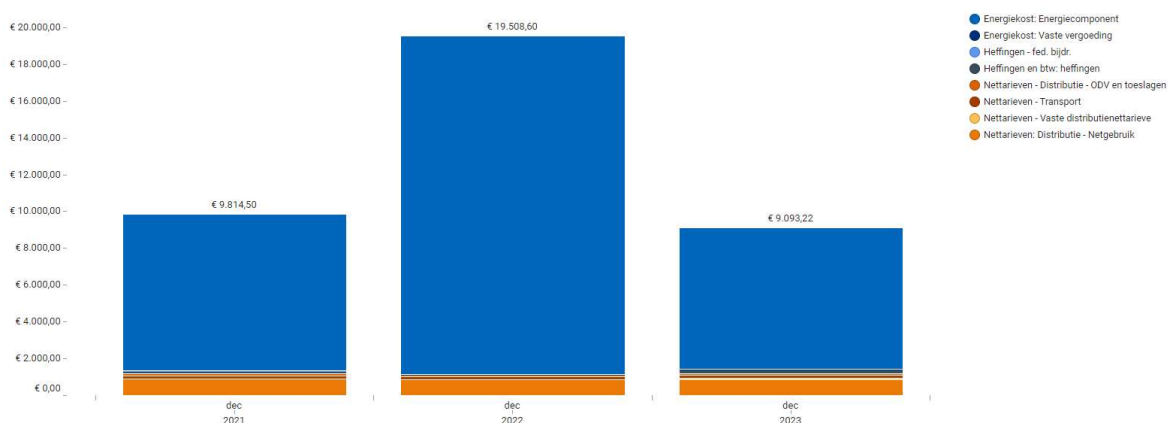
Voor een kleinzakelijke afnemer met een jaarverbruik van 30.000 kWh elektriciteit en 100.000 kWh gas was het contractaanbod met een vaste energieprijzen voor elektriciteit en gas samen in 2023 gemiddeld €2.041 (excl. btw) duurder dan het aanbod aan contracten met een variabele energieprijzen. We zien dus ook hier dat de leveranciers rekening houden met een gestegen prijsrisico.

De meerkost die we hier vermelden is enkel gebaseerd op schattingen van de jaarkost voor contracten met een variabele energieprijzen op het moment van aanbod in de V-test®. De werkelijke kost kan zowel hoger als lager zijn, wat betekent dat het werkelijke prijsverschil hoger of lager dan €2.041 kan zijn voor deze jaarverbruiken.

Opbouw van de prijs

In Figuur 44 en Tabel 5 wordt de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de commerciële kleinzakelijke contracten weergegeven, opgesplitst in de verschillende prijsonderdelen. De samenstelling van de prijs die de kleinzakelijke afnemers betalen bestaat uit dezelfde prijsonderdelen als voor de gezinnen, uitgezonderd het prijsonderdeel 'btw'.

Figuur 44: Opbouw en evolutie van de aardgasprijs voor kleinzakelijke afnemers met een jaarverbruik van 116.280 kWh (excl. btw)

Een kleinzakelijke afnemer met het in dit rapport gebruikte jaarverbruik die in december 2023 een nieuw gascontract afsloot, kon rekening houden met een geschatte gedaalde kost van gemiddeld gezien €10.415,38 (excl. btw) in het budget voor het komende jaar t.o.v. december 2022. Samen met de gedaalde elektriciteitsprijzen komt dit op een totale geschatte lagere kost van gemiddeld gezien €18.251,85 (excl. btw) voor de vermelde jaarverbruiken.

Tabel 5: De opbouw van de aardgasprijs voor kleinzakelijke afnemers in december 2023 (excl. btw)

Prijsonderdeel	Bedrag	Verandering t.o.v. dec/2022
Energiekost	€7.735,69	-58% (€10.648,88)
Distributie - Netgebruik	€908,12	+11% (€93,05)
Distributie - ODV en toeslagen	€89,21	-3% (€2,31)
Transport	€167,44	+8% (€12,79)
Heffingen	€192,76	+207% (€129,97)
Totaal	€9.093,22	-53% (€10.415,38)

De vaste vergoeding bij gascontracten (onderdeel van de 'Energiekost') voor kleinzakelijke afnemers aangeboden in 2023 was gemiddeld 18% hoger dan in 2022 (gemiddeld €58,06 of een stijging met €9 op jaarbasis). Net als bij elektriciteit is dit een kleinere stijging dan bij de huishoudelijke contracten, maar de vaste vergoeding in de kleinzakelijke gascontracten steeg sterker dan in de kleinzakelijke elektriciteitscontracten.

Ook hier stellen we grote verschillen vast tussen contracten, gaande van €0 tot meer dan €160 per jaar (excl. btw).

De vaste vergoedingen in de contracten met een vaste energieprijzen aangeboden in 2023 waren gemiddeld 6% hoger dan in contracten met een variabele energieprijzen. Dit is een beperkt verschil t.o.v. elektriciteit en t.o.v. huishoudelijke energiecontracten.

Ook in het aanbod aan gascontracten voor kleinzakelijke afnemers waren er in 2023 maar twee contracten met een vaste energieprijzen te vinden waarin de vaste vergoeding steeds pro rata het aantal dagen dat men klant is geweest wordt aangerekend.

Net als bij elektriciteit werd specifiek voor de bedrijven en zelfstandigen beslist om n.a.v. de energiecrisis de heffingen op aardgas te verlagen voor de periode van 1 november 2022 tot en met 31 maart 2023. Hiertoe werden er twee wijzigingen voorzien:

- De bijzondere accijns werd op €0/MWh gezet voor een verbruik tot 50.000 MWh;
- De bijdrage op de energie werd op het minimum (= €0,54/MWh) gezet voor alle professionele klanten.

Sinds april 2023 gelden de normale tarieven weer.

3.2.3.2 *Fluvius als noodleverancier*

Zoals bij elektriciteit en bij huishoudelijke afnemers, werden de nog resterende klanten vanaf januari 2023 overgezet naar andere klantenportefeuilles van Fluvius.

3.3 Evolutie van de prijsformules in variabele contracten

Afhankelijk van de maand waarin iemand een nieuw contract heeft getekend of is ingegaan op een hernieuwingsvoorstel van zijn leverancier, kan de energieprijis bij contracten met eenzelfde naam toch verschillen. Bij contracten met een vaste energieprijis wijzigt de leverancier mogelijks maandelijks de eenheidsprijzen in zijn contractaanbod, bij contracten met een variabele energieprijis wijzigt hij mogelijks maandelijks de prijsformule in de aangeboden contracten. De energieprijis in een variabel contract wordt berekend volgens een formule in deze vorm:

$$(a * X) + b$$

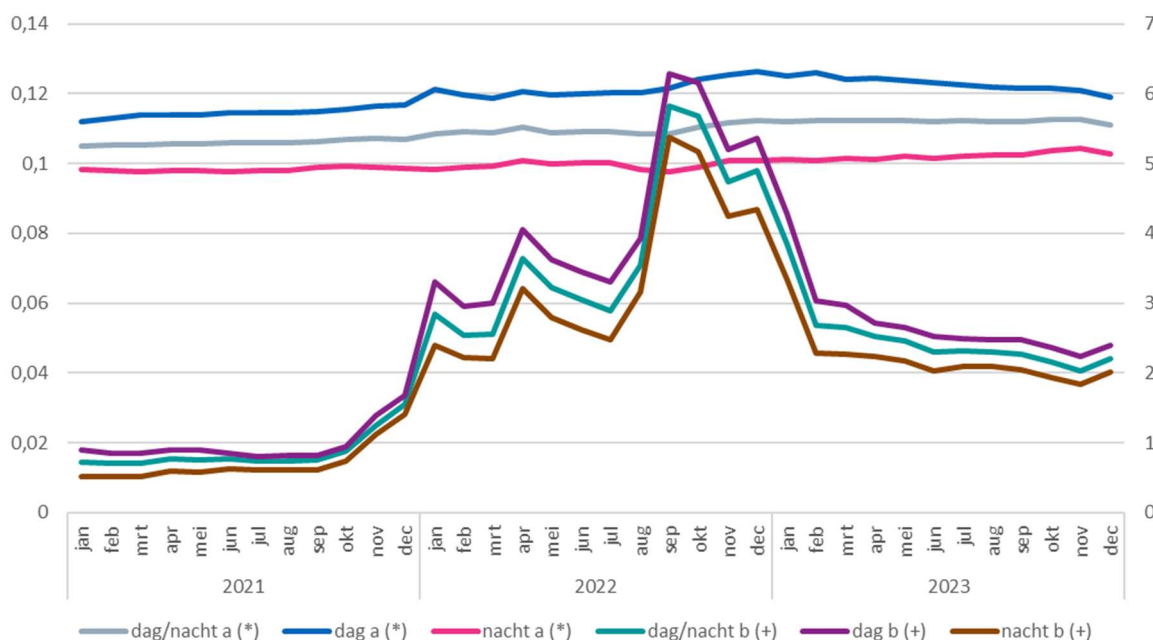
Waarin, X de indexatieparameter is en waarden a en b getallen zijn die worden bepaald door de leverancier. De waarde van X wordt berekend op basis van groothandelsprijzen en wijzigt mee met de prijsdalingen en -stijgingen op de energiebeurzen. De waarden van a en b blijven normaal vast voor de looptijd van het contract.

Zoals besproken in het vorige Marktrapport over de evoluties in de markt in 2022⁵⁸, stegen de prijzen in de variabele contracten die gedurende 2022 werden aangeboden niet alleen onder invloed van de stijgende waarden van de indexatieparameter X, maar ook onder invloed van stijgende waarden voor a en b. Zo stegen als gevolg van de energiecrisis ook de leveringskosten van de leveranciers (o.a. balanceringskosten), de risico's op wanbetaling en andere kosten waaraan de leveranciers onderhevig zijn. Deze kosten zitten doorgaans mee verwerkt in a en b.

In Figuur 45 en Figuur 46 geven we de evolutie weer van de gemiddelde waarden van deze factoren a en b in contracten voor huishoudelijke afnemers, opgenomen in de V-test® in de periode januari 2021 tot en met december 2023. De waarden voor factor a staan op de linkse Y-as, de waarden voor factor b staan op de rechtse Y-as.

⁵⁸ <https://www.vreg.be/nl/document/rapp-2023-13>

Figuur 45: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele elektriciteitscontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2023 (c€/kWh)⁵⁹

Samen met het stabiliseren van de prijzen op de groothandelsmarkten voor energie, stabiliseerden in 2023 ook de prijsformules binnen de aangeboden contracten met een variabele energieprijns enigszins t.o.v. 2022. Zoals echter duidelijk blijkt uit [Figuur 45](#) en [Figuur 46](#) bleken de prijsformules aangeboden in 2023 gemiddeld duurder dan in de periode voor de energiecrisis, en dit zowel bij elektriciteit als bij gas.

In de prijsformules van de in 2023 aangeboden elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers was factor a gemiddeld zelfs licht hoger dan in 2022. Factor b kende een duidelijke daling. Aangezien factor a een vermenigvuldiging inhoudt met de indexatieparameter, is het duidelijk dat een wijziging hiervan een potentieel grotere impact heeft op de totaalprijs dan een wijziging van factor b (plusfactor). Deze impact hangt af van de waarde van de indexatieparameter.

Gerekend met een gemiddelde geschatte indexatieparameterwaarde uit de V-test® van €217,08/MWh⁶⁰ houdt de gemiddelde stijging van factor a in 2023 t.o.v. 2022 een prijsstijging in van c€0,27/kWh (tweevoudige meter dag, excl. btw) en c€0,60/kWh (tweevoudige meter nacht, excl. btw), of €16,78 op jaarbasis bij een doorsnee huishoudelijke afname (typeafnemer Dc, incl. 6% btw). De daling van factor b over dezelfde periode gaf een prijsdaling van gemiddeld c€1,57/kWh (tweevoudige meter dag, excl. btw) en c€1,22 (tweevoudige meter nacht, excl. btw), of -€51,08 op jaarbasis (incl. btw). Samen geeft dit een gedaalde jaarkost van gemiddeld €34,30. De impact van de gedaalde waarden van de indexatieparameter X op de geschatte jaarkost is echter veel groter (honderden euro's).

⁵⁹ Factoren voor dag/nacht komen uit prijsformules voor enkelvoudige meters. Factoren voor dag en nacht apart komen uit prijsformules voor tweevoudige meters, met aparte dag- en nachtmetering.

⁶⁰ Gemiddelde waarde voor de periode mei 2022 t.e.m. december 2023

Figuur 46: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele gascontracten V-test® voor huishoudelijke afnemers in 2021-2023 (c€/kWh)

Bij gas zien we in 2023 aanvankelijk ook een stijging van factor a, maar vanaf augustus keerde de tendens om en is de gemiddelde waarde van factor a gedaald. Het gemiddelde voor het volledige contractaanbod voor huishoudelijke afnemers van gas lag in 2023 echter toch hoger dan in 2022, zoals ook al het geval was bij elektriciteit. In tegenstelling tot bij elektriciteit is de gemiddelde waarde van factor b in de prijsformules van de aangeboden gascontracten in 2023 ook hoger dan in 2022. De waarde van deze factor vertoonde in 2022 weliswaar een zeer grillig verloop.

Gerekend met een gemiddelde geschatte indexatieparameterwaarde uit de V-test® van €95,36⁶¹ houdt de gemiddelde stijging van factor a in 2023 t.o.v. 2022 een prijsstijging in van c€0,12/kWh (excl. btw), of €20,91 op jaarbasis bij een huishoudelijke afname van 17.000 kWh (incl. 6% btw). De gemiddelde stijging van factor b over dezelfde periode gaf een prijsstijging van c€0,002/kWh (excl. btw), of €0,29 op jaarbasis (incl. btw). Samen geeft dit een beperkte extra jaarkost van gemiddeld €21,20. Deze stijging verdwijnt echter in het niets vergeleken met de aanzienlijke daling van de geschatte jaarkost onder invloed van de sterk gedaalde waarden van de indexatieparameters (daling met meer dan €1.000 op jaarbasis).

In dit rapport rekenen we steeds met gemiddelde waarden en prijzen over alle via de V-test® aangeboden energiecontracten heen. Er zijn echter grote verschillen tussen contracten onderling. Het is dus belangrijk voor alle afnemers om de lopende energiecontracten te vergelijken met het contractaanbod in de V-test®, en dit zowel voor contracten met een vaste, variabele als dynamische energieprijs. De waarde van de indexatieparameter in contracten met een variabele (en dynamische) energieprijs zal immers automatisch mee wijzigen met de groothandelsprijzen (maandelijks of driemaandelijks bij variabele contracten, elk uur bij dynamische contracten (zie sectie 3.5)), maar de waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan en blijven normaal gezien vast gedurende de looptijd van het contract (bij een wijziging tijdens de looptijd van het contract moet de leverancier zijn klant hierover tijdig informeren). Zoals we hierboven echter zagen hangt het af van de maand waarin een nieuw

⁶¹ Gemiddelde waarde voor de periode mei 2022 t.e.m. december 2023

contract werd getekend of een hernieuwingsvoorstel werd aanvaard, welke energieprijz of prijsformule wordt aangerekend.

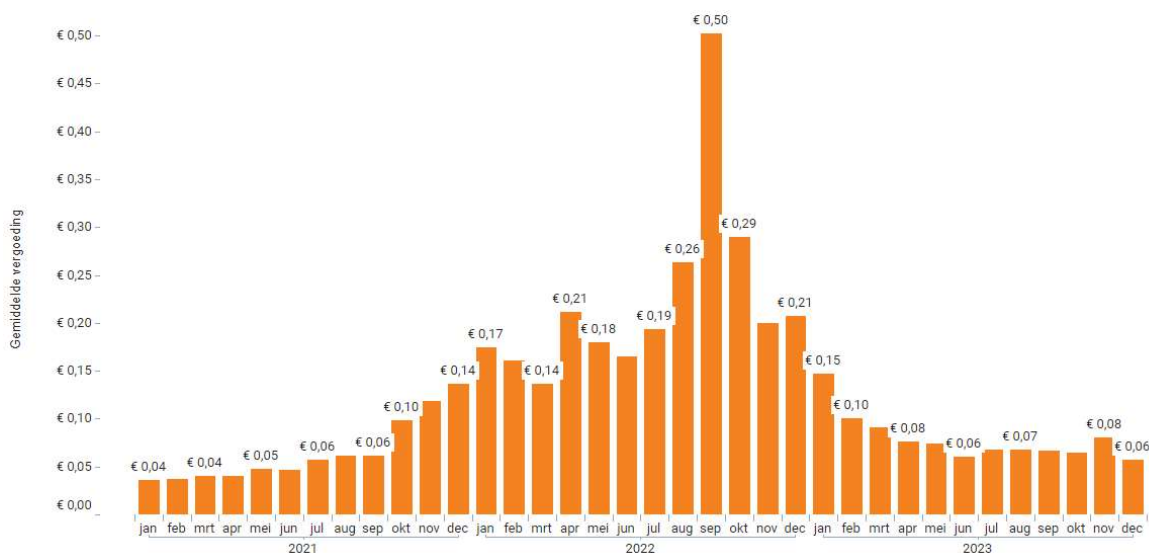
3.4 Terugleveringscontracten

In lijn met de daling van de elektriciteitsprijzen in afnamecontracten, daalden ook de terugleveringsvergoedingen in 2023. Deze vergoedingen daalden gemiddeld gezien echter sterker t.o.v. 2022 dan de gemiddelde elektriciteitsprijs (prijscomponent 'energiecomponent') in de aangeboden afnamecontracten.

Aangezien de prijzen opgenomen in Figuur 47 net zoals bij de afnamecontracten gebaseerd zijn op prijzen die werden gerapporteerd voor de V-test® (dus het contractaanbod per maand), weerspiegelen ze niet de gewogen gemiddelde prijs die gezinnen kregen in die periode voor hun elektriciteitsinjecties in het net, maar geven ze een schatting van hoeveel iemand gemiddeld zou krijgen tijdens de volgende twaalf maanden bij het afsluiten van een nieuw terugleveringscontract in die maand. Sinds mei 2022 gebruiken we ook voor terugleveringscontracten een nieuwe berekeningsmethodologie in de V-test® om deze schattingen te maken. De methode houdt rekening met de verwachte energieprijzen voor de komende twaalf maanden.

Er worden geen nettarieven noch heffingen aangerekend op de terugleveringsvergoedingen. Bij een niet-btw-plichtige prosumant is de vergoeding ook vrijgesteld van btw.

Figuur 47: Evolutie van de gemiddelde terugleveringsvergoeding (€/kWh) voor huishoudelijke prosumanten met een enkelvoudige meter

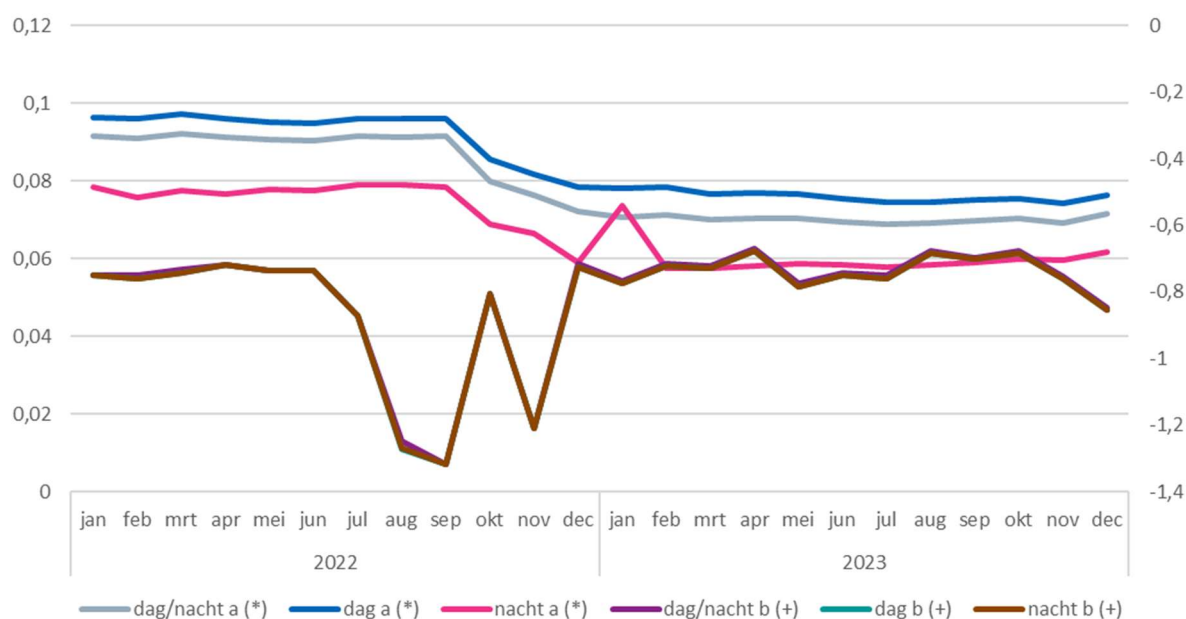

Ook bij de terugleveringscontracten stabiliseerden de prijsformules binnen contracten met een variabele terugleveringsvergoeding enigszins in 2023 t.o.v. 2022 (zie Figuur 48).

De gemiddelde waarde van a (vermenigvuldigingsfactor) daalde echter nog licht verder, wat resulteerde in een gemiddeld minder interessante prijsformule in 2023 dan in 2022. De

gemiddelde waarde van b (de waarde van factor b is bij terugleveringscontracten doorgaans negatief) was in 2023 kleiner dan in 2022, wat in het voordeel is van prosumenten. Maar aangezien de impact van de gedaalde waarde van factor a gemiddeld gezien groter was dan de impact van de verbeterde waarde van factor b, daalden de terugleveringsvergoedingen binnen het aanbod van contracten met een variabele energieprijs nog verder, naast de daling als gevolg van de gedaalde waarden van de indexatieparameter.

Figuur 48: Evolutie gemiddelde factoren a en b in prijsformules aanbod variabele terugleveringscontracten V-test® voor huishoudelijke prosumenten in 2022 en 2023 (c€/kWh)

Ook bij terugleveringscontracten kan het lonen om het lopend contract te vergelijken met het huidig contractaanbod in de V-test®, aangezien de waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan. We stellen echter vast dat de meeste terugleveringscontracten enkel worden aangeboden in combinatie met een afnamecontract voor elektriciteit bij dezelfde leverancier (zie ook secties 2.1.5 en 2.1.7).

Waar we aanvankelijk de tip meegaven aan prosumenten om eerst een afnamecontract voor elektriciteit te kiezen, en daar vervolgens een te combineren terugleveringscontract bij te nemen, zien we dat de prijszetting in de aangeboden contracten intussen als dusdanig is gewijzigd dat dit niet meer altijd een optimaal resultaat geeft. Sommige voordelige afnamecontracten worden gecombineerd met een veel minder voordelig terugleveringscontract, en omgekeerd. De optimale keuze hangt in dit geval sterk af van de verhouding van de volumes afgenomen en geïnjecteerde elektriciteit. In de V-test® kan men via de functie ‘Kies en combineer’ verschillende combinaties van contracten maken en deze vervolgens met elkaar vergelijken, om zo een keuze te maken.

Het blijft van belang om als prosument zoveel mogelijk in te zetten op zelfverbruik van de geproduceerde elektriciteit. Hoe meer men zijn verbruik kan laten samenvallen met de periodes waarin de zonnepanelen elektriciteit produceren, hoe minder elektriciteit men moet afnemen van het net, wat resulteert in een netto kostenbesparing.

3.5 Dynamische contracten

In een dynamisch contract wordt de elektriciteitsafname en -injectie bepaald per uur en ook afgerekend aan de prijs van dat uur. Dergelijk contract kan enkel aangegaan worden mits een digitale meter en omschakeling naar een meetregime op kwartierbasis. Dit laatste wordt via de leverancier aangevraagd bij de distributienetbeheerder.

Het voordeel dat kan gehaald worden uit een dynamisch contract bestaat eruit dat men zijn elektriciteitsafname tijdens uren met een hoge prijs zoveel mogelijk beperkt en dit eventueel verplaatst naar uren met een lagere prijs. Op die manier kan de energiekost op de elektriciteitsfactuur verlaagd worden. Ook is het zo dat de factoren a en b in de prijsformules van dynamische contracten gemiddeld lager zijn dan in andere variabele contracten. De leverancier schuift in een dynamisch contract namelijk een deel van het prijsrisico door naar de afnemer.

Zoals vermeld in sectie 2.2 is het aantal afnemers met een dynamisch contract, die voorheen jaargemeten waren, nog heel beperkt. Met een sterke stijging van het aanbod aan dynamische contracten in 2023 (van twee naar zeven leveranciers, huishoudelijk en kleinzakelijk samen (begin 2024 kwamen hier nog twee leveranciers bij)), gaan we ervan uit dat dit aandeel zal gaan stijgen. Hoewel er voor veel afnemers een financieel voordeel te halen valt uit een dynamisch contract (zie verder), wordt vooral gekeken naar eigenaars van een elektrisch voertuig en/of regelbare warmtepompen. Het is namelijk vooral nuttig om het gebruik van toestellen met een significant verbruik te kunnen verplaatsen in de tijd, zonder dat men hierdoor meteen veel aan comfort moet inboeten. Automatische sturingen en energiebeheerssystemen, zoals Home Energy Management Systems (HEMS), zijn hierbij aangeraden.

Op de websites van de leveranciers die een dynamisch contract aanbieden, is er meer informatie te vinden over dit type van contracten. Leveranciers zijn dan ook verplicht om afnemers te informeren over de mogelijkheden, kosten en risico's hiervan⁶². De mate waarin dit gebeurt verschilt van leverancier tot leverancier. Sommige leveranciers willen zeker zijn dat de klant goed heeft begrepen wat een dynamisch contract inhoudt en zullen individueel ook proberen achterhalen of dit contract de beste optie is voor de klant alvorens hem hierop te laten intekenen. Andere leveranciers besteden hier tijdens het intekenproces geen extra aandacht meer aan.

Dynamische contracten zijn opgenomen in de V-test® voor wie beschikt over een digitale meter. Om een gepersonaliseerde simulatie te maken van de geschatte jaarkost van dynamische contracten op basis van de eigen afname- en eventueel injectiecijfers, moet men een jaar aan historische kwartierdata inladen in de V-test®, ofwel manueel, ofwel via een koppeling met Mijn Fluvius⁶³. Het activeren van kwartierdata voor elektriciteit en uurdata voor gas in Mijn Fluvius is gratis en kan door de afnemer zelf uitgevoerd worden (mits digitale meter(s)). Het is pas vanaf activatie dat een historiek aan kwartier-/uurdata kan opgebouwd worden. Tot nu toe gebeurde dit voor 417.173 digitale elektriciteitsmeters en 255.955 digitale gasmeters (status 1/12/2023, tegenover respectievelijk 223.193 en 142.949 op 31/12/2022)⁶⁴. Het activeren van kwartier-/uurdata kan de afnemer veel informatie bezorgen over zijn verbruik en kan helpen om rationeler om te gaan met het energiegebruik en zo energie en kosten te besparen. Uiterlijk vanaf 1 januari 2025 moet de distributienetbeheerder bij actieve afnemers (met uitzondering van actieve afnemers die enkel deelnemen aan energiediensten) dagelijks de geregistreerde kwartiergegevens voor elektriciteit uitlezen. Vanaf 1 januari 2026 moet dit ook gebeuren bij alle

⁶² Art. 3.2.18, 8°/6 van het Energiebesluit

⁶³ <https://mijn.fluvius.be>

⁶⁴ Bron: Fluvius

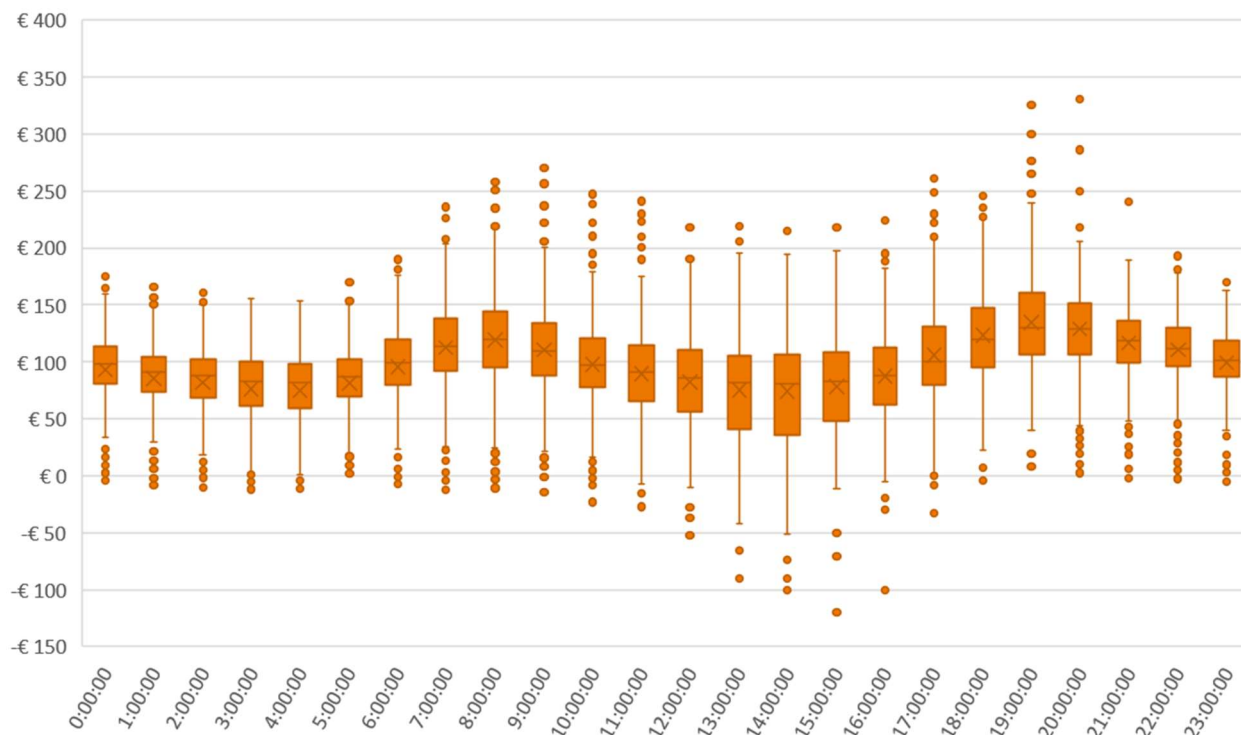
toegangspunten voor elektriciteit met een digitale meter. Ook met deze nieuwe regelgeving zal er nog steeds een activatiestap vereist zijn om in ‘Mijn Fluvius’ kwartierwaarden voor elektriciteit ter beschikking te hebben. Maar een verschil t.o.v. de huidige regeling is dat er, ook zonder SMR3 of zonder eerdere activatie, een historiek van kwartierwaarden zal beschikbaar zijn, en dit telkens minstens vanaf de data vermeld in de regelgeving. Het is sinds mei 2023 ook mogelijk om zonder een jaar aan historische kwartierwaarden een simulatie uit te voeren van dynamische contracten in de V-test®. Hiervoor wordt dan een berekening gemaakt op basis van een standaard profiel.

In het bestaande aanbod aan dynamische contracten opgenomen in de V-test® (zie sectie 2.1.1) zijn de prijzen van de energiekost gebaseerd op de Belgische ‘day ahead’ prijzen op uurbasis (Belpex/EPEX Spot Belgium en Nord Pool). De energieleveranciers die een dynamisch contract aanbieden stellen, op één leverancier na, deze prijzen ter beschikking van hun klanten via hun website (al dan niet via de klantzone) of ook via een eigen app of via een gespecialiseerd platform waarmee men samenwerkt. Het is aan de afnemer om deze day ahead prijzen op te volgen bij publicatie de dag voordien en om vervolgens op de dag zelf zijn elektriciteitsafname (en eventuele injectie) hierop af te stemmen. Dit vraagt een inspanning van de afnemer. Enkele leveranciers bieden wel gratis een app aan die helpt bij het slim laden van een elektrisch voertuig. Eén leverancier biedt ook een energiebeheersysteem aan. Dit laatste is niet inbegrepen in de prijs van het dynamisch contract. Het is vervolgens aan de afnemer om de beschikbare informatie over de prijzen en eventuele apps zo goed mogelijk in te zetten en zo te trachten kosten te besparen op zijn elektriciteitsfactuur. Dit wordt niet verder opgevolgd door de leverancier. Er zijn evenwel andere partijen in de markt die hierop inspelen en diensten aanbieden die de afnemer met een dynamisch contract kunnen helpen bij het optimaliseren van zijn elektriciteitsafname- en eventuele injectie.

Indien men toch veel elektriciteit afneemt tijdens uren met een hoge algemene elektriciteitsvraag (typische ochtend- en vooral avondpieken), bestaat het risico dat de factuur duurder zal uitvallen dan bij een contract met een vaste of variabele energieprij. Wie niet de mogelijkheid heeft of niet bereid is om zijn elektriciteitsverbruik aan te passen en te verplaatsen in de tijd, gebaseerd op de prijzen die hij ontvangt de dag voordien, en dit in de mate van het mogelijke via geautomatiseerde sturingen, kan dus mogelijk niet gebaat zijn bij een dynamisch contract. De grootte van het prijsvoordeel of van het prijsrisico hangt af van het verbruikspatroon van de afnemer, en ook van de volatiliteit van de day ahead uursprijzen. In Figuur 49 geven we een overzicht van de day ahead prijzen van de Belgische elektriciteitsbeurs Belpex/EPEX Spot Belgium voor de periode 01/01/2023 t.e.m. 31/12/2023. Per uur worden de volgende waarden gegeven:

- Gemiddelde prijs voor dat uur in 2023 (aangeduid met een kruisje);
- Mediaan voor dat uur in 2023 (aangeduid met een horizontaal streepje);
- Volatiliteit van de prijzen voor dat uur in 2023 (aangeduid met de blokken en de verticale lijnen – hoe langer de rechthoek en/of de verticale lijn, hoe hoger de volatiliteit);
- Uitschieters bij de prijzen voor dat uur in 2023 (aangeduid met stippen).

Figuur 49: Gemiddelden en volatiliteit day ahead uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2023–31/12/2023 (€/MWh, excl. btw)

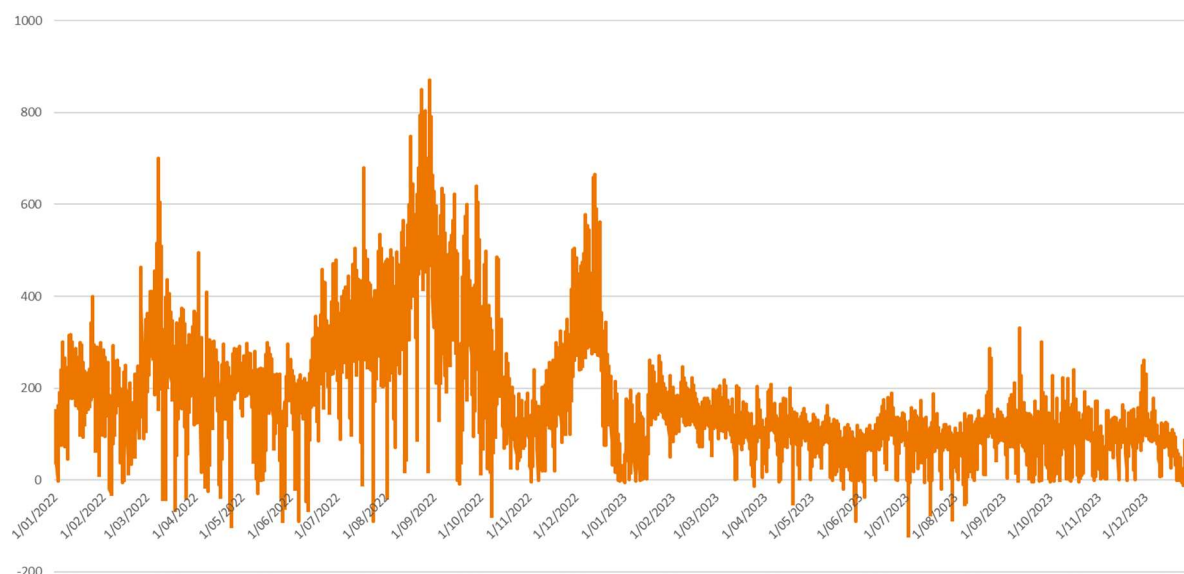

De gemiddelde day ahead uurprijs daalde van €244,53 in 2022 naar €97,27 in 2023. De hoogste prijs die werd genoteerd in 2023 was €330,36/MWh (op maandag 11 september tussen 20u-21u). In 2022 was dit nog €871/MWh op maandag 29 augustus tussen 19u-20u. Zoals te zien in Figuur 50 nam de volatiliteit van de day ahead prijzen in 2023 significant af t.o.v. 2022, wat een uitzonderlijk jaar was door de energiecrisis. De laagste day ahead prijs was weliswaar €-120/MWh (op zondag 2 juli tussen 15u-16u), terwijl dit in 2022 €-100/MWh was (op zondag 24 april tussen 13u-14u).

Een negatieve prijs betekent dat men tijdens die uren met een dynamisch contract geld krijgt om elektriciteit af te nemen van het net of moet betalen bij injectie van elektriciteit op het net (weliswaar enkel voor het onderdeel 'energiecomponent' op de factuur: de nettarieven, heffingen, kosten groene stroom en WKK, de vaste jaarlijkse vergoeding en eventuele andere prijselementen blijven ongewijzigd). Het aantal uren met een negatieve prijs is gestegen t.o.v. het jaar ervoor (222 uren in 2023 t.o.v. 112 uren in 2022). Negatieve prijzen zijn een gevolg van het simultaan voorkomen van verschillende elementen in de elektriciteitsmarkt: een hogere productie dan de vraag (combinatie van hoge productie van hernieuwbare energie met productie van inflexibele grote productie-eenheden, zoals nucleaire centrales) en een voorspeld gebrek aan stimulans/mogelijkheid voor een netgebruiker om zijn verbruik te verhogen of zijn injectie te verlagen in die uren. Zoals het voor afnemers kan zijn dat day ahead uurprijzen geen invloed hebben op de elektriciteitsprijs die ze betalen via hun contract (bv. contract met vaste of variabele prijs (ook wanneer deze variabele prijs wordt berekend als een gemiddelde van day ahead uurprijzen (nl. als er geen impact is van het moment van verbruik op de te betalen prijs)), kan dit ook gelden voor producenten in de contracten voor de verkoop van hun geproduceerde

elektriciteit. Ook subsidies voor elektriciteitsproductie (bv. groenestroomcertificaten) spelen hier een rol in.

Figuur 50: Evolutie van de day ahead uuprijzen Belpex/EPEX Spot Belgium voor periode 01/01/2022– 31/12/2023 (€/MWh, excl. btw)

De prijzen worden beïnvloed door vraag en aanbod (bv. hogere prijzen tijdens ochtend- en avondpieken met een hoger verbruik en lagere prijzen op momenten met hoge productie uit zonnepanelen of windenergie). De maanden met de meeste negatieve uurprijzen in 2023 waren juli (52 uren) en december (50 uren).

Tabel 6 geeft een overzicht van de prijsvolatiliteit en van de voornaamste uurblokken waarin negatieve uurprijzen, maar ook hoge uurprijzen voorkwamen in 2023 en 2022. Door het grote verschil in gemiddelde day ahead prijs en volatiliteit tussen beide jaren mag het duidelijk zijn dat ook de frequentie van voorkomen van hoge uurprijzen sterk verschilt. De standaardafwijking, een maatstaf voor de volatiliteit van de prijzen, was €45,87 in 2023 (t.o.v. €134,65 in 2022).

Tabel 6: Vergelijking extreem hoge en lage day ahead uurprijzen en volatiliteit in 2023 t.o.v. 2022

	2023	2022
Hoogste uurprijs (€/MWh)	€330,36	€871,00
Laagste uurprijs (€/MWh)	€-120,00	€-100,00
Gemiddelde uurprijs (€/MWh)	€97,27	€244,53
Standaardafwijking	€45,87	€134,65
Aantal uren met negatieve uurprijs	222	112

% van totale uren	2,5%	1,3%
% van negatieve uurprijzen tussen 1u-6u	31%	16%
% van negatieve uurprijzen tussen 11u-17u	46%	70%
Aantal uren met uurprijs >€250/MWh	13	3.514
% van totale uren	0,1%	40,1%
% van uurprijzen >€250/MWh tussen 6u-11u	46%	24%
% van uurprijzen >€250/MWh tussen 17u-23u	54%	33%
Aantal uren met uurprijs >€150/MWh	892	6.760
% van totale uren	10,2%	77,2%
% van uurprijzen >€150/MWh tussen 6u-11u	31%	22%
% van uurprijzen >€150/MWh tussen 17u-23u	48%	28%

In een dynamisch contract neemt de afnemer een deel van het prijsrisico over van de leverancier, wat de prijsformule van de energiecomponent binnen deze contracten potentieel interessanter maakt dan bij variabele contracten. Er zijn echter ook leveranciers die eenzelfde prijsformule aanbieden voor beide types van contracten.

We vergeleken binnen het contractaanbod van 2023 de werkelijke prijzen voor 2023 volgens een vaste, variabele of dynamische energieprijs, en dit voor een huishoudelijke afnemer met een jaarafname van 3.500 kWh (incl. 6% btw). Met werkelijke prijzen bedoelen we de energiekost die er zou gefactureerd zijn aan een afnemer met het afnameprofiel gebruikt voor de analyse. Meer uitleg over de berekeningsmethodologie is te vinden in Bijlage 7. Hoewel deze berekening nog niet weergeeft hoeveel de gemiddelde Vlaming in 2023 betaald heeft voor zijn elektriciteitsafname met een vast, variabel of dynamisch contract, geeft het wel een gelijke vergelijkingsbasis voor prijzen o.b.v. een vaste, variabele en dynamische energiecomponent in 2023.

Een in 2023 aangegaan huishoudelijk elektriciteitscontract met een vaste energieprijs kostte in 2023, bij een jaarafname van 3.500 kWh, gemiddeld gezien €1.577,42. Voor een contract met variabele energieprijs was dit gemiddeld €1.169,17. Voor een dynamisch contract, waarbij de afname standaard werd verdeeld, dus zonder rekening te houden met aanpassing van het verbruiksgedrag, was dit gemiddeld €1.095,37. Mits enige inspanning door de afnemer, zou de prijs van een dynamisch contract nog lager kunnen geweest zijn.

Het is duidelijk dat de vaste elektriciteitscontracten in 2023 met een aanzienlijke meerprijs gepaard gingen. De prijzen op de groothandelsmarkten gingen in de loop van het jaar dan ook in

dalende lijn, wat voor lopende contracten enkel een impact heeft gehad op de te betalen prijzen bij een variabel of dynamisch contract. De prijzen in het nieuw contractaanbod met een vaste prijs daalden wel mee in de loop van 2023, maar de risicopremie die de leveranciers aanrekenden om een vaste prijs te kunnen garanderen heeft deze contracten significant duurder gehouden in 2023. Het omgekeerde gebeurde bij dynamische contracten. Aangezien de afnemer hier een deel van het prijsrisico op zich neemt, was de risicopremie die de leverancier aanrekent lager. De afnemer is dan wel meer blootgesteld aan de volatiliteit van de day ahead uurprijzen in de markt, maar voor 2023 althans gaf dit gemiddeld gezien geen financieel nadeel. Een afnemer die doorgaans echter meer elektriciteit verbruikt tijdens de duurdere ochtend- en avondpieken, en minder tijdens de goedkopere middag- en nachturen dan het gemiddeld lastprofiel (zie Bijlage 7), kan wel een financieel nadeel hebben bij een dynamisch contract.

Prosumenten met een dynamisch contract laten hun verbruik wel nog steeds best zoveel mogelijk samenvallen met de uren waarin hun zonnepanelen elektriciteit produceren. Aangezien uren met hoge zonne-energie productie vaak samenvallen met de uren met een lagere uurprijs, zal dit namelijk een negatief effect hebben op de gemiddelde terugleveringsvergoeding die ze ontvangen. Prosumenten met een batterijsysteem hebben meer mogelijkheden om hun zelfverbruik te verhogen en de resterende elektriciteitsinjecties op het net zoveel mogelijk te laten samenvallen met uren met een hogere elektriciteitsprijs. Op dagen met onvoldoende productie uit de zonnepanelen, kan de batterij verder opgeladen worden via het net op uren met een lage elektriciteitsprijs. Die stroom kan dan op latere uren met een hogere elektriciteitsprijs weer verbruikt worden.

Het inspelen op de uurprijsschommelingen heeft bij een dynamisch contract een rechtstreekse impact op de elektriciteitsfactuur. Bij een vast of variabel contract is de impact beperkt tot een eventueel verschil tussen dag- en nachtprijs (afhankelijk van het contract). Het gaat hier weliswaar steeds enkel om een impact op de energiekost. Nettarieven noch heffingen hangen af van het moment van afname. Bij nettarieven moet bovendien rekening gehouden worden met het capaciteitsstarief. Het concentreren van een groter deel van de afname in een beperkter aantal uren, kan tot een hogere kost leiden van het capaciteitsstarief. Diversificatie van de nettarieven volgens Time of Use wordt momenteel volop onderzocht.

4 Conclusies

4.1 Ontwikkelingen markt energieleveringen

- Eind 2023 waren er 34 leveranciers met een leveringsvergunning voor elektriciteit in Vlaanderen. Twee leveranciers, Frank Energie België en Energy Together, zijn nieuw op de markt en doorliepen in 2023 de aanvraagprocedure voor een leveringsvergunning voor elektriciteit. In 2023 werden de leveringsvergunningen van Energie 2030 Agence en Eoly opgeheven. De vergunning van Energie.be werd ingetrokken na een fusie door overneming door Essent Belgium, waarbij de naam van de overnemende vennootschap bij de fusieoperatie statutair gewijzigd werd van “Essent Belgium” naar “Energie.be”.
- Eind 2023 waren er 28 leveranciers met een leveringsvergunning voor aardgas in Vlaanderen. Ook voor aardgas hebben Frank Energie België en Energy Together een leveringsvergunning toegekend gekregen. 29 elektriciteitsleveranciers en 23 aardgasleveranciers beleverden meer dan 50 toegangspunten op het einde van 2023.
- De Ombudsdienst voor Energie ontving in 2023 in totaal 11.094 klachten voor het Vlaamse Gewest. Dat is een stuk minder dan in 2022 (16.841 klachten). Die daling van het aantal klachten vertaalde zich ook in een verbetering van de scores in de Klachtenindicator. Kijken we naar het aandeel in de klachten en het marktaandeel bij de 5 grootste leveranciers dan zien we dat voor het eerst het aandeel in de klachten van elke leverancier in lijn ligt met het marktaandeel. Zij hadden in het verleden in verhouding minder klachten. Dit wijzigde vanaf 2022. Het klachtenaandeel bij grote leveranciers als Engie Electrabel, Eneco Belgium en TotalEnergies Power & Gas Belgium nam in 2023 toe. Het klachtenaandeel van Luminus liep licht terug terwijl dat van Power Online (Mega) daalde met bijna 15 procentpunten. Bij een aantal leveranciers, zoals EBEM, Energie.be, Ecopower en Wase Wind zien we dat ze minder klachten hebben in vergelijking met het marktaandeel.
- In 2023 veranderde 17,12% van de huishoudelijke afnemers en 23,26% van de niet-huishoudelijke afnemers van elektriciteitsleverancier. In 2022 bedroegen deze aantallen nog respectievelijk 21,24% en 25,02%. De switchindicator voor aardgas ligt wat hoger dan de indicator voor elektriciteit, maar volgt dezelfde trend. Ook hier zien we een daling ten opzichte van 2022. 18,74% van de gezinnen en 30,18% van de niet-huishoudelijke afnemers veranderden in 2023 van aardgasleverancier. Tijdens het voorbije jaar werden er in mei en juni de meeste wissels genoteerd voor huishoudelijke afnemers. Dit is vooral te wijten aan twee groepsaankopen die gewonnen werden door Power Online (Mega) en TotalEnergies Power & Gas Belgium.
- Bij de marktaandelen zien we dat, zowel voor elektriciteit als voor aardgas en zowel voor de marktaandelen op basis van geleverd volume als voor de marktaandelen op basis van beleverd aantal toegangspunten, de top 3 ongewijzigd blijft ten opzichte van vorig jaar: Engie Electrabel, Luminus en Eneco Belgium. Bij Eneco Belgium steeg het marktaandeel qua geleverde elektriciteit ten opzichte van vorig jaar (+0,1 procentpunten). De aandelen van Engie Electrabel en Luminus daalden beiden met respectievelijk 0,9 procentpunten en 0,7 procentpunten. Het marktaandeel qua geleverde hoeveelheid aardgas steeg dan weer bij Engie Electrabel (+1,6 procentpunten). Het marktaandeel van Luminus bleef ten opzichte van vorig jaar ongewijzigd. Het marktaandeel van Eneco Belgium slinkt met 0,4 procentpunten.
- Qua beleverde toegangspunten steeg enkel het marktaandeel van Engie Electrabel licht voor elektriciteit ten opzichte van 2022. De aandelen van Luminus en Eneco Belgium daalden licht.

Voor aardgas zien we in 2023 een (lichte) daling van de marktaandeelen bij deze drie leveranciers.

- Op basis van aantal toegangspunten is er een lichte daling van de Herfindahl-Hirschman Index (HHI) en dit zowel op de elektriciteitsmarkt als op de aardgasmarkt. Er kan gesteld worden dat er een algemene, lichte verbetering is van de concurrentie op de energiemarkt. Vermoedelijk is dit te wijten aan de toetreding van enkele nieuwe energieleveranciers tot de markt. Enkel het AMR-segment in de elektriciteitsmarkt bereikt een niveau onder de kaap van 2.000 en is concurrentieel volgens de definitie.
- Op basis van het geleverde volume noteren we een daling van de HHI op de elektriciteitsmarkt en zien we dus een verbetering van de concurrentie. Op de aardgasmarkt stijgt de HHI en wordt de markt minder concurrentieel.
- In de loop van 2022 nam het aanbod aan vaste contracten sterk af. Dit heeft ertoe geleid dat er in de markt van de huishoudelijke afnemers eind 2023 nog zeer weinig vaste contracten liepen, nl. 18,3%. Voor aardgas was het aandeel aan vaste contracten voor huishoudelijke afnemers met 17,5% nog lager. Eind 2023 had 0,1% van de huishoudelijke elektriciteitsafnemers een contract met een dynamische prijs.
- In 2023 werden er wel opnieuw meer vaste contracten aangeboden. Eind 2023 waren er 8 leveranciers die een contract tegen een vaste energieprijs aanboden. Een huishoudelijke afnemer van elektriciteit kon in 2023 kiezen tussen 17 contracten met een vaste energieprijs tegenover 40 contracten met een variabele energieprijs en 8 contracten met een dynamische energieprijs. Een kleinzakelijke afnemer had de keuze tussen 12 vaste, 33 variabele en 7 dynamische contracten.
- Sinds 1 januari 2024 moeten alle leveranciers in het Vlaamse Gewest facturering op maandbasis aanbieden van het gemeten maandverbruik bij huishoudelijke afnemers met een digitale meter. Vóór die datum was dit beperkt tot leveranciers met meer dan 200.000 toegangspunten. Eind 2023 waren er al meer dan 66.000 afnemers die van deze mogelijkheid gebruik maakten voor elektriciteit en 47.500 afnemers voor aardgas.

4.2 Elektriciteits- en aardgasprijzen

4.2.1 Prijsevolutie

- Na een woelige periode onder invloed van de energiecrisis, daalden de energieprijzen op de groothandelsmarkten in 2023. Ze bleven wel hoger dan de gemiddelde prijzen van voor de energiecrisis. De gewogen gemiddelde prijzen van de commerciële elektriciteits- en gascontracten waren in december 2023 voor alle afnemers een heel stuk gedaald t.o.v. december 2022:
    - Elektriciteit:
      - Gezin met doorsnee verbruik: -36% (incl. 6% btw)
      - Kleinzakelijke afnemer: -49%
    - Gas:
      - Gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik (17.000 kWh): -47% (incl. 6% btw)
      - Kleinzakelijke afnemer: -53%
- Deze dalingen waren voornamelijk te danken aan de sterke daling van de prijzen voor de energiecomponent. Bij elektriciteit daalden ook de kosten voor openbaredienstverplichtingen, zowel in de energiekost als de nettarieven.

- Enkel de heffingen stegen sterk, zowel bij elektriciteit als bij gas. Dit is een gevolg van de hervorming van de bijzondere accijns sinds april 2023, die hoorde bij de permanente verlaging van het btw-percentage van 21% naar 6% voor huishoudelijke afnemers. Voor de kleinzakelijke afnemers kwam vanaf april 2023 een einde aan het tijdelijk verlaagde tarief voor de bijzondere accijnzen. Voor kleinzakelijke afnemers van gas eindigde de tijdelijke verlaging van het btw-percentage, en werd dit weer 21% vanaf 1 juli 2023.
- Ondanks de gedaalde energieprijzen stegen de gemiddelde vaste vergoedingen die leveranciers aanrekenen in 2023 t.o.v. 2022. De vaste vergoedingen in contracten met een vaste energieprijs zijn gemiddeld ook steeds duurder dan in andere contracten. Bovendien is het aantal aangeboden contracten met een vaste prijs waarin de vaste vergoeding volledig pro rata het aantal dagen dat men klant is geweest wordt aangerekend heel beperkt. Dit onevenwicht komt voort uit het feit dat leveranciers geen opzegvergoeding mogen aanrekenen, hoewel een contract met vaste energieprijs meer risico's inhoudt voor de leverancier bij vroegtijdige stopzetting van het contract door de klant. Daarom moet worden overwogen om opzegtermijnen of opzegvergoedingen opnieuw toe te laten bij vaste contracten.
- De kosten groene stroom en WKK die leveranciers aanrekenen zijn niet overal transparant. Verschillende leveranciers wijzigen deze kosten bv. (drie)maandelijks en rekenen hun huishoudelijke en kleinzakelijke klanten de bedragen aan vermeld op de tariefkaarten van de verbruiksmaanden i.p.v. de tariefkaart waarop de klant intekende.
- Het contractaanbod met een vaste energieprijs dat in 2023 werd opgenomen in de V-test® was steeds significant duurder dan het aanbod met een variabele energieprijs:
  - Elektriciteit: gemiddeld +10% (zowel bij huishoudelijk als kleinzakelijk)
  - Gas: gemiddeld +13% (huishoudelijk en kleinzakelijk)
  - De prijsverschillen tussen de goedkoopste vaste en variabele contracten waren steeds significant groter() dan tussen de duurste vaste en variabele contracten:
    - Goedkoopste contractaanbod elektriciteit: +17% huishoudelijk en +15% kleinzakelijk
    - Duurste contractaanbod elektriciteit: +5% huishoudelijk en +2% kleinzakelijk
    - Goedkoopste contractaanbod gas: +20% huishoudelijk en +23% kleinzakelijk
    - Duurste contractaanbod gas: +7% huishoudelijk en +3% kleinzakelijk
- Het aanbod elektriciteitscontracten met een dynamische prijs was voor huishoudelijke afnemers gemiddeld 9% goedkoper dan het aanbod met een variabele prijs, en 15% voor kleinzakelijke afnemers.
  - De prijsverschillen tussen de goedkoopste dynamische en variabele contracten is klein (+1% huishoudelijk en -6% kleinzakelijk). Hier zijn de grootste verschillen te vinden in het duurste aanbod, waar dynamische contracten gemiddeld 17% (huishoudelijk) en 21% (kleinzakelijk) goedkoper zijn dan variabele contracten.
- De sociale maximumprijs elektriciteit daalde met 2% (december 2023 t.o.v. december 2022), deze voor gas steeg met 53%. Het standaardtarief voor elektriciteit van de netbeheerders daalde met 38%. Het standaardtarief voor gas daalde met 50%.
De combinatie van een driemaandelijks berekening met het feit dat men voor beide tarieven telkens rekent op basis van prijzen die golden voor de start van dat kwartaal, betekent dat de sociale maximumprijs en het standaardtarief van de netbeheerders steeds achterop hinken op de prijsevoluties op de commerciële markt. Vooral het standaardtarief van de netbeheerders, dat een ontradend tarief moet zijn om niet-beschermd afnemers terug te leiden naar een commerciële leverancier, mist hierdoor geregeld zijn effect. Om de prijsevoluties op de commerciële markt sneller te volgen zou een maandelijkse berekening doeltreffender zijn.

4.2.2 Evolutie van de prijsformules in variabele contracten

- Samen met het stabiliseren van de prijzen op de groothandelsmarkten voor energie, stabiliseerden in 2023 ook de prijsformules binnen het contractaanbod met een variabele energieprijns enigszins t.o.v. 2022 (i.e. de gemiddelde waarden voor factoren a en b). De prijsformules aangeboden in 2023 bleven echter gemiddeld duurder dan in de periode voor de energiecrisis, en dit zowel bij elektriciteit als bij gas.
- De gemiddelde waarde van factor a (vermenigvuldigingsfactor) in de prijsformules van de in 2023 aangeboden elektriciteitscontracten voor huishoudelijke afnemers was gemiddeld zelfs licht hoger dan in 2022. De gemiddelde waarde van factor b (plusfactor) in hetzelfde contractaanbod kende een duidelijke daling. Het gezamenlijke effect van beide factoren gaf gemiddeld een daling van de geschatte jaarkost. De impact van de gedaalde waarden van de indexatieparameter X op de geschatte jaarkost was echter vele malen groter.
- Bij de in 2023 aangeboden gascontracten voor huishoudelijke afnemers stegen de gemiddelde waarden van zowel factor a als factor b. De gemiddelde stijging van de geschatte jaarkost onder invloed van deze factoren viel echter in het niets bij de aanzienlijke daling ervan dankzij de gedaalde waarden van de indexatieparameter X.
- De waarden van factoren a en b worden bepaald op het moment dat het contract wordt aangegaan en blijven normaal gezien vast gedurende de looptijd van het contract. Daarom doen afnemers er goed aan om hun lopend contract te vergelijken met het contractaanbod in de V-test®. De V-test® biedt de mogelijkheid om het lopende contract te positioneren tegenover de huidige aanbiedingen op de markt, en dit op basis van de persoonlijke situatie en het verbruik van de afnemer.

4.2.3 Terugleveringscontracten

- In lijn met de daling van de elektriciteitsprijzen in afnamecontracten, daalden ook de terugleveringsvergoedingen in 2023. Deze vergoedingen daalden gemiddeld gezien echter sterker t.o.v. 2022 dan de gemiddelde elektriciteitsprijs (prijsselement 'energiecomponent') in de aangeboden afnamecontracten.
- Ook bij de terugleveringscontracten stabiliseerden de prijsformules binnen contracten met een variabele terugleveringsvergoeding enigszins in 2023 t.o.v. 2022 (i.e. de gemiddelde waarden voor factoren a en b). De gemiddelde waarde van factor a (vermenigvuldigingsfactor) daalde echter nog licht verder, wat resulteerde in een gemiddeld minder interessante prijsformule in 2023 dan in 2022. De gemiddelde waarde van factor b (de waarde van factor b is bij terugleveringscontracten doorgaans negatief) was in 2023 kleiner dan in 2022, wat in het voordeel is van prosumenten. Aangezien de impact van de gedaalde waarde van factor a gemiddeld gezien groter was dan de impact van de verbeterde waarde van factor b, daalden de terugleveringsvergoedingen binnen het aanbod van contracten met een variabele energieprijns nog verder, naast de daling als gevolg van de gedaalde waarden van de indexatieparameter X.
- Waar we aanvankelijk de tip meegaven aan prosumenten om eerst een afnamecontract voor elektriciteit te kiezen, en daar vervolgens een te combineren terugleveringscontract bij te nemen, zien we dat de prijszetting in de aangeboden contracten intussen als dusdanig is gewijzigd dat dit niet meer altijd een optimaal resultaat geeft. In de V-test® kan men via de functie 'Kies en combineer' verschillende combinaties van afname- en terugleveringscontracten maken en deze vervolgens met elkaar vergelijken, om zo een keuze

te maken. Het blijft zo dat de meeste terugleveringscontracten enkel worden aangeboden in combinatie met een afnamecontract voor elektriciteit bij dezelfde leverancier.

4.2.4 Dynamische contracten

- Het aanbod aan dynamische elektriciteitscontracten op de markt nam in 2023 toe en ging van twee naar zeven leveranciers (huishoudelijk en kleinzakelijk samen). In dergelijk contract wordt de prijs voor de energiekost per uur bepaald op basis van de prijzen op de 'day ahead' energiemarkt. Als doelgroep wordt voornamelijk gekeken naar afnemers met een hoger verbruik dan gemiddeld, dat ook verplaatsbaar is in de tijd, zoals voor het laden van een elektrische voertuig en/of bij een regelbare warmtepomp. Dynamische contracten zijn opgenomen in de V-test®, maar zijn enkel zichtbaar voor wie een digitale meter heeft.
- Het aantal afnemers met een dynamisch contract is nog beperkt. Wanneer een prosumant een dynamisch contract neemt voor zijn afname, wordt ook zijn teruglevering afgerekend aan dynamische prijzen.
- Volgens het Energiebesluit moeten leveranciers bij het aanbieden van een dynamisch contract de klant informeren over de mogelijkheden, kosten en risico's hiervan. De mate waarin dit gebeurt verschilt van leverancier tot leverancier. De energieleveranciers die een dynamisch contract aanbieden stellen, op één leverancier na, deze prijzen ter beschikking van hun klanten via hun website (al dan niet via de klantzone) of ook via een eigen app of via een gespecialiseerd platform waarmee men samenwerkt. Het is aan de afnemer om deze day ahead prijzen op te volgen bij publicatie de dag voordien en om vervolgens op de dag zelf zijn elektriciteitsafname (en eventuele injectie) hierop af te stemmen. De leveranciers volgen dit verder niet meer op.
- De gemiddelde day ahead uurprijs daalde van €244,53 in 2022 naar €97,27 in 2023. De hoogste prijs die werd genoteerd in 2023 was €330,36/MWh (in 2022 was dit nog €871/MWh). De volatiliteit van de day ahead prijzen in 2023 nam significant af t.o.v. 2022, wat een uitzonderlijk jaar was door de energiecrisis. De standaardafwijking was €45,87 in 2023 (t.o.v. €134,65 in 2022). De laagste day ahead prijs was weliswaar €-120/MWh, terwijl dit in 2022 €-100/MWh was. Het aantal uren met een negatieve prijs is gestegen t.o.v. het jaar ervoor (222 uren in 2023 t.o.v. 112 uren in 2022).
- Of een dynamisch contract voordeliger is hangt grotendeels af van het gedrag van de afnemer. Wanneer de afnemer erin slaagt om de afname/injectie af te stemmen op de momenten waarop elektriciteit relatief gezien goedkoper/duurder is, kunnen dynamische prijscontracten voordelig zijn in vergelijking met een klassiek vast of variabel afname-/terugleveringscontract. Een analyse van hoeveel de verschillende elektriciteitscontracten aangeboden aan huishoudelijke afnemers via de V-test® in 2023 werkelijk kostten in 2023, en dit opgesplitst tussen een vaste, variabele of dynamische energieprijzen, toont dat de dynamische contracten gemiddeld de goedkoopste waren en de vaste contracten de duurste. Voor een huishoudelijke afnemer met een jaarafname van 3500 kWh, verdeeld volgens een standaard lastprofiel waren de resultaten respectievelijk (incl. 6% btw):
  - Gemiddelde jaarkost vast contract aangeboden in 2023: €1.577,42
  - Gemiddelde jaarkost variabel contract aangeboden in 2023: €1.169,17
  - Gemiddelde jaarkost dynamisch contract aangeboden in 2023: €1.095,37. Mits enige inspanning door de afnemer, zou de prijs van een dynamisch contract nog lager kunnen geweest zijn. Anderzijds zou een hoger verbruik tijdens de duurdere ochtend- en avondpieken, en een lager verbruik tijdens de goedkopere middag- en nachturen tot een hogere jaarkost hebben geleid.

- Het is duidelijk dat de vaste elektriciteitscontracten in 2023 met een aanzienlijke meerprijs gepaard gingen. Om bij een vast contract te kunnen genieten van de dalende prijzen op de groothandelsmarkten, moest men op de juiste momenten al van contract veranderen. Dat is niet zo bij een variabel of dynamisch contract. De prijzen in het nieuw contractaanbod aan vaste prijs daalden wel in de loop van 2023, maar de risicopremie die de leveranciers aanrekenen om een vaste prijs te kunnen garanderen heeft deze contracten significant duurder gehouden in 2023. Het omgekeerde gebeurde bij dynamische contracten. Aangezien de afnemer hier een deel van het prijsrisico op hem neemt, was de risicopremie die de leverancier aanrekent lager. De afnemer is dan wel meer blootgesteld aan de volatiliteit van de day ahead uurprijzen in de markt, maar voor 2023 althans gaf dit gemiddeld gezien geen financieel nadeel bij een standaard gebruiksprofiel.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Vergunde en actieve leveranciers op 31/12/2023

Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt

Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)

Bijlage 4: Methodologie evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen

Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 6: Overzicht van de kleinzakelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 7: Berekeningsmethodologie vergelijking van werkelijke prijzen 2023 in contracten met een dynamische, vaste en variabele prijs

5.1 Bijlage 1: Vergunde en actieve leveranciers op 31/12/2023

Tabel 7: Vergunde en actieve leveranciers elektriciteit en aardgas op 31/12/2023

Leverancier	Elektriciteit	Aardgas
Alix bv		
Antargaz Belgium nv		
Aspiravi Energy nv		
Axpo Benelux nv		
Belgian Eco Energy nv		
Bolt Energie bv		
Codel bv		
Dats 24 nv		
Ecopower cv		
Electrabel nv (handelsnaam Engie Electrabel)		
Electrawinds Distributie nv		
Elegant bv		
Elektriciteitsbedrijf Merksplas bv		
Elexys nv		
Elindus nv		
Eneco Belgium nv		
Energie.be nv		
Energy Together bv		
EnergyVision nv		
Eni S.p.A.		
Enki Trading Benelux bv		
Frank Energie België bv		
GETEC Energie GmbH		
Luminus nv		
OCTA+ Energie nv		
OMV Gas Marketing & Trading Belgium bv		
Power Online nv (handelsnaam Mega)		

Legende:

- Vergund en actief
- Vergund, niet actief
- Niet van toepassing

RWE Supply & Trading GmbH	
Scholt Energy Control nv	
Slim met Energie België bv	
TotalEnergies Gas & Power Western Europe nv	
TotalEnergies Gas & Power Limited	
TotalEnergies Power & Gas Belgium nv	
Trevion nv	
Vlaams Energiebedrijf nv	
Wingas GmbH	
Wase Wind cv	
Yuso bv	

5.2 Bijlage 2: Leveringscijfers en aantal toegangspunten in elektriciteit- en aardgasmarkt

5.2.1 Indeling afnemers

Elke afnemer van elektriciteit of aardgas in Vlaanderen heeft een toegangspunt met een overeenkomstige EAN-code (European Article Numbering), een 18-cijferig uniek identificatienummer waardoor energieleveranciers of netbeheerders onmiddellijk kunnen zien over welke aansluiting het gaat.

Deze toegangspunten worden verder ingedeeld in vier categorieën:

- De afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen door gebruik te maken van AMR (Automatic Meter Reading);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading);
- De jaarlijks gelezen meters bij huishoudelijke afnemers (inclusief digitale meter);
- De jaarlijks gelezen meters bij niet-huishoudelijke afnemers (inclusief digitale meter), met name de afnemers die als onderneming⁶⁵ een leveringscontract hebben gesloten met de elektriciteitsleverancier.

Uit onderstaande Tabel 10 en Figuur 62 en Figuur 63 blijkt dat het aantal toegangspunten zowel voor elektriciteit als voor gas gestegen zijn ten opzichte van vorig jaar en daarmee de stijgende trend van de laatste jaren doorgetrokken wordt. Het aantal toegangspunten voor elektriciteit steeg met 0,66%. Deze stijging is het gevolg van een stijging van het aantal toegangspunten in alle marktsegmenten, behalve in het segment MMR. Het aantal toegangspunten voor aardgas steeg met 0,65%. Voor aardgas was een daling merkbaar in het segment van de niet-huishoudelijke afnemers (-1,42%). In de logische veronderstelling dat elke afnemer met een aardgasaansluiting ook een elektriciteitsaansluiting heeft, namen bijna 66% van de afnemers van elektriciteit ook aardgas af.

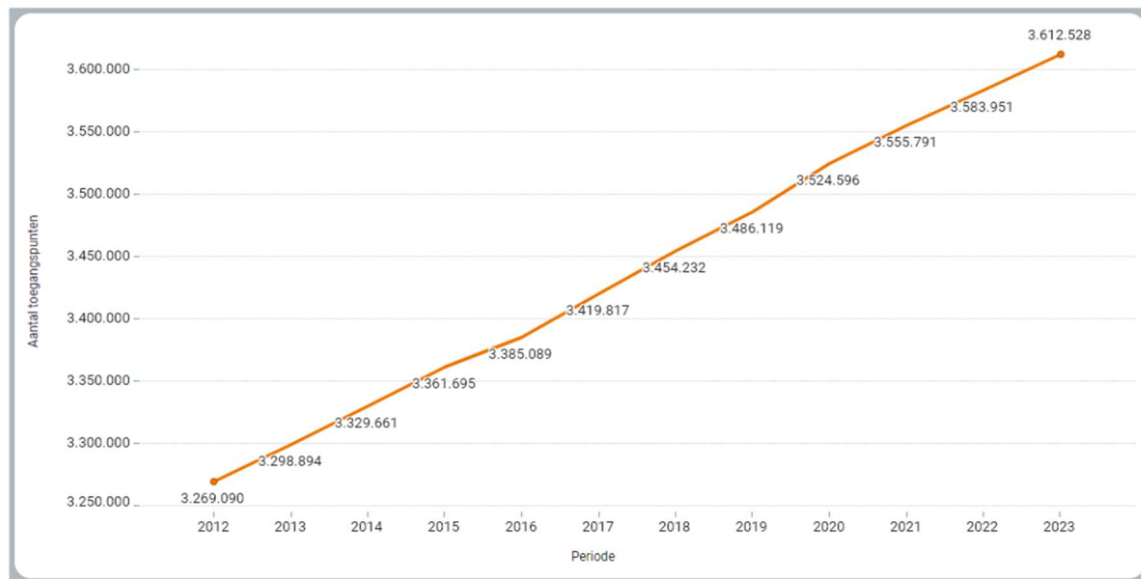
⁶⁵ Zoals bedoeld in Artikel 2, 3^e van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntdatabank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

Tabel 8: Indeling elektriciteitsafnemers en aardgasafnemers op 31 december 2022 en 2023 uitgedrukt in aantal toegangspunten⁶⁶

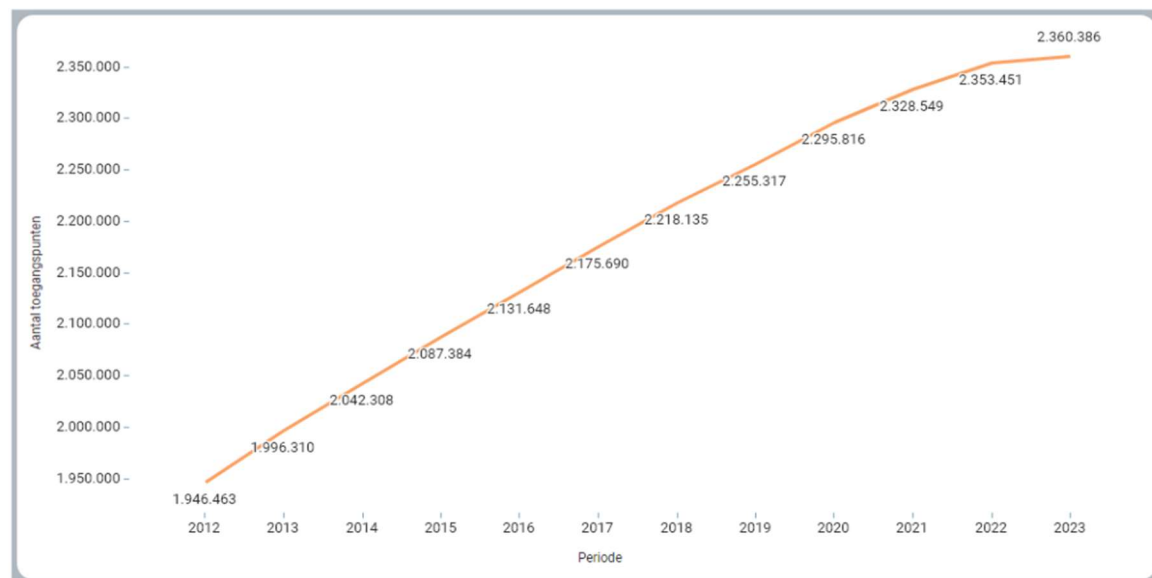
Metertype	2022		2023	
	Elektriciteit	Gas	Elektriciteit	Gas
AMR	43.014	800	44.710	797
Digitale meter huishoudelijk	957.356	681.710	1.439.520	1.013.783
Digitale meter niet-huishoudelijk	180.866	72.557	265.968	102.966
Jaargelezen huishoudelijk	1.957.711	1.352.445	1.501.381	1.036.394
Jaargelezen niet-huishoudelijk	441.064	231.828	356.922	195.055
MMR	3.940	10.881	3.998	10.891

⁶⁶ Injectiepunten worden niet meegenomen in de statistieken. Achterliggende toegangspunten op de gesloten distributienetten Brussels Airport en BASF Antwerpen worden wel meegenomen. Achterliggende toegangspunten op een gesloten distributienet worden opgenomen in de statistieken van zodra één of meerdere van de achterliggende afnemers gebruik maakt van het recht op vrije leverancierskeuze en er bijgevolg meer dan één elektriciteitsleverancier actief is op het gesloten net.

Figuur 51: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (elektriciteit)

Figuur 52: Evolutie van het totaal aantal toegangspunten (aardgas)

5.2.2 De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

5.2.2.1 Elektriciteit

Het elektriciteitsverbruik daalde in 2023 ten opzichte van 2022. Er werd 38,04 TWh elektriciteit geleverd op het distributienet, het lokaal vervoernet en het transmissienet. Dat is een verschil van 2,28% in vergelijking met 2022. Voor het tweede jaar op rij daalt de totale hoeveelheid afgenomen elektriciteit. Belangrijkste oorzaak voor deze daling zijn de gestegen energieprijzen

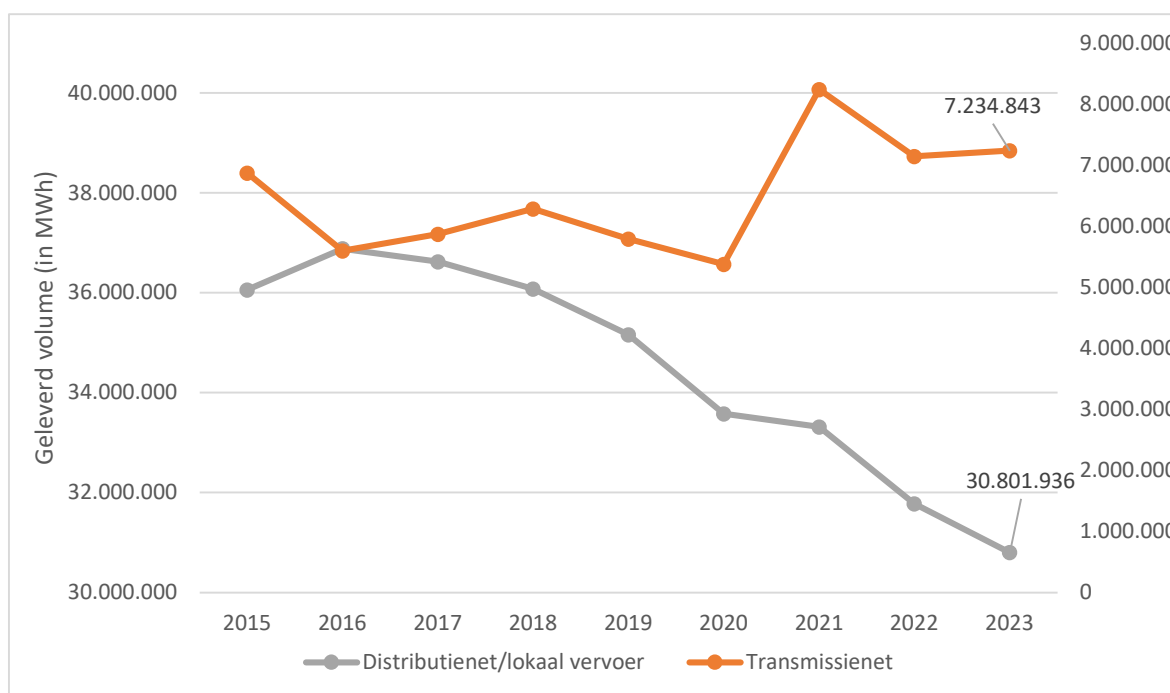

waardoor vooral afnemers van het distributienet hun verbruik terugdrongen. (-5,04%). De afname via het transmissienet steeg met 11,48% ten opzichte van 2022.

De verdeling van deze totale hoeveelheid geleverde elektriciteit over de verschillende categorieën van toegangspunten is als volgt:

- AMR: 26.817.208,14 MWh ofwel 70,5%
- MMR: 192.050,49 MWh ofwel 0,5%
- Jaarlijks gelezen meters: 11.027.519,88MWh ofwel 28,99%.

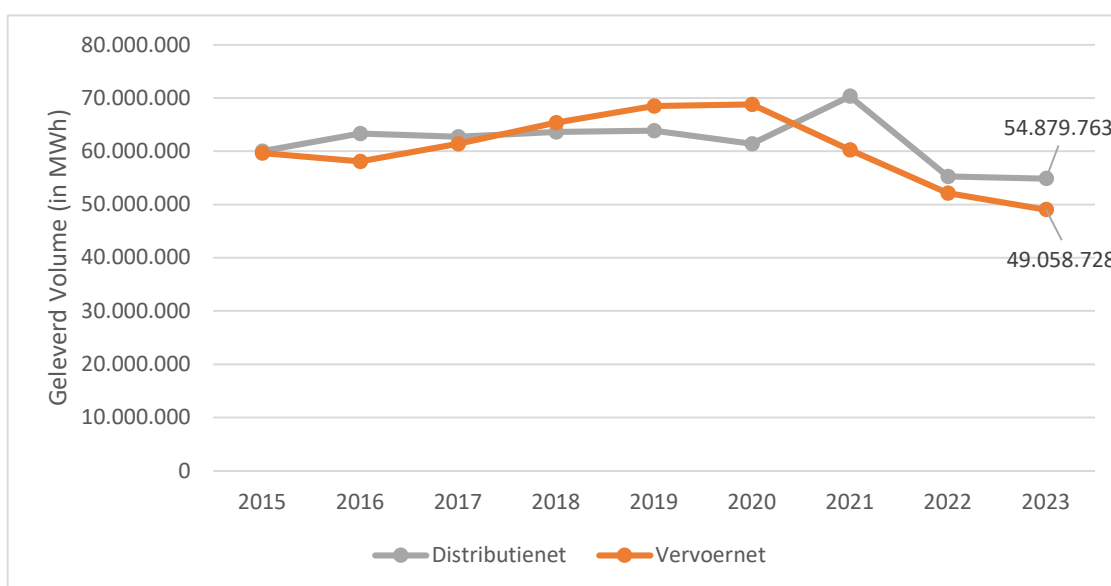
Figuur 53: Geleverde elektriciteit via het transmissienet, distributienet en lokaal vervoernet

5.2.2.2 Aardgas

De geleverde hoeveelheid aardgas op het distributienet en het vervoernet daalde met 3,25% in vergelijking met 2022. Ook hier gaat het om de tweede daling op een rij. De gestegen energieprijzen zijn wellicht de voornaamste oorzaak van deze dalingen. Een strengere winter kan hiervoor niet als oorzaak worden aangewezen. In 2023 waren er 8 graaddagen minder dan in 2022.

Figuur 54: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet

5.3 Bijlage 3: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 2000$

- geconcentreerde markt: HHI $\geq$ 2000

Economisten stellen dat een HHI onder de 2000 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst

5.4 Bijlage 4: Methodologie evolutie elektriciteits- en aardgasprijzen

Prijzmonitoring

In het kader van de prijzmonitoring berekenen we elke maand voor verschillende typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 5 en Bijlage 6) de gewogen gemiddelde totaalprijs op jaarbasis. De totaalprijs omvat alle prijselementen.

De grafieken in dit rapport zijn gebaseerd op de meest representatieve typecategorieën. In de betreffende bijlagen hebben we die in het vet aangeduid.

In realiteit kan het eigenlijke verbruik van een gezin of een kleinzakelijke afnemer sterk afwijken van deze typeprofielen.

Kortingen niet inbegrepen

In de prijzen voor dit rapport wordt geen rekening gehouden met niet-structurele kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de voor dit rapport berekende prijsniveaus in de praktijk lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen per energietype toe:

Eenzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs van de nettarieven in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke, respectievelijk kleinzakelijke, toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs van de nettarieven in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke, respectievelijk kleinzakelijke, toegangspunten.

Daarnaast worden de prijzen van het contractaanbod van elke leverancier in een maand gewogen volgens zijn **marktaandeel bij huishoudelijke, respectievelijk kleinzakelijke, afnemers**. Hierbij wordt voor het contractaanbod van een leverancier eerst een gemiddelde prijs berekend, zodat een groter aantal aangeboden contracten niet sterker zou doorwegen in het geheel.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die representatief is voor de elektriciteits- en aardgasprijzen in het contractaanbod voor gezinnen en kleinzakelijke afnemers in Vlaanderen per maand.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één contract.

Leverancier 1	Leverancier 2	Weging
---------------	---------------	--------

	(marktaandeel 10%)	(marktaandeel 90%)	
Netgebied 1 (marktaandeel 25%)	€100	€150	€145
Netgebied 2 (marktaandeel 75%)	€120	€170	€165
Weging	€115	€165	€160

5.5 Bijlage 5: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Elektriciteit:

Typecategorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Da	600	0	0
Db	1.200	0	0
Dc	1.600	1.900	0
Dc1	3.500	0	0
Dd	3.600	3.900	0
De	3.600	3.900	12.500
De1	7.500	0	12.500

Aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3	17.000⁶⁷	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

5.6 Bijlage 6: Overzicht van de kleinzakelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Elektriciteit:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500	12.500	0
Ib	29.000	21.000	0

Aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)
I1	116.280

⁶⁷ In 2022 wijzigde het D3-profiel van 23.260 kWh naar 17.000 kWh.

5.7 Bijlage 7: Berekeningsmethodologie vergelijking van werkelijke prijzen 2023 in contracten met een dynamische, vaste en variabele prijs

In sectie 3.5 wordt de werkelijke kost voor 2023 vergeleken binnen contracten met een respectievelijk dynamische, vaste en variabele prijs (incl.6% btw).

De berekeningen werden gemaakt voor een huishoudelijke afnemer met een jaarafname van 3.500 kWh. Deze jaarafname werd verdeeld over de 8.760 uren in 2023 volgens het SLP21 profiel⁶⁸. Dit profiel geeft een betere benadering van een individueel huishoudelijk afnameprofiel dan RLP-lastprofielen. Aangezien het laatste gepubliceerde SLP21-profiel gold voor kalenderjaar 2021, werd dit eerst 'vertaald' naar 2023 volgens de methodologie beschreven in §3.2.1 van de mededeling m.b.t. de berekening van de geschatte jaarkost van contracten met een variabele energieprijzen in de V-test⁶⁹. Voor de vaste en variabele contracten werd het dag- en nachtverbruik (tweevoudige meter) ook volgens dit SLP-verdeeld afnameprofiel bepaald.

Voor alle elektriciteitscontracten aangeboden via de V-test® aan huishoudelijke afnemers in 2023 werd eerst de energiekost berekend, incl. vaste vergoeding en kosten groene stroom en WKK:

- Voor de vaste contracten werd gerekend met de vaste eenheidsprijzen voor een tweevoudige meter.
- Bij variabele contracten werd gerekend met de werkelijke waarden van de indexatieparameters voor 2023, startend vanaf de maand waarin het contract in deze versie werd aangeboden in de V-test®. De verschillende maandelijkse of driemaandelijks parameterwaarden werden hiertoe gewogen volgens de hierboven vermelde SLP. De zo bekomen waarde werd vervolgens ingevuld in de prijsformules voor een tweevoudige meter van elk contract.
- Voor dynamische contracten werd de energiekost berekend o.b.v. de aangeboden prijsformules, de EPEX Spot BE day ahead prijzen van 2023 en het SLP-verdeeld afnameprofiel, en dit voor alle in 2023 aangeboden contracten. De prijsformules binnen dynamische contracten zijn veel stabielere dan bij variabele contracten (op één leverancier na), waardoor het niet nodig is om te rekenen met een andere versie van elk contract per maand. Om een zo gediversifieerd mogelijk aanbod aan dynamische contracten in rekening te brengen, werd hier abstractie gemaakt van de maand waarin een contract voor het eerst werd aangeboden in de V-test®.

De bekomen energiekosten van al deze contracten werden verhoogd met de gemiddelde nettarieven en heffingen voor afname van 3.500 kWh in 2023⁷⁰ om zo een totale jaarkost te bekomen (incl. 6% btw).

Voor de vaste contracten werd vervolgens een gemiddelde jaarkost berekend per maand, over alle vaste contracten aangeboden via de V-test® in die maand. De bekomen maandgemiddelden werden dan gewogen volgens het SLP-gewicht van het aantal van toepassing zijnde maanden in 2023 (i.e. SLP-gewicht januari t.e.m. december voor contracten aangeboden in januari, SLP-gewicht februari t.e.m. december voor contracten aangeboden in februari, etc.). Dezelfde berekening werd uitgevoerd voor de variabele contracten.

⁶⁸ <https://www.vreg.be/nl/verbruiksprofielen-en-productieprofielen>

⁶⁹ <https://www.vreg.be/nl/document/mede-2023-05>

⁷⁰ https://dashboard.vreg.be/report/DMR_Prijzen_elektriciteit.html

Voor de dynamische contracten werden de bekomen jaarkosten per contract gewogen volgens hetzelfde principe als bij de vaste en variabele contracten.